

**DRAFT E-MAIL FOR JONATHAN JONES, ASSEMBLY BUSINESS UNIT,
TO SEND – ON BEHALF OF SUE ESSEX – TO ALL ASSEMBLY MEMBERS
(WITH THE EXCEPTION OF THOSE WHO ARE MEMBERS OF EPT
COMMITTEE)**

**TELECOMMUNICATIONS MAST DEVELOPMENT (BY
TELECOMMUNICATIONS CODE SYSTEM OPERATORS) –
CONSULTATION PAPER**

Last year, in response to public concern about the possible health effects of mobile phone technology, the Government asked the National Radiological Protection Board (NRPB) to set up the Independent Expert Group on Mobile Phones (IEGMP). This Group, under the chairmanship of Sir William Stewart, considered concerns about health effects from the use of mobile phones, base stations and transmitters. They conducted a rigorous and comprehensive assessment of existing research and gathered a wide range of views. The Group published its report on 11 May.

In its initial response, published on 11 May, the Assembly welcomed the Stewart Group's report and accepted many of its recommendations. In particular, it accepted the recommended precautionary approach as advised by the report.

On the planning aspects, Sue Essex responded by accepting that all new telecommunications masts should be subject to full planning control and gave an undertaking to consult widely on the precise scope and detail of the new arrangements. A consultation paper has been prepared which sets out certain proposals to amend planning legislation under Part 24 of the Town and Country Planning (General Permitted Development) Order 1995 (GPDO) and related guidance. Separate consultation is taking place on proposals in England, Scotland and Northern Ireland.

It is proposed in early November to issue the consultation paper to a wide range of interests allowing 2 months for comment. **Prior to doing so, copies of the paper have**

P562R795 JS

been deposited in the Assembly's Libraries at Cardiff Bay and Cathays Park. On behalf of Sue Essex, I am inviting Assembly Members to comment on that document. Any comments should be sent to Peter Roberts, Planning Division, P2a in Cathays Park by [allow 1 week for comments].

**DRAFT E-MAIL FOR SARAH AUSTIN TO SEND – ON BEHALF OF
SUE ESSEX – TO ALL MEMBERS OF EPT COMMITTEE**

**TELECOMMUNICATIONS MAST DEVELOPMENT
(BY TELECOMMUNICATIONS CODE SYSTEM OPERATORS) –
CONSULTATION PAPER**

As you know, following publication of the Stewart Report on 11 May, Sue Essex responded to one of the key recommendations by accepting that all new telecommunications masts should be subject to full planning control and gave an undertaking to consult widely on the precise scope and detail of the new arrangements. The attached consultation paper sets out certain proposals to amend planning legislation under Part 24 of the Town and Country Planning (General Permitted Development) Order 1995 (GPDO) and related guidance. Separate consultation is taking place on proposals in England, Scotland and Northern Ireland.

It is proposed in early November to issue the consultation paper to a wide range of interests allowing 2 months for comment. Prior to doing so I am, on behalf of Sue Essex, seeking comments of members of EPT Committee on the terms of the paper, copies of which can also be found in the Assembly's Libraries at Cardiff Bay and Cathays Park.

Any comments should be sent to Siwan Davies, Clerk to EPT Committee, by [allow 1 week for comments].

All other Assembly Members have been given a similar opportunity to comment on the paper (a copy of which has also been deposited in the House of Commons Library and MPs with Welsh constituencies informed).

DP 71/99-03.

Ms Delyth Thomas
Library, Cardiff Bay

The attached please are deposited.
They will be referred to us
(recent E-mails (see attached
drafts) to Assembly Members.

20/10/2000

✓

Butler
P2A x 3585

**Cynulliad Cenedlaethol Cymru
The National Assembly for Wales**

Parc Cathays/Cathays Park
Caerdydd/Cardiff
CF10 3NQ

Eich cyf/Your Ref:

Ein cyf/Our Ref:

Dyddiad/Date: 2000

Dear

**TELECOMMUNICATIONS MAST DEVELOPMENT (BY TELECOMMUNICATIONS CODE
SYSTEM OPERATORS) - CONSULTATION PAPER**

1. Last year, in response to public concern about the possible health effects of mobile phone technology, the Government asked the National Radiological Protection Board (NRPB) to set up the Independent Expert Group on Mobile Phones (IEGMP). This Group, under the chairmanship of Sir William Stewart FRS FRSE, considered concerns about health effects from the use of mobile phones, base stations and transmitters. They conducted a rigorous and comprehensive assessment of existing research and gathered a wide range of views. The Group published its report on 11 May.

2. In his foreword to the Report, Sir William Stewart states that "the balance of evidence does not suggest that mobile phone technologies put the health of the general population of the UK at risk. There is some preliminary evidence that outputs from mobile phone technologies may cause, in some cases, subtle biological effects although, importantly, these do not necessarily mean that health is affected." The Report also says that the possibility of harm cannot be ruled out with confidence and that the gaps in knowledge are sufficient to justify a precautionary approach.

3. In respect of base stations, the report concludes that "the balance of evidence indicates that there is no general risk to the health of people living near to base stations on the basis that exposures are expected to be small fractions of the guidelines. However, there can be indirect adverse effects on their well-being in some cases". The Group recommended a precautionary approach, comprising a series of specific measures, to the use of mobile phone technologies until we have more detailed and scientifically robust information on any health effects.

4. In its initial response, published on 11 May, the National Assembly for Wales (the Assembly) welcomed the Stewart Group's report and accepted many of its recommendations. In particular, the Assembly accepted the recommended precautionary approach as advised by the report.

5. On the planning aspects, the Assembly Secretary for Environment responded by accepting that all new telecommunications masts should be subject to full planning control and gave an undertaking to consult widely on the precise scope and detail of the new arrangements. The attached consultation paper seeks your views on certain proposals to amend planning legislation under Part 24 of the Town and Country Planning (General Permitted Development) Order 1995 (GPDO) and related guidance. It is concerned with Wales only. There will be separate consultation on proposals in England, Scotland and Northern Ireland.
6. In due course, there will be a need to revise separately the Code of Best Practice for local planning authorities and code system operators.
7. Please send your response to Peter Roberts at the address below no later than [ ]

Planning Division
P2a
National Assembly for Wales
Cathays Park
CARDIFF
CF10 3NQ

Tel: 029 20823479
Fax: 029 20825622
E-Mail: Peter.Roberts@Wales.gsi.gov.uk

The Consultation Paper is available on the Internet at www.Wales.gov.uk/consultation papers

8. Unless you indicate to the contrary, it will be assumed that you have no objections to the Assembly making your comments public. Non-confidential responses, or a summary, may be placed in the Library of the Assembly, Cardiff.

Yours sincerely

KAY S POWELL
Planning Division

DRAFT CONSULTATION PAPER

CONTENTS

Part 1   Background

Part 2   Consultation

- a. the case for change;**
- b. scope of proposals;**
- c. proposals in response to the Stewart Group's recommendation for removal of permitted development rights;**
- d. any consequential changes; and**
- e. other amendments to Part 24 of the GPDO**

Part 3   Summary of questions

Part 4   Draft revised planning guidance and advice

Part 5   Interim Regulatory Impact Assessment (R1A)

Part 6   Other recommendations of the Stewart Group concerning planning requirements for base stations.

PART 1 - BACKGROUND

Context

1. The telecommunications sector is a vital part of the UK economy. It currently represents 3% of GDP and network operators employ over 213,000 people. There are more than 32 million telephone exchange lines and, in addition, some 30 million mobile phone subscribers. These figures do not, however, tell the whole story. Telecommunications also provides a business backbone. Many industries are improving their routes to market through use of advanced telecommunications, the Internet being a prime example. Business efficiency is also helped by such things as e-mail, short messaging services, mobile communications and video conferencing. The Government has as one of its core objectives making the UK the best place in the world to do business electronically by 2002. Initiatives such as the Information Society Initiative is proof of the Government's commitment in this area recognising the role the communications sector plays as a fundamental bedrock for successful business. Further significant opportunities will be made available as a result of third generation services along with the services to be offered following the broadband fixed wireless access auction.

Current planning arrangements

2. Part 24 of the GPDO as amended, permits:

“development by or on behalf of a telecommunications code system operator for the purpose of the operator's telecommunication systems in, on, over or under land controlled by that operator or in accordance with his licence, consisting of-

- (a) the installation, alteration or replacement of any telecommunication apparatus.
- (b) the use of land in an emergency for a period not exceeding 6 months to station and operate moveable telecommunication apparatus required for the replacement of unserviceable telecommunication apparatus, including the provision of moveable structures on the land for the purposes of that use, or
- (c) development ancillary to radio equipment housing”,

subject to a number of specified exclusions and specified conditions. In particular, masts over 15 metres in height require an application for planning permission.

3. Certain types of development are subject to a prior approval procedure, under which the local planning authority has the opportunity to say whether it wishes to approve details of the siting and appearance of the development. The Local Planning Authority (LPA) has 28 days to carry out this process for masts not exceeding 15 metres in height on buildings or other structures. Following amendments to Part 24 of the GPDO last year, the LPA has 42 days to carry out this process for ground-based masts not exceeding 15 metres in height, and the operator has to erect a site notice to publicise the development proposed. This is designed to provide people with a clear opportunity to comment to the authority on the siting and appearance of the proposed mast, and LPAs are strongly encouraged to undertake additional publicity to give people likely to be affected by the proposed development an opportunity to make their views known. If the authority considers that the development will pose a serious threat to amenity, it is able to refuse approval.

4. Current planning guidance on telecommunications is set out in Planning Guidance (Wales): Planning Policy, First Revision (1999); Technical Advice Note (Wales) 19, "Telecommunications" (1998); and Welsh Office Circular 29/99, "Planning for Telecommunications".

PART 2 - CONSULTATION

a. The Case for Change

5. The Assembly's general policy on telecommunications development is to facilitate the roll-out of an advanced telecommunications network throughout Wales whilst protecting the environment. The Assembly also has responsibility for protecting public health.

6. The current system of prior approval is advantageous for mobile phone operators as LPAs have a set number of days in which to make a decision about whether or not a development needs prior approval, operators can work to a definite timescale. If a decision is not made by the LPA within the appropriate deadline, operators have an automatic right to install the proposed development. These measures were introduced in order to facilitate the speedy roll-out of telecommunications infrastructure, which is required to bear the increasing heavy traffic demands of all businesses and private users.

7. The main criticism made of the current system is its perceived complexity, and an alleged lack of adequate consultation procedures. In particular, under the 28-day procedure, there is no statutory requirement for LPAs or operators to consult on the proposals, although it is policy to encourage them to do so. There is a concern that 28 days does not allow sufficient time for an LPA to consult adequately everyone likely to be affected by the development. This is why, last year, new arrangements were introduced for ground based masts which extended the prior approval period for this type of development to 42 days.

8. The report of the Independent Expert Group on Mobile Phones (IEGMP) (the Stewart report) suggests that public consultation under the prior approval arrangements is not working satisfactorily, notwithstanding the improvements made in relation to ground based masts. It also suggests that lack of public consultation is a major cause of grievance in people who suffer from loss of amenity when base stations are erected. It suggests that many feel excluded and disempowered by the current planning arrangements. The resultant frustration can also have a negative effect on people's health and well-being. For these reasons, the Group recommended that changes to the planning arrangements were necessary.

b. Scope of proposals

9. The Stewart report makes a number of recommendations under the heading of "Planning Issues". Part 6 explains what action it is intended to take in light of these recommendations.

10. The report's main recommendation concerning planning was that:

“for all base stations, including those with masts under 15m, permitted development rights for their erection be revoked and that the siting of all new base stations should be subject to the normal planning process”.

11. As mentioned above, the Assembly Secretary for Environment, responded by accepting that all new telecommunications masts should be subject to full planning control and undertook to consult widely on the precise scope and detail of the new arrangements. The Assembly also undertook to consult on related guidance including consideration of health concerns.

12. The Stewart report defines “base station” as a:

“Facility providing transmission and reception for radio systems, For macrocells, the infrastructure comprises either roof - or mast - mounted antennas and an equipment cabinet or container. For smaller microcells and picocells, the antennas and other equipment may be housed in a single unit”.

13. The report defines macrocells, microcells and picocells as follows:

“Macrocells provide the main structure for the base station network. The base stations for macrocells have power outputs of tens of watts and communicate with phones up to about 35 kilometres (22 miles) distant.

Microcells are used to infill and improve the main network, especially where the volume of calls is high. They are sited in places such as airports, railway stations and shopping malls. The microcell base stations emit less power than those for macrocells and their range is a few hundred metres.

Picocell base stations have a lower power output than those of microcells (a few watts) and are generally sited inside buildings.”

14. Although the recommendation refers to revoking permitted development rights for all base stations, not all base stations fall within the scope of the planning system – for example, picocells inside buildings and microcells not materially affecting the external appearance of the building. This is explained more fully

below. In view of the practical difficulties, the Assembly's response referred to all telecommunication masts.

15. The planning process is designed to control and facilitate development. The meaning of development is set out in the Town and Country Planning Act 1990. Subject to certain exceptions, 'development' means the carrying out of building, engineering, mining or other operations in, on, over or under land, or the making of any material change in the use of any buildings or other land.

16. **Picocells**, as Stewart makes clear, are normally sited inside buildings. Works, for the maintenance, improvement or alteration of any building, which only affect the interior of the building, do not come within the meaning of development. Therefore, we conclude that there is no planning control over the installation, alteration or replacement of picocells where they are sited inside buildings, so the question of removing permitted development rights does not arise. If they are sited outside the building they will be treated in the same way as microcells.

17. **Microcells** may be sited on the outside of buildings and thus may fall within the definition of development. However, works, for the maintenance, improvement or alteration of any building, which do not materially affect the external appearance of the building do not come within the meaning of development. Therefore whether proposed works in relation to microcells will be subject to planning control will depend on whether the works would materially affect the external appearance of the building. Part 2d of this paper considers how microcells which materially affect the external appearance of the building, might be treated under Part 24 of the GPDO.

18. **Macrocell** base stations will usually come within the definition of development. In strictly engineering terms, base stations are the electronic equipment contained in the plant room. Nevertheless it has become common practice to describe the complete installation including antenna and mast as the base station. Current planning legislation includes separate measures for the control of masts, antenna and radio equipment housing.

19. Whilst the Stewart report is concerned only with mobile phone technology, we need to consider whether we should apply revised arrangements to all types of telecommunications development to which Part 24 of the GPDO applies, so that there is a level playing field in planning terms. For example, in principle it would be possible to remove permitted development rights for licensed mobile phone companies, whilst retaining current procedures for other types of telecommunication development. But this might be considered inequitable and confusing, and would be difficult to justify to the public. Arguably, someone who has a mast erected close to his property is not so much concerned about the purpose of the mast, but the

effect this could have on his immediate environment. *The Assembly therefore proposes that the measures set out in this paper should apply equally to mobile phone operators and operators of other telecommunications apparatus.*

c. Proposals in response to the Stewart Group's recommendation for removal of permitted development rights

Ground based masts

20. Part 24 of the GPDO includes a prior approval procedure (the 42-day procedure) for development consisting of:

“the construction, installation, alteration or replacement of a mast (other than on a building or structure)”.

21. *It is proposed to replace this procedure with a requirement to submit an application for planning permission (by withdrawing permitted development rights).* This will enable LPAs to treat the construction and installation of any ground based telecommunications masts in the same way as development generally and subject to the same consultation process. It will therefore give LPAs more time to consider fully the comments and concerns of local residents and others affected by the proposed mast. It will thus help to meet Stewart's concerns about exclusion and disempowerment.

22. However, it will mean that operators will have to wait longer for a decision and this has the potential to delay the development of telecommunications networks. Unlike prior approval, there is no provision for the proposal to proceed if there is no decision by the due date. If no decision is made after 8 weeks, the applicant can appeal on grounds of non-determination. The financial implications for both the industry and LPAs are considered, together with other costs, in the Regulatory Impact Assessment (RIA) in Part 5 of this consultation document.

23. The alteration or replacement of a mast not exceeding 15m in height, is currently permitted subject to prior approval, unless such alteration or replacement would result in a mast which exceeds 15m in height. In such cases, an application for planning permission is needed. For masts exceeding 15m in height, the alteration or replacement of apparatus already installed is permitted except where the alteration or replacement would result in the apparatus, excluding any antenna, being higher than the original installation, in which case a planning application is required. For simplicity and consistency it might make sense for a

similar procedure to be introduced for masts not exceeding 15m in height (i.e. alteration or replacement of any mast would require an application for planning permission if the new mast was higher than the original).

24. This might, however, have consequences for mast sharing opportunities where a larger mast might be necessary to hold the apparatus of more than one operator. An alternative, therefore, might be for such development to be permitted except where the alteration or replacement would result in the mast being higher than the original mast, in which case, development would be permitted, subject to prior approval. This procedure could apply to mast of any height (i.e. to existing masts over and under 15m). However, it would mean that a developer could, for example, replace a 10m mast with a 20m mast under the prior approval procedures, and without, therefore, submitting an application for planning permission.

Question 1 - Do you think that the alteration or replacement of a ground based mast already installed should be permitted except where the alteration or replacement would result in the mast being higher than the original mast? If so, where a mast would be higher than the original mast, should its alteration or replacement be permitted subject to prior approval, or should an application for planning permission be required?

Mast on buildings and other structures

25. Part 24 of the GPDO includes a prior approval procedure (the 28 day procedure) for development including the :

“construction, installation, alteration or replacement of a mast on a building or structure”.

26. Stewart did not differentiate between ground based and non-ground based masts. The report said that lack of public consultation was a major cause of grievance for people who lose amenity when base stations are erected and he therefore considered the current situation to be unacceptable. The current prior approval procedures for masts on buildings have no statutory requirements for public consultation, although operators are encouraged to discuss their proposals with the local community. Many LPAs consider that the 28-day period does not allow sufficient time for full public consultation. It could, therefore, be argued that it is equally important to introduce a requirement for an application for planning permission for masts on buildings and other structures in order to ensure sufficient time for adequate consultation. A uniform approach to masts, regardless of size or location, would also make the planning arrangements easier to understand. *It is, therefore, proposed that the construction and installation of any telecommunications mast on a building, or other structure, should be subject to an application for planning permission.*

27. By removing permitted development rights for the construction and installation of masts on buildings and other structures, there is the question of whether they should be retained for the alteration or replacement of such apparatus.

28. Currently, if an existing mast is replaced with a new mast that exceeds 15m in height, it requires an application for planning permission. Where an existing mast is replaced with a mast that does not exceed 15 metres in height, it may be permitted subject to prior approval, or it may require an application for planning permission. This depends on its height in relation to the height of the building. One approach in considering the alteration or replacement of existing masts might be to introduce a measure similar to that for ground based masts. This would mean that the alteration or replacement of a mast already installed on a building, or other structure, would be permitted except where the alteration or replacement would result in the mast, excluding any antenna, being higher than the original mast.

Question 2- Do you think that the alteration or replacement of a mast on a building or other structure should be permitted except where the alteration or replacement would result in the mast being higher than the original mast? If so, where a mast would be higher than the original mast, should its alteration or replacement be permitted subject to prior approval, or should an application for planning permission be required?

d. Any consequential changes

29. By changing our planning regulations in respect of masts, there might be a need to make consequential amendments for development carried out in conjunction with the installation, alteration or replacement of a mast.

30. Currently, the construction, installation, alteration or replacement of radio equipment housing with a volume in excess of 2.5 cubic metres, and of development ancillary to radio equipment housing, is subject to the 28-day prior approval procedure. However, if it is carried out in conjunction with the construction, installation, alteration or replacement of a ground based mast, it is subject to the same procedure as that ground-based mast - namely the 42-day prior approval procedure.

31. By changing the planning requirements for masts, we believe it would make sense for development carried out in conjunction to be subject to the same planning requirements. For example, if planning permission is required for a new ground based mast, the associated radio equipment housing should also require planning permission. This would ensure that development carried out at the same time would be treated under one procedure. Otherwise, LPAs might be asked to give prior approval to radio equipment housing in advance of giving planning permission to the related mast.

Question 3 - Do you think that the construction, installation, alteration or replacement of radio equipment housing with a volume in excess of 2.5 cubic metres, and of development ancillary to radio equipment housing, when carried out in conjunction with the construction, installation, alteration or replacement of a mast, should be subject to the same planning requirements as that mast?

Question 4 - Do you think that any other changes would be necessary as a consequence of changes to our planning regulations in respect of masts?

32. Earlier in this paper, we suggested that microcells might sometimes come within the definition of development. This would depend on whether the works would materially affect the external appearance of the building. Where the works would come within the meaning of development it might be sensible to treat microcells in the same way as antennas on buildings and other structures. These are permitted subject to a number of restrictions concerning their height and position on a building and the number of antenna systems already on the building. This would ensure that microcells that materially affected the external appearance of the building were not permitted to be installed without any controls. Whether the installation of a particular microcell came within the definition of development would be for LPAs to consider in any particular case, and would ultimately be a matter for the courts to decide.

Question 5 - Do you think that installation, alteration or replacement of a microcell which materially affects the external appearance of the building should be treated in the same way as an antenna in Part 24 of the GPDO?

e. Other amendments to Part 24 of the GPDO

33. Whilst we are looking at Part 24 of the GPDO, it might be helpful to consider whether we should make any other amendments to address areas of concern or confusion. If you feel that any other amendments would be helpful, please feel free to raise them in response to the consultation. It would be helpful for each if you could give a clear explanation of the problem you are seeking to address, an indication of how widespread this problem is, and an estimate of what the effect (in terms of additional cost etc) might be of any proposed change.

Question 6- Do you want to propose any other amendments to Part 24 of the GPDO?

PART 3 - SUMMARY OF QUESTIONS

Question 1 - Do you think that the alteration or replacement of a ground based mast already installed should be permitted except where the alteration or replacement would result in the mast being higher than the original mast? If so, where a mast would be higher than the original mast, should its alteration or replacement be permitted subject to prior approval or should an application for planning permission be required?

Question 2 - Do you think that the alteration or replacement of a mast on a building or other structure should be permitted except where the alteration or replacement would result in the mast being higher than the original mast? If so, where a mast would be higher than the original mast, should its alteration or replacement be permitted to prior approval or should an application for planning permission be required?

Question 3 - Do you think that the construction, installation, alteration or replacement of radio equipment housing with a volume in excess of 2.5 cubic metres, and of development ancillary to radio equipment housing, when carried out in conjunction with the construction, installation, alteration or replacement of a mast, should be subject to the same planning requirements as that mast?

Question 4 - Do you think that any other changes would be necessary as a consequence of changes to our planning regulations in respect of masts?

Question 5 - Do you think that the installation, alteration or replacement of a microcell which materially affects the external appearance of the building should be treated in the same way as an antenna in Part 24 of the GPDO?

Question 6 - Do you want to propose any other amendments to Part 24 of the GPDO?

PART 4 - DRAFT REVISED PLANNING GUIDANCE AND ADVICE

Land use planning policies in Wales are contained in Planning Guidance (Wales): Planning Policy (PG(W):PP) First Revision (April 1999), as supplemented by a series of Technical Advice Notes (Wales) (TAN(W)s). Procedural advice is contained in circulars. They should be taken into account by local planning authorities as they prepare their development plans and may be material to decisions in individual planning applications and appeals.

There will be a need to revise/update existing planning guidance and advice for telecommunication developments. Attached are draft documents intended to replace (i) '8.8 Telecommunications' of PG(W):PP, First Revision, and (ii) TAN(W)19, 'Telecommunications'.

Reference

(i) **DRAFT PLANNING POLICY - 'TELECOMMUNICATIONS'**

The Assembly's policy is to facilitate the development of an advanced broadband telecommunications infrastructure throughout Wales whilst keeping the environmental impact to a minimum. The Assembly also has responsibility for protecting public health. The Assembly has well established national policies for the protection of the countryside and urban areas - in particular the National Parks, Areas of Outstanding Natural Beauty, Sites of Specific Scientific Interest, the Heritage Coast and areas of buildings of architectural or historic importance. Local planning authorities are encouraged to respond positively to telecommunications development proposals, while taking account of the advice on the protection of urban and rural areas. Authorities should have regard to any technical constraints on the location and proposed development. They should also bear in mind the wider environmental benefits (for example if driver information systems ensure better use of existing roads infrastructure, or if the application of telecommunications technology reduces the need to travel).

[Revised Technical Advice Note (Wales) 19, 'Telecommunications']

Authorities should not question the need for the service that the proposed development is to support, nor seek to prevent competition between different operators. The aim should be for the authorities and operators to work together to find optimum solutions to development requirements. The Assembly strongly encourages pre-development discussions between operators, authorities, local people and other interested bodies.

Development plans should set out policies and proposals for the location of telecommunications development, allocating sites for major developments and including criteria-based policies to guide telecommunications developments where sites other than those identified in the plan may be proposed.

Criteria should be sufficiently flexible to accommodate technical change and may be concerned with the siting and appearance of apparatus, including location and landscaping requirements designed to minimise the impact on amenity consistent with operational requirements.

Health considerations and public concern can in principle be material considerations in determining applications for planning permission and prior approval. Whether such matters are material in a particular case is ultimately a matter for the courts. It is for the decision-maker to determine what weight to attach to such considerations in any particular case.

Newport BC v S.S. for Wales and Browning Ferris Environmental Services Ltd [1998] Env.LR at 174 and [1998] JPL 377 IEGMP(Stewart) Report found at www.iegmp.org.uk

In deciding what weight to put on health considerations and public concern, authorities are advised to have regard to the report of the Independent Expert Group on Mobile Phones (IEGMP) (the Stewart Group's Report) and to this guidance. It is the Assembly's view that, if a proposed development meets

Reference

the International Commission on Non - Ionizing Radiation Protection (ICNIRP) guidelines as expressed in the EU Council Recommendation of 12 July 1999 on the limitation of exposure of the general public to electromagnetic fields (as recommended by the Group on a precautionary basis), it should not be necessary for an authority, in processing an application, to consider health effects further. All new base stations are expected to meet the ICNIRP guidelines.

The Group's report suggested a number of specific precautionary actions that have been accepted by the Assembly. The report does not provide any basis for precautionary actions beyond those already proposed. In the Assembly's view, local planning authorities should not implement their own precautionary policies e.g. imposing a ban or moratorium on new telecommunications development or insisting on minimum distances between new telecommunications development and existing development.

In any development significant and irremediable radio interference with other electrical equipment of any kind can be a material planning consideration.

The installation of some telecommunications systems is covered by permitted development rights, which may be subject to the local planning authority's prior approval of details of siting and appearance. Where listed building consent is concerned, all telecommunications development is subject to normal statutory procedures. Where approval of details or planning permission is required the following should, in particular, be taken into account for telecommunications related planning applications:

- (i) the extent to which radio and telecommunications masts can be shared. The Assembly attaches considerable importance to keeping to a minimum the number of masts, and the sites for such installations where practicable. The sharing of masts will help to achieve this, as will the use of existing buildings to site new antennas; and
- (ii) that dishes blend with their backgrounds. Siting should, so far as practicable, minimise the impact on amenity and the external appearance of the building

Planning permission or approval of details should not be refused on the basis of policies that take insufficient account of the growth and characteristics of modern telecommunications.

Cancellation

Section 8.8 Telecommunications (paragraphs 8.8.1 – 8.8.7) of Planning Guidance (Wales): Planning Policy, First Revision (April 1999) is cancelled

**DRAFT REVISED TECHNICAL ADVICE NOTE
(WALES), 19 'TELECOMMUNICATIONS'**

CONTENTS

INTRODUCTION

TELECOMMUNICATION SYSTEMS

Public telecommunications
Satellite television broadcasting
Terrestrial broadcasting
Reception of signals

RADIO INTERFERENCE FROM PROPOSED
DEVELOPMENT

TELECOMMUNICATIONS ASPECTS IN OTHER
DEVELOPMENTS

CANCELLATIONS

DEVELOPMENT PLANS

APPENDIX - GUIDANCE ON PRIOR APPROVAL
PROCEDURES FOR TELECOMMUNICATIONS PERMITTED
DEVELOPMENT

DEVELOPMENT CONTROL

Minor telecommunications
development
Permitted development rights
Larger telecommunications
development
Pre-development discussions
Mast and site sharing
Siting and Design
Listed Buildings and Scheduled
Monuments
Radio site clearance procedure

ANNEX 1 - SUMMARY OF THE MAIN PERMITTED
DEVELOPMENT RIGHTS

ANNEX 2 - THE CONTROL OF RADIO INTEREFENCE

HEALTH CONSIDERATIONS

What are EMFs?
Health effects of exposure
Independent Expert Group on
Mobile Phones
Health and Safety legislation
Taking account of health effects and public
perception of danger

Reference

INTRODUCTION

1. This Technical Advice Note (Wales) (TAN) should be read in conjunction with [Planning Policy, ‘Telecommunications’]. Technical Advice Notes and circulars should be taken into account by local planning authorities in Wales in the preparation of development plans. They may be material to decisions on individual planning applications and will be taken into account by the Assembly and its Inspectors in the determination of called-in planning applications and appeals.

[Draft Planning Policy, ‘Telecommunications’]

2. Documents listed in the Reference column in the margin provide information that should be read in conjunction with the TAN.

3. This advice takes account of the growth of the industry and technology, of the new social and economic demands for communications, and of the Assembly’s environmental policies. References to telecommunications throughout should be read as including all forms of communications by electrical or optical wire and cable and radio signals (whether terrestrial or from satellite), both public and private except where otherwise stated.

TELECOMMUNICATIONS SYSTEMS

4. The following paragraphs describe the principle telecommunications systems and the physical developments associated with them.

Public telecommunications

5. Those licensed operators who enjoy rights and obligations set out in the “Telecommunications Code” are known as code systems operators and use various systems to deliver signals to the customer.

Telecommunications Act
1984, Schedule 2

6. Each system, whether operated under the Telecommunications Code or otherwise, has different antenna types, siting needs and other characteristics, which planning authorities need to take into account in carrying out their planning and development control responsibilities. The principle systems are:

i. Fixed Link

7. Fixed-Link systems operate through cable connections (copper wire or optical fibre), and radio signals transmitted through line-of-sight antennas or satellites.

8. The trunk networks may use fixed radio links as well as underground or above ground cables. These radio links require the provision of radio relay stations. A station usually consists of a small building to accommodate the radio equipment and a tower normally of up to 60 metres in height supporting a number of antennas. Antennas can also be located on buildings or other structures. Radio fixed link antennas are round “dishes”, with typical diameters of 0.3, 0.6 and 1.2 metres.

Reference

9. The radio links must be free from obstruction, such as hills, buildings, trees or large moving objects. These factors, together with the curvature of the earth and differing atmospheric conditions, affect the siting and height requirements of antennas. To cover long distances, or to circumvent obstacles, intermediate repeater radio stations are often necessary. They require at least two antennas, one to receive and the other to relay the signal; other antennas may be required for additional capacity or for fallback use.

10. Radio links via satellites are also a form of fixed-link communication. A single antenna points towards a satellite in orbit over the earth, or, in the case of a “satellite earth station”, a number of antennas point at a number of satellites.

11. The antennas used for transmitting and receiving radio signals via satellite should not be confused with satellite television antennas since they perform a quite different function despite their similar appearance.

Television broadcasters use fixed links to distribute programmes and to link to studios. Another example of the fixed-link system is the local cable network, which can supply subscribers with a multi-channel service of national and local television material, films, information, inter-active data and voice telephony. The cable is installed underground and requires the erection of usually small junction boxes at intervals, while a large satellite dish is used for television reception for cable “head-ends”.

Radio-Fixed Access

13. A sub-set of fixed-links is Radio-Fixed Access (RFA). Instead of connecting residential and commercial properties to the public switched network by wires, like copper cable, it is possible to use radio. RFA operators can provide high data rate services as well as simple voice services. A number of operators already exist and the Government will be auctioning spectrum for broadband services delivered by RFA later this year. RFA operators provide important additional competition in the local loop. They need to have line of sight to the served premises.

ii. First Generation Mobile (Analogue)

14. The original analogue cellular networks are being progressively phased out, replaced by GSM (see below). They are therefore not covered in this guidance because the technology will soon be obsolete.

iii. Second Generation Mobile (Global System for Mobile , GSM)

15. Digital Cellular GSM systems are the current generation for mobile networks introduced in the UK in the early 1990s. They cater for mobile telephone users, whether in vehicles or otherwise, and cover an area encompassing over 98% of the population of the UK. The coverage of cellular system is provided by a network of radio base systems, each with a limited coverage area (cell).

Reference

16. These systems are demand-led; increase in the use of mobile phones has meant that operators are continually expanding their networks to accommodate customer requirements of service and quality. The greatest needs for base station sites is usually built-up areas where there is the greatest density of mobile users and within a mile or two of the main roads, where the demands on network capacity are greatest.

17. The size of each cell is planned by the network operators. It is determined by a number of factors, but particularly on the number of subscribers expected to require access to the system during the peak usage period. In areas where traffic density exceeds the limits of the network, capacity can be expanded either by introducing new sites (macro or microcells), or by splitting existing cells, thus effectively doubling capacity. Cell splitting requires the erection of additional antennas at the base station site.

18. The location of transmitter aerials is important as signals from one cell will interfere with nearby cells on the same frequency. To avoid blind spots from buildings and hills, antennas must usually be placed high up. In urban areas antennas are often best placed on existing buildings.

19. Cellular operators use vertical multiple pole type antennas about 1-3m in length, some with reflectors attached. In addition, a number of small terrestrial microwave antennas (0.3m-1.2m) may be required to be mounted on the cellular antenna installation to provide links from the base station to the exchange, for example. Associated equipment housing is usually between 4 and 35 cubic metres in volume.

There are four national networks, two operating at 900 MHz and two at 1800MHz.

iv. Third Generation Mobile (“3G” or “UMTS” Universal Mobile Telecommunications System)

21. 3G describes a set of digital standards for future mobile telecommunications. UMTS is one of the 3G standards. These standards will enable mobile users to have access to enhanced services via higher data rates than GSM. In April 2000 the Government auctioned five new licences to third generation mobile operators. Each operator will be licensed to operate a national 3G network. All 3G operators have a requirement in their licences to build on a network covering 80% of the population by 2007.

22. Four of the 3G operators are the UK GSM operators and it is expected that they will be able to re-use their current infrastructure in many cases to accommodate some of their new 3G network requirements. The fifth operator needs to build their 3G network from scratch. They may be expected to use existing structures (including those owned by other operators and radio site management organisations) though they will likely also need to develop a substantial number of new sites.

Reference

Satellite Television Broadcasting

23. In the field of broadcasting, there has been significant growth on the range and use of satellite television. There is currently one major service provider in the United Kingdom. Several other broadcasters transmit signals from the UK or other European countries. Television signals are beamed direct-to-home from the satellite to individual receiving antennas, the more common ones known as satellite dishes. Antennas have to be in direct line-of-sight of the satellite, and most always have to be mounted outdoors. The satellites for the various services are in different orbital positions, and have to be received by separate antennas, unless steerable or other specialist antennas are used.

24. The location of a satellite dish on a building will therefore depend on the direction of the satellite. The size of the dish will depend on the technology used, the strength of the signal and the possibility of interference from transmissions from other satellites that may be located nearby. In many cases, dishes of 60cm in size or less can be used, but larger dishes of 80 or 90cm may be necessary in the more westerly and northerly parts of the country and for particular satellite television services, such as those beamed from other European countries. A larger dish may also be necessary where it supplies programmes to more than one television. New developments in antenna technology are bringing to the market new kinds of antennas with different visual characteristics.

25. Antennas for reception of digital satellite broadcasting signals are generally much smaller and discrete than their analogue predecessors.

Terrestrial Broadcasting

26. Digital terrestrial broadcasting uses existing TV rooftop aerials for domestic reception.

Reception of Signals

27. Licensees providing broadcasting and other telecommunications services generally depend upon good radio signal access to their intended receivers. For example, good television reception needs a clear line-of-sight from transmitter to receiving aerial, within the intended service area of a transmitter. While the broadcasters cannot guarantee good reception for everyone, they are required by their licence conditions to provide a high quality of service; they must ensure and maintain a satisfactory signal across each area for reception on recommended equipment (see Annex 2). The construction of new buildings or other structures, such as wind turbines, can interfere with broadcast and other telecommunications services, and the possibility of such interference can be a material planning consideration (see paragraph 76) below).

DEVELOPMENT PLANS

28. Development plans should cater for telecommunications development by taking account of the strategic requirements of telecommunications networks. Development plan policies should take account of:

- the Assembly's overall policy approach to planning for telecommunications development, set out in [Planning Policy, 'Telecommunications'];
-
- the requirements of the Telecommunications Act 1984;
-
- the limitations imposed by the nature of the telecommunications network and the technology;
- the results of early consultation between planning authorities and telecommunications operators to enable the requirements of telecommunications networks and routing and phasing of network development to be taken into account; and
- the need to protect the best and most sensitive environments.

29. Development plans may allocate particular sites for major telecommunications developments such as tall masts so as to encourage site sharing and include policies on:

- the siting and external appearance of apparatus, including any location and landscaping requirements designed to minimise the impact of such apparatus on amenity, without inhibiting operational efficiency;
- the circumstances under which the local planning authority:
  - i. may decide prior approval is required for the details of the siting and appearance of certain telecommunications development (see paragraphs 35 below);
  - ii. might intervene to seek the relocation of an antenna installed under permitted development rights, in order to minimise its effect on the external appearance of a building (see paragraph 34 below).

30. The reasoned justification associated with these policies may include criteria under which particular telecommunications development will be

Reference

treated as *de minimis*.

DEVELOPMENT CONTROL

Minor Telecommunications Development

31. Some minor operations or changes of use of land may not constitute development which requires planning permission. For example, many of the smallest antenna systems may be covered by the normal principle of *de minimis*; or they may not have a material effect on the external appearance of the building on which they may be installed, and therefore may not fall within the legal definition of development. Most conventional television aerials and their mountings or poles have long been treated in this way, and this approach should continue to be applied to small telecommunications apparatus in general (regardless of who installs it).

Permitted Development Rights

32. Much minor telecommunications development is permitted development (for details see Annex 1). However, there may be circumstances where the exercise of a permitted development right may have a serious impact on amenity. Where a local planning authority believes that the withdrawal of the right is necessary, it may serve a Direction.

The Town and Country Planning (General Permitted Development) Order 1995 (GPDO) SI No 1995/418, as amended; GPDO, Article 4

33. Permitted development rights should not be withdrawn unless there is a real and specific threat to the locality in which development is to take place. Directions made in respect of satellite antennas on dwelling houses take effect immediately but expire at the end of six months from the date on which they were made, unless disallowed or approved by the National Assembly for Wales (the Assembly). A direction made in respect of code systems operators' apparatus and other telecommunications development will require the full approval of the Assembly. Blanket directions aimed at imposing full planning controls over a wide range of telecommunications development will not normally be approved. But where a particular rural or urban location seems likely to attract obtrusive or inappropriate telecommunications development which would seriously threaten amenity, the Assembly will give sympathetic consideration to directions submitted for approval.

GPDO, Article 5(4)

GPDO, Article 5(1)

34. There are also opportunities for a local planning authority to intervene, where appropriate, in the details of certain permitted development, without going so far as withdrawing the right itself. First, it is a condition of the permitted development right to install an antenna on a building that the antenna shall, so far as practicable, be sited so as to minimise its effect on the external appearance of the building on which it is installed. If, in the view of the local planning authority, an antenna has not been sited, taking into account technical and safety requirements (for example, in the case of a satellite television antenna, line-of-sight and picture quality requirements), they may serve a breach of condition notice requiring the resiting of the antenna. The grounds for such a notice would be that the condition of the

Reference

permitted development right has not been compiled with and that therefore the development itself did not enjoy permitted development rights. This constraint on the permitted development right does not allow the local planning authority to take away the right to install the antenna, only to control the details of the installation; therefore, in any such intervention, the authority should suggest their preferred siting to minimise the impact of the antenna.

35. Secondly, a code system operator must apply to the planning authority, before installing certain telecommunications apparatus under permitted development rights, for a determination as to whether their approval of the details of the siting and appearance of the development is required. Such an application will allow the local planning authority to consider the siting and appearance of the proposed development. Guidance on the operation of the prior approval procedures is given in Appendix A. The inclusion of clear policies in development plans will help authorities to make speedy and informed decisions on these applications.

Larger Telecommunications Development

36. In cases where full planning applications are needed for telecommunications development, protection from visual damage and the implications for subsequent network development may in some cases bring it into apparent conflict with established local and national planning policies. Masts and antennas often require a particular operating height, typically 20m, which allows signals to clear trees and urban clutter. Telecommunications development may therefore need particular locations in order to work effectively. But those may be exactly the prominent locations that pose challenges to policies for the protection of high quality landscapes and quality in urban areas.

37. Planning authorities need to be alive to the special needs and technical problems of telecommunication development. Each application should be determined in accordance with the development plan unless material considerations indicate otherwise. Material considerations include the significance of the proposed development as part of a national network. In many cases, existing policies are framed in terms of conventional buildings and land use, and may not be adequate to deal with telecommunications apparatus or other operational needs.

Pre-Development Discussions

38. It is a condition of telecommunications licences that on the first occasion an operator gives a local planning authority notice of a development proposal, it should provide the authority with written details of the development it expects to carry out in the authority's area. The Assembly strongly encourages close consultation between operators and local planning authorities prior to making any application to the local planning authority to install telecommunications apparatus. This will provide an opportunity to discuss technical and environmental constraints and to explore possible alternative approaches, particularly in terms of the

Reference

siting and appearance of the development. Discussions on a specific development proposal should be set in the context of the operator's strategy for telecommunications development in the area. Pre-application discussion can usefully involve other organisations with an interest in proposed development, such as residential groups, community councils or amenity bodies. It is particularly important for operators and the LPA to discuss with parents and schools the siting of base stations on or near schools or other sensitive areas in advance of applications being submitted in order to address particular concerns. Where it is proposed to carry out telecommunications development likely to affect designated areas, discussions should involve the Countryside Council for Wales or Cadw. Such discussions can identify possible conflicts of interest at an early stage. Costly planning inquiries and delay can often be avoided by agreeing, for example, relatively minor changes in route strategies and choice of site. Local planning authorities are strongly encouraged to ensure that all staff dealing with telecommunications policy and development control are conversant with the technology, and to consider identifying a specialist telecommunications officer.

39. Authorities may be able to reduce planning problems for applicants for telecommunications developments and for the community by helping applicants to identify existing and potential sites, by making suitable local authority owned property available to users and by encouraging others to do the same with their property.

Mast and Site Sharing

40. Local planning authorities may reasonably expect applicants for new masts to show evidence that they have explored the possibility of erecting antennas on an existing building, mast or other structure. Conditions in code operators' licences require applicants to explore the possibility of sharing an existing radio site. This evidence should accompany the application for planning permission made to the local planning authority.

41. If the evidence regarding the consideration of such alternative sites is not considered satisfactory, the planning authority, or the Assembly on appeal, may be justified in refusing planning permission for the development. In such circumstances, the local authority should give clear reasons why it considers the evidence before it to be unsatisfactory. It is for the local planning authority in the first instance to satisfy itself as to whether the information which has been provided in this respect is satisfactory. An authority should, however, bear in mind the technical constraints upon network development in reaching any decision on an application before it.

42. In considering alternative sites, an authority should be mindful of the potential impact on the local environment of development on those sites. This will be particularly important where an alternative site would involve the redevelopment of an existing mast for shared use. In certain circumstances the shared use of an existing mast might necessitate an increase in the height, and therefore the visibility, of that mast. Depending upon the characteristics of the location, site sharing as opposed to mast

Town and Country Planning
Act 1990, Part III

sharing may be more appropriate. A second installation located alongside or behind the principle installation may, for example, provide a more beneficial solution in environmental and planning terms. Local authorities will need to consider the cumulative impact upon the environment of a number of masts sharing a site. In other cases, technical and design considerations may point to a new site. Local planning authorities and operators should seek together to find the optimum environmental and network solution on a case-by-case basis.

43. Where it is agreed that the future sharing of a particular mast or site is desirable, authorities will wish to satisfy themselves that the site can accommodate any additional apparatus that would be required.

44. Where the local planning authority considers for reasons of visual amenity that it would be preferable for mast development in an area to be confined to a single site, the authority may wish to discuss with the operators and the relevant landowner the practicability of entering into a planning obligation in order to provide a binding and enforceable requirement that the mast site would be available for sharing. Any such discussions should bear in mind technical and operational constraints on the use of a particular site by an operator.

45. In any instance where there is a dispute regarding the sharing of an existing mast or site, either party may ask the Director General of Telecommunications to resolve the matter. If the Director General considers it appropriate, he may direct the relevant communications operators to share. The powers available under the Regulations do not, however, cover the refusal by a third party, such as a landowner, to allow shared use of a mast.

46. Local planning authorities should have previously formed a view, particularly in the course of development plan preparation, on sites in their area that might be suitable for telecommunications development. These could include existing masts, buildings and other structures upon which antennas might be installed and sites where new masts might be acceptable. Authorities are strongly encouraged to maintain a register of masts and other structures to which apparatus could be attached and ensure public access to an extract from a national database (see paragraph 47). Such a register will assist operators in considering possible antenna sites in the local authority area. If an operator makes an application relating to a location which is not on the register of sites, the local authority may reasonably expect the applicant to show that no site on the register would present a practicable alternative to the location proposed.

47. In order to take full advantage of the opportunities for mast and site

Reference

Town and Country Planning Act, Section 106

Telecommunications (Interconnection) Regulations 1997 Statement of 6 November 1998 to the Director General of Telecommunications available on www.oftel.gov.uk/competition/mast1198.htm or from the Research and Intelligence Unit, OFTEL, 50 Ludgate Hill, London, EC4M 7JJ (tel 020 86348761)

Database managed by the

sharing, local planning authorities will be assisted by a database to assist the sharing of masts. That database allows contributors to share information on the location of existing mast sites.

Reference

Occupiers Property
Databank (a division of
Investment Property
Databank Limited)

Siting and Design

48. Siting and design concerns may centre particularly on the type of mast and its impact - particularly if located in a designated area. Its height, ancillary development and the scope for landscaping and screening will also be important considerations. But many antennas have special siting needs because they have a limited range or require line-of-sight. Authorities should take full account of these needs. Arbitrary restrictions in one area, such as limits on mast height, may encourage problems of interference and also create corresponding problems in a neighbouring area, such as the need to install a taller mast, or more than one mast, than would otherwise have been necessary to maintain line-of-sight. Authorities will need to ensure that they have before them all the relevant planning information, including details of any related mast proposals and of how the proposal is linked to the network, to enable applications to be properly considered.

49. Local planning authorities should ensure that they understand the constraints the operator faces, whether due to the nature of the technology or the legal requirement to provide a service. Operators should be prepared to explain technology and legal limitations, and to discuss the feasibility of alternative sites.

50. In seeking to arrive at the best solution for an individual site, authorities and operators should consider the use of sympathetic design to minimise the impact of development on the environment. Depending upon the location, an appropriately designed single operator mast may be less obtrusive in the environment than a shared one.

51. A number of different design solutions are currently available. These include masts designed to look like street furniture, and the redevelopment or restoration of existing properties to incorporate telecommunications apparatus. The telecommunications industry is encouraged to continue to develop innovative design solutions, in terms not only of the structure of masts and antennas but also the materials and colouring. Authorities may wish to discuss with operators different design options in connection with a particular development proposal. It should be borne in mind that some designs may not be suitable for future sharing. Where it is agreed that site is suitable for future mast sharing, it may be appropriate to install a mast specifically designed to facilitate its redevelopment for sharing.

52. In considering the design of an individual development, and particularly any mast development, careful consideration should be given to screening and planting. The boundaries of the site should be drawn large enough to accommodate the necessary landscaping.

53. For satellite television antennas, for which permitted development rights have been granted, development plan policies should not directly or indirectly prevent a householder from receiving a satellite television transmission. However, local planning authorities may provide guidance to householders, dealers and professional installers on the siting and colour of satellite television dishes. It is important that a dish blends in with its background; it should be sited, so far as practicable, so as to minimise its impact on amenity and on the external appearance of the building (see paragraph 34). The installation of dishes near the windows and doors of neighbouring houses is likely to lead to complaints and should generally be avoided. In respect of blocks of flats, the installation of shared systems can help avoid the impact of an otherwise likely proliferation of dishes on walls and roofs.

54. Applications for planning permission to install the masts often used by amateur radio operators, radio taxi firms and other private and commercial users, usually present few potential planning problems in terms of size and visual impact over a wide area. Such masts need to be big enough for technical efficiency and located as far as possible from other antennas, in order to minimise the possibility of interference. However, they will not normally be of such a scale as to have serious impact on local amenity. Such applicants will generally have less scope for using alternative sites or for sharing sites, and masts will often need to be located on the premises.

Listed Buildings and Scheduled Monuments

55. All telecommunications development is subject to the normal statutory procedures for listed building consent. No exceptions are proposed to the normal requirement to obtain such consent before executing works affecting a listed building. Any operator intending to carry out work which is likely to affect the character or appearance of a listed building is advised to contact the local planning authority to check on the statutory position. Similarly, any works to, or on the site of, a scheduled ancient monument require scheduled monument consent from Cadw.

Radio Site Clearance Procedure

56. All operators of radio transmitting apparatus need to go through a licensing process which includes, where necessary, putting the transmitting site(s) through the Radiocommunication Agency's radio site clearance

Reference

GPDO, Schedule 2, Part 1

Householders Planning Guide for the installation of Satellite Television Dishes, DETR/WO,1998

GPDO, Schedule 2, Part 25

Planning (Listed Buildings and Conservation Areas) Act 1990, sections 7 and 8

Welsh Office Circular 61/96, 'Planning and the Historic Environment: Historic Buildings and Conservation Areas'.

Welsh Office Circular 60/96, 'Planning and the Historic Environment: Archaeology'

Ancient Monuments and Archaeological Areas Act 1979, Section 2

Reference

procedure. The purpose of the procedure is to consider the impact of the establishment of new radio sites, or modifications to existing sites, from the point of view of potential radio interference to essential Government and safety services. In most cases, the site clearance procedure is initiated after any planning permission required has been obtained. The fact that clearance may not yet have been obtained is not relevant to the consideration of a planning application.

HEALTH CONSIDERATIONS

What are EMFs?

57. Mobile phones and their base stations transmit and receive signals using electromagnetic waves (also referred to as electromagnetic radiation or fields, EMFs, or radio waves). EMFs are all around us. They occur naturally, such as the earth's magnetic field which causes compass needles to point north. Natural biological processes also produce electric and magnetic fields within animals and humans. EMFs also arise from a wide range of man-made sources and will be present wherever there is electricity. Sources of man-made EMFs include domestic wiring and appliances (such as lamps, hairdryers and television sets), visual display units, mobile phones, electric trains and security systems used in shops.

58. Man-made sources of EMFs also include electricity power lines, broadcasting transmitters and telecommunications base stations (which includes those used by the emergency services, and those which form part of mobile communications networks). It is these sources which are most commonly encountered by the planning system. It is also such sources of EMFs that often give rise to the greatest levels of public concern about possible health effects.

59. The Government's statutory advisers on radiological protection matters are the National Radiological Protection Board (NRPB). They provide expert advice on the health implications of EMFs, drawing upon the most up-to-date research worldwide. The NRPB are able to offer advice to local planning authorities and the general public and have themselves produced a number of leaflets and other publications in this field. Further information can be found on the Board's website or by ringing their public enquiry line.

www.nrpb.org.uk
01235 831600

Health Effects of Exposure

60. The public has become increasingly aware of the presence of EMFs in the environment. This growing awareness has been accompanied by concern that exposure to EMFs may have possible adverse effects upon health. It is clearly important that the public be protected where an adverse health effect exists.

61. Established health effects of exposure to radio waves from mobile phone systems are associated with the heating of tissues. Both the NRPB and the International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection

Reference

(ICNIRP) have published guidelines on limiting exposure to radio waves (see paragraph 69 below).

62. However, a particular point of public concern is whether exposure to low-level EMFs might cause other, 'non-established' health effects, such as, headaches, sleep disturbance, depression, stress and also long term health effects such as cancer.

Independent Expert Group on Mobile Phones

63. In 1999, the Government asked the NRPB to set up the Independent Expert Group on Mobile Phones (IEGMP). This Group considered concerns about health effects from the use of mobile phones, base stations and transmitters. They conducted a rigorous and comprehensive assessment of existing research and gathered a wide range of views. The Group published its report (the Stewart Report) on 11 May 2000.

Stewart Report found at
www.iegmp.org.uk

64. For base stations, the report concludes that "the balance of evidence indicates that there is no general risk to the health of people living near to base stations on the basis that exposures are expected to be small fractions of the guidelines. However, there can be indirect adverse effects on their well-being in some cases". They also say that the possibility of harm cannot be ruled out with confidence and that gaps in knowledge are sufficient to justify a precautionary approach.

65. The Independent Expert Group recommended a precautionary approach, comprising a series of specific measures, to the use of mobile phone technologies until we have more detailed and scientifically robust information on any health effects.

66. In its response to the Group's report, the Assembly indicated that it accepts the precautionary approach advised by the Group. The Assembly's acceptance of a precautionary approach is limited to the specific recommendations in the Group's report and the Assembly's response to them. These include:

- The emissions from mobile phone base stations should meet the ICNIRP guidelines for public exposure as expressed in the EU Council Recommendation of 12 July 1999 on the limitation of exposure of the general public to electromagnetic fields (0Hz to 300GHz). Most base stations already meet the ICNIRP guidelines and all new base stations will do so.
- A national database to be set up by Government giving details of all base stations and their emissions. The Government has accepted this recommendation and is in the process of bringing together information on base station sites and emissions into a single co-ordinated database. It is intended that information relevant to the site and emission levels will be made available to the public and LPAs. This will supplement the Occupiers

Reference

Property Database mentioned in paragraph 47 above.

- An independent audit of emissions should be established to give the public confidence that base stations do not exceed approved guidelines. Arrangements are currently being discussed with the Radiocommunications Agency. Priority will be given to schools and other sensitive areas.
- In relation to macrocell base stations, the beam of greatest intensity should not fall on any part of a school grounds or buildings without agreement from the school and parents. Where parents and/or schools wish to know whether the beam of intensity falls on school grounds or buildings, the school should contact the base station's operator. The operators have agreed to provide schools with information on the level of intensity of radio frequency radiation. If there is major concern from the school or parents, they could ask the network operator to adjust the antenna.
- Clear exclusion zones should be in place around all base stations antennas to prevent the public from exposure to radio frequency radiation above ICNIRP guidelines (these exclusion zones relate to an area directly in front of and at the height of the antenna). Clear warning signs on microcell and picocell transmitters to minimise the risk of undue exposure to radiation from being opened during use.
- A substantial research programme, overseen by a demonstrably independent panel, should be financed by the mobile phone companies and the public sector. The Government is commissioning a comprehensive programme of research with a budget of several millions of pounds.

The NRPB to review further research in this area and to report on progress in three years time or whenever significant new information becomes available.

- The Assembly is to prepare a leaflet to provide information for the consumer to make choices about their own and their families' use of new mobile phone technologies.

Health and Safety Legislation

67. Operators also have responsibilities under health and safety legislation. They have a responsibility to assess any risk to health and safety which may arise, including an assessment of likely exposure levels, and to

Health and Safety at Work
etc Act 1974

take any appropriate measures to restrict public access (e.g. through suitable locked and signed anti-personnel barriers). The practical effect of health and safety legislation should be to ensure protection of the public in respect of the established health effects of telecommunications apparatus.

68. Local planning authorities should not seek to replicate through the planning system controls under the health and safety regime. Enforcement of health and safety legislation in this area is a matter for the Health and Safety Executive (HSE). If there is evidence or concern that an operator is not meeting their responsibilities in a particular case HSE will require the necessary action to be taken. HSE do not need to be consulted on individual planning applications (except for development near major hazard sites).

69. When assessing compliance with health and safety legislation HSE refers to the guidelines for restriction produced by the NRPB. These are designed to prevent the occurrence of established health effects. However, as noted in paragraph 66, the Assembly has accepted the Group's recommendation that base stations should, as a precautionary measure, meet the ICNIRP guidelines for limiting exposure. The ICNIRP guidelines for public exposure are more restrictive than those of the NRPB. It follows that, in complying with the ICNIRP guidelines operators will also be complying with those of the NRPB.

70. Specific advice on interference with medical devices can be obtained from the Medical Devices Agency.

TAKING ACCOUNT OF HEALTH EFFECTS AND PUBLIC PERCEPTION OF DANGER.

71. All applicants should include with their applications, a statement to the effect that the apparatus, when operational, will meet the ICNIRP guidelines. In line with the Group's recommendations the operator should also provide to the local authority a statement for each site indicating its location, the height of the antenna, the frequency and modulation characteristics and details of power output.

72. Local authorities are advised not to place undue weight on the findings of individual research projects in determining applications for, or in proximity to, telecommunications apparatus. The IEGMP considered all relevant research as part of its review and this helped to inform its conclusions and recommendations. It is for the NRPB to consider and advise upon individual research reports as part of its role in providing advice on radiological protection matters. Authorities asked by members of the public to consider particular reports should have regard to the expert advice of the NRPB.

73. Authorities may receive representations on health grounds about

Reference

Management of Health and Safety at Work Regulations 1999

Reference

alleged impact of proposed telecommunications development on property values. It is not for the planning system to protect the private interests of one person against the activities of another. Although in a particular case considerations of public interest may serve to protect private interests, the material question is not whether a particular development would cause financial or other loss to owners and occupiers of the neighbouring property, but whether the proposal would have a detrimental effect on the locality generally, and on amenities that ought, in the public interest, to be protected.

RADIO INTERFERENCE FROM PROPOSED DEVELOPMENT

74. There are essentially two types of interference. The first type is electrical interference, caused by a radio transmitter or by unwanted signals emitted by other electrical equipment. The Radiocommunications Agency has statutory powers for dealing with this type of interference. Only if there is clear evidence that significant electrical interference will arise, and that no practicable remedy is available, will there generally be any justification for taking it into account in determining a planning application.

Wireless Telegraphy Act
1949

75. The second type is physical interference. There is clear evidence that large, prominent structures such as tower blocks, dock cranes, warehouses or windfarms, can cause widespread disruption to television and other telecommunications services due to the physical obstruction or reflection of the unwanted signals. Local planning authorities will need to satisfy themselves that the potential for interference has been fully taken into account in the siting and design of such developments, since it will be more difficult, costly and sometimes impossible to correct after the event. Certain factors can be taken into account at the planning application stage, in particular the height and width of each face of the structure, the material and outside surface finish, and the orientations of the sides of the structure in relation to any local transmitter. If it is clear, by the nature of the development, that such disruption to television reception will be a significant problem, the solution may be for the developer to incorporate a television relay (repeater) or cable system. However, a practical remedy may not always be possible. In this case, where broadcast transmitters are involved, there should be full consultation with the broadcasting authorities before such a course is adopted.

Where the potential for either type of interference is expected, co-ordination with the Radiocommunication Agency and the broadcasters or fixed-link operators will be required to ascertain whether an engineering solution to the problem is feasible. In such instances, they should be contacted at the earliest stage in the planning process and their advice taken into account. Where such problems are likely, local planning authorities may grant planning permission subject to a condition that, before development commences, the developer will ensure that the quality of any reception affected by the development will be restored (See Annex 2 for further details of radio interference).

TELECOMMUNICATIONS ASPECTS IN OTHER DEVELOPMENTS

Reference

77. In considering planning applications for other forms of development, planning authorities will wish to consider telecommunications issues. They should encourage prospective developers of new housing, office and industrial estates to consider with all relevant telecommunications operators how the telecommunications needs of the occupiers will be met. Developers should provide adequate ducting for telecommunications cables (and for other services where appropriate) to be installed at the outset both underground and in the structure of the building, sufficient to meet foreseeable demand for competitive services likely to be provided to those estates. This will help to minimise the disruption and expense if provision has to be made later, and reduce the need for new telecommunications apparatus above ground. Provision of such apparatus to serve the occupiers, such as communal or master antenna systems, should normally be the subject of close consultation and co-operation between the developer and the telecommunications operators.

78. In general, it is preferable to locate new cabling underground or along the external surfaces of buildings, but the method of distribution already prevailing in the area may be a relevant factor. Code system operators' licences contain specific provisions about the undergrounding of apparatus (with the exception of service lines), and about the need to service new development in close co-operation with the developer and the other utilities so that the underground ducting for a number of undertakings can be provided during development or any existing suitable ducting used.

79. In the past some local planning authorities have sometimes used their powers to impose conditions to require all future cables and wires serving a new estate to be installed underground. However, it may not be possible for future occupiers of land to ensure that future wires are placed underground (that will be a matter for the operator) and, even if it is possible, it may involve the occupier in considerable expense. Such conditions might not be enforceable and may also be unreasonable. It is therefore better to encourage the installation of adequate ducting as part of the development at the outset. Telecommunications operators will normally wish to make use of it, if it is available and suitable for their purpose.

Welsh Office Circular 35/95, 'The Use of Conditions in Planning Permissions'.

CANCELLATIONS

80. Welsh Office Circular 29/99, 'Planning for Telecommunications', and Technical Advice Note (Wales) 19, 'Telecommunications', August 1998, are cancelled

**APPENDIX - GUIDANCE ON PRIOR APPROVAL PROCEDURES FOR
TELECOMMUNICATIONS PERMITTED DEVELOPMENT**

[Complete post consultation]

ANNEX 1 - SUMMARY OF THE MAIN PERMITTED DEVELOPMENT RIGHTS

[Complete post consultation].

ANNEX 2 - THE CONTROL OF RADIO INTERFERENCE

1. All users of radio equipment are required by the terms of wireless telegraphy legislation to avoid creating undue radio interference with other radio users, including domestic television sets, and their equipment must be designed to minimise it. There are also European Regulations governing the compatibility and immunity to electromagnetic interference of electrical devices. Up to date details of the current regulations can be found on the Radiocommunications Agency website-www.radio.gov.uk). In most situations, therefore, questions of potential interference are of no relevance to the determination of planning applications for the masts or antennas needed to operate a transmitter. Other controls will generally be available to deal with radio interference problems.

2. However, significant interference can arise despite these controls. For example, the source of the interference may be a type of equipment that is outside the scope of the regulations; or there may be site specific factors that give rise to interference, even though the legislation is complied with. In addition, interference may be caused by the building itself, perhaps because it physically blocks signals or reflects them, causing "ghosting". This type of interference cannot be dealt with under the radio legislation. Whether any such interference is significant enough to warrant treatment as a material planning consideration, and the weight to be attached to it if it is, will be a matter of fact and degree in each individual case and the local planning authority should form a view in the light of the individual circumstances.

3. If the development has yet to take place but potential interference is causing genuine local concern, one or other of the parties may wish to seek the help of experts to assess the likelihood and degree of interference, but authorities should not seek out such problems for critical examination unnecessarily.

4. It is unlikely that refusal of planning permission would be justified on the grounds of radio interference from a transmitter or non-radio equipment alone except in extreme cases. It may sometimes be appropriate to grant temporary planning permission to allow for a trial period of operation, but this course should not be adopted unless there is evidence of significant interference, and only as an alternative to refusal. At the end of the trial the final decision can be taken. However, for national broadcasting and telecommunications services a temporary planning consent would generally not be considered acceptable by the operators. Where applications which are turned down solely or mainly on interference grounds come to appeal, the Assembly will expect planning authorities to produce full details of the evidence of interference, or likely interference, and evidence that there are no reasonable remedies that would be satisfactory.

5. A blanket planning condition that requires that no interference shall occur will not normally be appropriate or reasonable. Some types of interference can be controlled under the legislation on radio and it will normally be better to rely on that legislation in such a case than to resort to planning conditions. Moreover, it is necessary to take into account the ability of the affected equipment to resist unwanted signals. If this is inadequate, interference may arise through no fault of the source.

6. If the installation giving rise to interference is already in operation, (e.g. in cases where an application is made to retain an existing mast following a time-limited planning permission, or the original development took place without permission and the local planning authority are considering enforcement action), it will be relatively easy to ascertain whether the interference can and should be remedied, whether it is a matter for radio licensing control and, if not, whether remedies under planning controls are necessary. Trial transmissions may indicate the likely scale of any problem, although it may be recognised that trial transmissions may not always precisely reproduce the conditions of the final installation or continue for long enough to enable occasional adverse circumstances to arise.

7. In cases in which interference from a transmitter or from non-radio equipment has occurred, complainants should first approach their service engineer, aerial contractor, equipment supplier or dealer. Experience has shown that, in the majority of cases, the affected equipment has sufficient immunity to

interference or there is a defect in its installation. Such interference can often be alleviated by means of suitable technical measures to improve the immunity of affected equipment to unwanted signals.

8. Complainants may also consult the Radiocommunications Agency, an Executive Agency of the Department of Trade and Industry, which is responsible for enforcing the legislation on radio interference. The Agency charges for inspecting equipment affected by interference, although there is no charge for investigating specified sources of interference.

9. The Agency produces a free guide for householders affected by interference to television or radio. This may be obtained by telephoning 020 7211 0211 and asking for the library, or by accessing the RA website (www.radio.gov.uk). Businesses suffering from radio interference may consult the local office of the Agency.

10. Where advice is sought, the following may be able to assist:

The Association of Consulting Engineers, Alliance House, 12 Caxton Street, London, SW1H 0QL

BBC, Engineering Information Department, White City, 201 Wood Lane, London W12 7TS

ITC Engineering Information, Kings Worthy Court, Winchester, Hampshire SO237 7QA

Radio Authority, Holbrook House, 14 Great Queen Street, Holborn, London WC2B 5DG

National Transcommunications Limited, Crawley Court, Winchester SO21 2QA

The Institution of Electrical Engineers, Savoy Place, London WC2R 0BL

The Radiocommunications Agency, Wyndham House, 189 Marsh Wall, London, E14 9SX.

Radio Society of Great Britain, Lambda House, Cranborne Road, Potters Bar, Hertfordshire EN6 3JW

PART 5 INTERIM REGULATORY IMPACT ASSESSMENT (RIA)

COMMENTS ARE SOUGHT ON THIS INTERIM RIA FOR INCLUSION IN THE FINAL VERSION. THIS IS AN INITIAL DRAFT WHICH MAY HELP YOU TO FOCUS YOUR CONTRIBUTIONS

Issue and Objectives

The Assembly's policy on telecommunications development is to help facilitate the rollout of an advanced broadband telecommunications infrastructure throughout Wales whilst protecting the environment. The current regulatory framework is designed to achieve these twin objectives. Local planning authorities have the opportunity to control the siting and appearance of certain telecommunications development through either the consideration of a full planning application, or the determination of a "prior approval application" under part 24 of the Town and County Planning (General Permitted Development) Order 1995 (GPDO). Experience of the existing regulatory framework has, however, identified, some shortcomings with the current arrangements. These are:

- (i) The arrangements for public consultation for ground-based masts subject to the prior approval procedure (Issue 1). A significant number of representations have been received about the inadequacy of the existing arrangements. The Stewart Report on mobile phones and health suggests that the lack of public consultation is a major cause of grievance in people who suffer from loss of amenity when base stations are erected. It also suggests that many feel excluded and disempowered by the arrangements now in operation. The resultant frustration may have a negative effect on people's health and well being. For these reasons, the Stewart Group recommended that changes to the regulation of base stations should be introduced;
- (ii) The arrangements for public consultation in respect of masts on a building or other structure subject to the prior approval procedure (Issue 2). The Stewart Group's recommendations relate to all base stations including those on buildings and other structures. See reasons given above; and
- (iii) The complexity of the current arrangements under the GPDO, in particular for the prior approval procedure for development other than for telecommunications masts (dealt with under Issues 1 and 2).

Risk Assessment

A risk assessment is not appropriate. The amendments are being suggested in order to improve public consultation in the planning process rather than address any specific risk.

Options

For Issue 1, two options have been identified:

remove permitted development rights for the installation of all ground based masts (Option One); and

remove permitted development rights for the installation of ground based masts and require either prior approval or planning permission for the alteration or replacement of all ground based masts where the height is increased (Option Two).

For Issue 2, two options have been identified:

remove permitted development rights for the installation of all masts on buildings or structures (Option Three); and

remove permitted development rights for the installation of ground based masts and require either prior approval or planning permission for the alteration or replacement of all masts on buildings or structures where the height is increased (Option Four).

Issues of equity of fairness

Is it fair to deny affected individuals adequate consultation arrangements for a proposed telecommunications development?

Is it fair to impose delay/additional cost on telecommunications operator?

Identification of benefits

Amendments to the current planning regime would remove a number of areas of contention within the existing arrangements.

For Issue 1:

- i. Option One would allow the public an increased opportunity to comment upon, and the local planning authority a longer period to consider, any proposed ground based mast installation.
- ii. Option Two, as i, plus would allow the public an increased opportunity to comment upon the alteration or replacement of all ground based masts where the height is increased.

For Issue 2,

- i. Option Three would allow the public an increased opportunity to comment upon, and the local planning authority a longer period to consider, any proposed mast installation on a building or structure.
- ii. Option Four, as i, plus would allow the public an increased opportunity to comment upon the alteration or replacement of all masts on buildings or structures where the height is increased

Quantification and value of benefits

The benefit of public involvement is not quantifiable.

Business sectors affected

All operators granted Telecommunications Code powers under its licence. The proposals would be expected to affect mainly those operators licensed to operate a mobile or radio fixed-link phone service. There are currently five national mobile operators and seven radio fixed-access operators.

Compliance costs for a “typical” business

a. Recurring

For Issue 1:

- (i) Costs incurred under Option One include those incurred in making a planning application. Under current regulations, a fee of £35 is payable in respect of an application for prior approval determination, whereas a fee of £95 per 0.1 hectares of the site area (subject to a maximum limit of £950) is payable in respect of a planning application. There may be further associated costs. Options would also introduce a longer period for the local planning authority to consider whether to grant consent. Additional costs to industry may be associated with this option as there is no absolute time limit within which a planning application must be determined. The cost for this option is approximately [Operators are asked to provide costs broken down in to:

Cost of additional fees.

Cost of additional manpower

Cost of delays to network rollout (including how the figure has been calculated)]

- (ii) The additional costs incurred under Option Two would be those incurred in making a planning application (see above), plus additional costs in respect of applications for planning permission for the alteration or replacement of masts where the height is increased. [Operators are asked to provide costs broken down in to:

Cost of additional fees.

Cost of additional manpower.

Cost of delays to network rollout (including how the figure has been calculated)]

- (i) For Issue 2

Costs incurred under Option Three include those incurred in making a planning application. Under current regulations, a fee of £35 is payable in respect of an application for prior approval determination, whereas a fee of £95 per 0.1 hectares of the site area (subject to a maximum limit of £950) is payable in respect of a planning application. There may be further associated costs. Options would also introduce a longer period for the local planning authority to consider

whether to grant consent. Additional costs to industry may be associated with this option as there is no absolute time limit within which a planning application must be determined. The cost for this option is approximately [Operators are asked to provide costs broken down in to:

Cost of additional fees.

Cost of additional manpower.

Cost of delays to network rollout (including how the figure has been calculated)]

- (ii) The additional costs incurred under Option Four would be those incurred in making a planning application (see (i) above), plus additional costs in respect of applications for planning permission for the alteration or replacement of masts where the height is increased. [Operators are asked to provide costs broken down in to:

Cost of additional fees.

Cost of additional manpower.

Cost of delays to network rollout (including how the figure has been calculated)]

- b. Non-recurring costs

Nil

- c. Total compliance costs

Not known as yet - information sought as part of this consultation exercise.

Impact on Small Business

Business Connect Wales Ltd is being consulted. Comments from the CBI and FSB will also be invited.

Other costs

DTI have estimated that the loss in benefits to users of third generation (3G) services as a result of a one month delay in the implementation of 3G services averages about £100m per annum over a 10 year period at 2000 prices. The benefits to users are estimated in terms of the amount of money that users would be willing to pay for their services less the amount that they are forecast to pay. This measure is called consumer surplus.

For **Issue 1**, both options might lead to additional representations for local planning authorities to consider in processing ground based mast applications. This would have implications in terms of time and manpower.

Both Options might lead to additional applications being submitted to local planning authorities to consider. This would have implications for the operator in terms of time and manpower, particularly where authorities did not comply with the current guidance.

Option One might lead to additional appeals to the Assembly by the operator if applications were not determined in the 8 week time period. This would have implications in terms of time and manpower for the Planning Inspectorate.

For **Issue 2**, both Options might lead to additional representations for local planning authorities to consider in processing applications for masts on buildings and structures. This would have implications for the operator in terms of time and manpower.

Both Options might lead to additional applications being submitted to local planning authorities to consider. This would have implications for the operator in terms of time and manpower, particularly where authorities did not comply with the current guidance.

Option Three might lead to additional appeals to the Assembly by the operator if applications were not determined in the 8 week time period. This would have implications in terms of time and manpower for the Planning Inspectorate

Results of Consultation

Many of the proposals were developed in the context of discussions with representatives of the telecommunications industry and local government. We invite views in the consultation paper on the Regulatory Impact Assessment including the assessment of costs and benefits, and the impact on business. We will revise the Assessment in the light of responses received.

Issue 1		
	Option One	Option Two
Business	Expected Costs – increased planning fees and potential delay in rollout.	Expected Costs – increased planning fees and potential delay in rollout
Local Government	<p>Expected Costs – extra resources required to deal with additional publicity and representations.</p> <p>Expected benefits – additional time granted to consider development.</p> <p>Greater public confidence in final decision.</p>	<p>Expected Costs – extra resources required to deal with additional publicity and representations.</p> <p>Expected Benefits – additional time granted to consider development.</p> <p>Greater public confidence in final decision.</p>
Citizens	<p>Expected Benefits – public guaranteed the opportunity to comment on installation of ground based mast.</p> <p>Expected Costs – loss of consumer benefit from delayed roll-out of networks.</p>	<p>Expected Benefits – public guaranteed the opportunity to comment on installation, alteration or replacement of ground based mast.</p> <p>Expected Costs – loss of consumer benefit from delayed roll-out of networks.</p>

Issue 2		
	Option Three	Option Four
Business	Expected Costs – increased planning fees and potential delay in rollout.	Expected Costs – increased planning fees and potential delay in rollout.
Local Government	<p>Expected Costs – extra resources required to deal with additional publicity and representations.</p> <p>Expected Benefits – additional time granted to consider development.</p> <p>Greater public confidence in final decision</p>	<p>Expected Costs – extra resources required to deal with additional publicity and representations.</p> <p>Expected Benefits – additional time granted to consider development.</p> <p>Greater public confidence in final decision.</p>
Citizens	<p>Expected Benefits – public guaranteed the opportunity to comment on installation of a mast on a building or structure.</p> <p>Expected Costs – loss of consumer benefit from delayed roll-out of networks.</p>	<p>Expected Benefits – public guaranteed the opportunity to comment on installation, alteration or replacement of a mast on a building or structure.</p> <p>Expected Costs – loss of consumer benefit from delayed rollout of networks.</p>

Enforcement, Sanctions, Monitoring and Review

The existing enforcement provisions would cover the new arrangements. Any development which neither complies with the requirements of the GPDO nor enjoys planning permission would be open to enforcement action by the local planning authority. The Assembly will continue to review the working of the arrangements as necessary.

PART 6

Other Recommendations of the Stewart Group concerning planning requirements for base stations

1. The Stewart Group recommended that, as a precautionary approach, the ICNIRP guidelines for public exposure be adopted for use in the UK rather than the NRPB guidelines (paragraph 1.27 of the report). The Government and the Assembly agree, in line with the recommended precautionary approach, that the emissions from mobile phone base stations should meet the ICNIRP guidelines for public exposure as expressed in the EU Council Recommendation of 12 July 1999 on the limitation of exposure of the general public to electromagnetic fields (0 Hz to 300GHz). Most base stations already meet the ICNIRP guidelines and all new base stations will do so.

2. The Stewart Group recommended that, at national Government level, a template of protocols be developed, in concert with industry and consumers, which can be used to inform the planning process and which must be assiduously and openly followed before permission is given for the siting of a new base station (paragraph 1.37). The Group recommended that the template of protocols should cover the following issues:

- all telecommunications network operators must notify the local authority of the proposed installation of base stations. This should cover installations for macrocells, microcells and picocells.
- the local authority should maintain an up-to-date list of all such notifications which should be readily available for public consultation.
- the operator should provide to the local authority a statement for each site indicating its location, the height of the antenna, the frequency and modulation characteristics, and details of power output.
- any change to an existing base station which increases its size, or the overall power radiated, should be subject to the normal planning process as if it were a new development.

3. The first two protocols will be covered by the national database. Our revised draft Technical Advice Note will include details of the information that operators should provide to LPAs as part of an application for planning permission. This will include most of the information specified under the third protocol, although we are not sure why LPAs would need to have details of the base station's frequency and modulation characteristics. We do not consider that it would be appropriate to require a planning application to be submitted if an existing base station increased its overall power radiated, as recommended by the fourth protocol. It is for the operator, not the local planning authority, to ensure that the base station continues to operate within the ICNIRP guidelines.

4. The Stewart Group recommended that the planning template should be set in place within 12 months of the publication of this report. It should incorporate a requirement for public involvement, an input by health authorities/health boards and a clear and open system of documentation which can be readily inspected by the general public (paragraph 1.38). In the Assembly's view, no useful purpose would be served by consulting health

authorities/health boards on individual applications. Our revised planning guidance will include national guidance on health issues including the role of the ICNIRP guidelines.

5. The Stewart Group recommended that a national database be set up by Government giving details of all base stations and their emissions (paragraph 1.39). The Government has accepted this recommendation and is in the process of bringing together information on base station sites and emissions into a single co-ordinated database. It is intended that information relevant to the site and emission levels will be made available to the public and LPAs.

6. The Stewart Group recommended that an independent random, ongoing, audit of all base stations be carried out to ensure that exposure guidelines are not exceeded outside the marked exclusion zone and that the base stations comply with their agreed specifications. If base station emissions are found to exceed guideline levels, or if there is significant departure from the stated characteristics, then the base station should be decommissioned until compliance is demonstrated (paragraph 1.40). The Stewart Group also recommended that particular attention should be paid initially to the auditing of base stations near to schools and other sensitive sites (paragraph 1.41). The Government has accepted this recommendation. It will be taking forward the national audit of base stations, as proposed by the Group, beginning with schools as a priority. The mobile phone operators have undertaken to take immediate remedial action if any base station is found to be exceeding exposure guidelines.

7. The Stewart Group recommended, in relation to macrocell base stations sited within school grounds, that the beam of greatest intensity should not fall on any part of the school grounds or buildings without agreement from the school and parents. Similar considerations should apply to macrocell base stations sited near to school grounds (paragraph 1.42). Where parents/and/or schools wish to know whether the beam of intensity falls on school grounds or buildings, the school should contact the base station's operator. The operators have agreed to provide schools with information on the level of intensity of radio frequency radiation. This should include an explanation of the way in which the intensity of the radiation falls off with distance from the antenna. If there is major concern from the school or parents, they could ask the network operator to adjust the antenna.

8. The Stewart Group recommend that in making decisions about the siting of base stations, planning authorities should have the power to ensure that the RF fields to which the public will be exposed will be kept to the lowest practical levels that will be commensurate with the telecommunications system operating effectively (paragraph 1.43). The Assembly would expect an efficient mobile network operator to ensure that this recommendation is met already. As our draft Technical Advice Note makes clear, in submitting a planning application an operator should provide the Local Planning Authority with a statement that the proposed development will meet ICNIRP guidelines. Providing this assurance is given, it should not be necessary for a planning authority, in processing an application, to consider the level of the radio frequency field to which the public will be exposed.

9. The Stewart Group recommended the establishment of clearly defined physical exclusion zones around base station antennas, which delineate areas within which exposure guidelines may be exceeded (paragraph 1.44). The Assembly agrees with this. The Group further recommended that the incorporation of exclusion zones should be part of the template of planning protocols that it advocated. Clear exclusion zones should already be in place around all base station antennas to prevent the public from exposure to radiofrequency radiation above ICNIRP guidelines. We therefore do not see any need for this to be considered additionally as part of the planning process.

10. The Stewart Group recommended that operators actively pursue a policy of mast sharing and roaming where practical (paragraph 1.54). The Assembly agrees that mast sharing should be pursued where ever practicable. We already require a network operator to examine the possibility of using an existing mast or structure before seeking to put up any new mast. We expect that any operator should be able to verify that this has been considered. The revised draft Technical Advice Note has more information on mast sharing.

11. The Stewart Group recommended that an Ombudsman be appointed to provide a focus for decisions on the siting of base stations when agreement cannot be reached locally, and on other relevant issues (paragraph 1.62). The Assembly is sympathetic to the objectives of the proposal but feels there are better ways of achieving them, bearing in mind that there is no comparable arrangement in relation to other kinds of development. The role of an Ombudsman would not sit comfortably with the existing appeal process within the planning system.

12. As regards siting, the Assembly's view is that the objectives are met by the planning process. When considering applications for new development local planning authorities consult local people and take their views into account in making decisions. Where an authority refuses an application the developer can appeal to the Assembly. Pre-applications discussions with authorities and with local people also have an important part to play, providing opportunities to explore alternative approaches to the siting and appearance of masts.

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
The National Assembly for Wales

Parc Cathays/Cathays Park
Caerdydd/Cardiff
CF10 3NQ

Eich cyf/Your Ref:

Ein cyf/Our Ref:

Dyddiad/Date:

2000

Annwyl

**DATBLYGU MASTIAU TELATHREBU (GAN WEITHREDWYR SYSTEMAU'R COD
TELATHREBU) – PAPUR YMGYNGHOROL**

1. Y llynedd, mewn ymateb i bryder y cyhoedd yngl^yn â'r effaith y gallai technoleg ffonau symudol ei gael ar iechyd, gofynnodd y Llywodraeth i'r Bwrdd Cenedlaethol Diogelu Radiolegol sefydlu'r Gr^wp Arbenigol Annibynnol ar Ffonau Symudol. Bu'r Gr^wp hwn, dan gadeiryddiaeth Syr William Stewart FRS FRSE, yn ystyried pryderon yngl^yn â'r effaith y gallai defnyddio ffonau symudol, gorsafoedd sefydlog a throsglwyddyddion ei gael ar iechyd. Gwnaeth y Gr^wp asesiad trylwyr a chynhwysfawr o'r gwaith ymchwil sydd wedi ei wneud yn barod a chasglwyd amrediad eang o safbwyntiau. Cyhoeddodd y Gr^wp ei adroddiad ar 11 Mai.
2. Yn ei ragair i'r Adroddiad mae Syr William Stewart yn dweud "nad yw'r dystiolaeth ar y cyfan yn awgrymu bod technoleg ffonau symudol yn rhoi iechyd poblogaeth gyffredinol y DG mewn perygl. Mae rhywfaint o dystiolaeth ragarweiniol y gall yr hyn sy'n gysylltiedig â thechnoleg ffonau symudol, mewn rhai achosion, arwain at fân effeithiau biolegol, ond mae'n bwysig nodi nad yw'r rhain o reidrwydd yn golygu bod iechyd pobl yn dioddef." Mae'r Adroddiad hefyd yn dweud na ellir yn hyderus ddiystyru'r posibilrwydd o niwed, a bod y bylchau mewn gwybodaeth yn dangos bod angen gofal.
3. Yng nghyswllt gorsafoedd sefydlog, mae'r adroddiad yn dod i'r casgliad bod "y dystiolaeth ar y cyfan yn dangos nad oes perygl cyffredinol i iechyd pobl sy'n byw yn ymyl gorsafoedd sefydlog, a hynny gan fod disgwyl i lefel y cysylltiad â meysydd electromagnetig fod yn llawer llai na'r hyn sydd yn y canllawiau. Er hyn, mae'n bosibl y bydd effeithiau andwyol anuniongyrchol ar eu lles mewn rhai achosion". Argymhellodd y Gr^wp bod angen bod yn ofalus wrth ddefnyddio technoleg ffonau symudol, gan fabwysiadu cyfres o gamau penodol, hyd nes y bydd gennym wybodaeth fanylach, ar sylfaen wyddonol gadarn am unrhyw effeithiau ar iechyd.
4. Yn ei ymateb gwreiddiol, a gyhoeddwyd ar 11 Mai, croesawodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru (y Cynulliad) adroddiad Gr^wp Stewart a derbyniodd nifer o'i argymhellion. Yn fwyaf arbennig, derbyniodd y Cynulliad y cysyniad o ragofalon a oedd yn cael ei argymhell yn unol â chyngor yr adroddiad.

BUDDSODDWR MEWN POBL
INVESTOR IN PEOPLE

Ffôn/Tel: 029 2082 5111
GTN: 1208
Llinell Union/Direct Line: 029 2082
Ffacs/Fax: 029 2082
Minicom: 029 2082 3280
E-bost/E-mail:

5. O safbwynt yr agweddau cynllunio, ymatebodd Ysgrifennydd y Cynulliad ar yr Amgylchedd trwy dderbyn y dylai pob mast telathrebu newydd fod yn ddarostyngedig i reolaeth gynllunio lawn ac addawodd ymgynghori'n helaeth yngl^yn ag union gwmpas a manylion y trefniadau newydd. Mae'r papur ymgynghorol sydd ynghlwm yn gofyn am eich barn chi yngl^yn â rhai cynigion i newid y ddeddfwriaeth gynllunio dan Ran 24 Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygu Cyffredinol a Ganiateir) 1995 a chyfarwyddyd perthynol. Mae'n ymwneud â Chymru yn unig. Ymgynghorir yngl^yn â chynigion yn Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon ar wahân.

6. Cyn bo hir, bydd angen gwneud adolygiad ar wahân o'r Cod Ymarfer Gorau ar gyfer awdurdodau cynllunio lleol a gweithredwyr systemau'r cod.

7. A fydddech gystal at anfon eich ymateb at Peter Roberts yn y cyfeiriad isod cyn [ ] fan bellaf.

Adran Gynllunio
P2a
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Parc Cathays
CAERDYDD
CF10 3NQ

Ffôn: 029 20823479

Ffacs: 029 20825622

E-bost: Peter.Roberts@Wales.gsi.gov.uk

Mae'r Papur Ymgynghorol ar gael ar y Rhyngrwyd dan [ ]

8. Cymerir yn ganiataol, oni nodir yn wahanol, nad oes gennych unrhyw wrthwynebiad i'r Cynulliad fynegi'ch sylwadau'n gyhoeddus. Gellir cadw ymatebion nad ydynt yn gyfrinachol, neu grynodedb, yn Llyfrgell y Cynulliad, Caerdydd.

Yn gywir

KAY S POWELL

Adran Gynllunio

PAPUR YMGYNGHOROL DRAFFT

CYNNWYS

Rhan 1 Cefndir

Rhan 2 Ymgynghori

- a. y dadleuon o blaid newid;
- b. cwmpas y cynigion;
- c. cynigion mewn ymateb i argymhelliad Gr[^]wp Stewart y dylid diddymu hawliau datblygu a ganiateir;
- ch. unrhyw newidiadau o ganlyniad i'r uchod; a
- d. newidiadau eraill i Ran 24 y Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir

Rhan 3 Crynodeb o'r cwestiynau

Rhan 4 Cyfarwyddyd a chyngor cynllunio diwygiedig drafft

Rhan 5 Asesiad o'r Effaith Reoleiddiol Interim

Rhan 6 Argymhellion eraill Gr[^]wp Stewart yngl[^]yn â gofynion cynllunio ar gyfer gorsafoedd sefydlog.

RHAN 1 - CEFNDIR

Cyd-destun

1. Mae'r sector telathrebu'n rhan hanfodol o economi'r DG. Ar hyn o bryd mae'n gyfrifol am 3% o'r GDP ac mae gweithredwyr rhwydweithiau'n cyflogi dros 213,000 o bobl. Mae dros 32 miliwn o linellau cyfnewid teleffon ac, yn ychwanegol at hyn, oddeutu 30 miliwn o danysgrifwyr ffonau symudol. Nid yw'r ffigyrau hyn, fodd bynnag, yn rhoi'r darlun cyfan. Mae telathrebu hefyd yn asgwrn cefn i fusnesau. Mae llawer o ddiwydiannau'n gwella'u cysylltiad â'r farchnad trwy ddefnyddio dulliau telathrebu datblygedig, fel y Rhyngryd er enghraifft. Mae busnesau hefyd yn dod yn fwy effeithlon o ganlyniad i ddatblygiadau fel e-bost, gwasanaethau negeseuon byr, cyfathrebu symudol a chynadleddau fideo. Un o amcanion craidd y Llywodraeth yw sicrhau mai'r DG fydd y lle gorau yn y byd i weithio'n electronig erbyn y flwyddyn 2002. Mae cynlluniau fel Cynllun y Gymdeithas Wybodaeth yn brawf o ymroddiad y Llywodraeth yn y maes hwn, ac yn cydnabod y rhan sy'n cael ei chwarae gan y sector cyfathrebu wrth ddarparu sylfaen holl bwysig i fusnesau llwyddiannus. Bydd cyfleoedd pwysig eraill yn dod ar gael o ganlyniad i wasanaethau trydedd genhedlaeth ynghyd â'r gwasanaethau a fydd yn cael eu cynnig ar ôl yr arwerthiant mynediad i radio ddi-wifr sefydlog amrediad eang.

Y trefniadau cynllunio presennol

2. Mae Rhan 24 o'r Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir, fel y'i newidiwyd, yn caniatáu:

“datblygiad gan neu ar ran gweithredwr systemau'r cod telathrebu i ddibenion systemau telathrebu'r gweithredwr mewn, ar, dros neu o dan dir sy'n cael ei reoli gan y gweithredwr hwnnw neu yn unol â'i drwydded, gan gynnwys -

- (a) gosod, addasu neu adnewyddu unrhyw gyfarpar telathrebu.
- (b) defnyddio tir mewn argyfwng am gyfnod heb fod yn hwy na 6 mis i leoli a gweithredu cyfarpar telathrebu symudol sydd eu hangen er mwyn adnewyddu cyfarpar telathrebu na ellir eu trwsio, gan gynnwys darparu fframweithiau symudol ar y tir i'r diben hwn, neu
- (c) datblygiad sy'n gysylltiedig â blwch cyfarpar radio”
yn amodol ar nifer o eithriadau penodol ac amodau penodol. Yn fwyaf arbennig, mae angen cais am ganiatâd cynllunio ar gyfer mastiau sydd dros 15 metr o uchder.

3. Mae rhai mathau o ddatblygiadau'n amodol ar drefniadau cymeradwyaeth ymlaen llaw, sy'n rhoi cyfle i'r awdurdod cynllunio lleol ddweud a yw'n dymuno cymeradwyo manylion y lleoliad ac ymddangosiad y datblygiad. Mae gan yr Awdurdod Cynllunio Lleol 28 diwrnod i ymgymryd â'r broses hon gyda mastiau sydd dan 15 metr o uchder ar adeiladau neu strwythurau eraill. Yn dilyn newidiadau i Ran 24 y Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir y llynedd, mae gan yr Awdurdod Cynllunio Lleol 42 diwrnod i ymgymryd â'r broses hon gyda mastiau ar y ddaear sydd dan 15 metr o uchder, ac mae'n rhaid i'r gweithredwr osod hysbysiad ar y safle yn rhoi cyhoeddusrwydd i'r datblygiad arfaethedig. Bwriad hyn yw rhoi cyfle da i bobl gyflwyno sylwadau i'r awdurdod yngl[^]yn â lleoliad ac ymddangosiad y mast arfaethedig, ac anogir Awdurdodau Cynllunio Lleol ar bob cyfrif i roi mwy o gyhoeddusrwydd i'r mater er mwyn rhoi cyfle i'r bobl y mae'r datblygiad arfaethedig yn debygol o effeithio arnynt fynegi eu barn. Os yw'r awdurdod yn meddwl y bydd y datblygiad yn fygythiad difrifol i fwynder, gall wrthod ei gymeradwyo.

4. Mae'r cyfarwyddyd cynllunio cyfredol ar delathrebu i'w weld yng Nghyfarwyddyd Cynllunio (Cymru): Polisi Cynllunio, Adolygiad Cyntaf (1999); Nodyn Cyngor Technegol (Cymru) 19, "Telathrebu" (1998); a Chylchlythyr y Swyddfa Gymreig 29/99, "Cynllunio ar gyfer Telathrebu".

RHAN 2 - YMGYNGHORI

a. Y Dadleuon o Blaid Newid

5. Polisi cyffredinol y Cynulliad ar ddatblygiadau telathrebu yw hwyluso lledaeniad rhwydwaith telathrebu datblygedig trwy Gymru, gan warchod yr amgylchedd yr un pryd. Mae'r Cynulliad hefyd yn gyfrifol am warchod iechyd y cyhoedd.

6. Mae'r system bresennol o roi cymeradwyaeth ymlaen llaw o fantais i weithredwyr ffonau symudol gan fod gan Awdurdodau Cynllunio Lleol nifer penodol o ddiwrnodau er mwyn penderfynu a oes angen cymeradwyaeth ymlaen llaw ai peidio ar gyfer datblygiad, a gall gweithredwyr weithio ar sail amserlen bendant. Os nad yw'r Awdurdod Cynllunio Lleol yn gwneud penderfyniad cyn y dyddiad cau priodol, mae gan weithredwyr hawl awtomatig i fwrw 'mlaen â'r datblygiad arfaethedig. Cyflwynwyd y camau hyn er mwyn hwyluso datblygiad buan y seilwaith telathrebu, sydd ei angen ar gyfer gofynion cynyddol pob busnes a defnyddiwr preifat.

7. Y brif feirniadaeth ar y system bresennol yw ei bod yn ymddangos yn gymhleth, a heb drefniadau ymgynghorol digonol. Yn fwyaf arbennig, dan y trefniadau 28 diwrnod, nid yw'n statudol ofynnol i Awdurdodau Cynllunio Lleol na gweithredwyr ymgynghori yngl^yn â'r cynigion, er mai'r polisi yw eu hannog i wneud hynny. Mae pryder nad yw 28 diwrnod yn ddigon o amser i Awdurdod Cynllunio Lleol ymgynghori'n ddigonol â phob un y mae'r datblygiad yn debygol o effeithio arno. Dyma pan, y llynedd, y cyflwynwyd trefniadau newydd ar gyfer mastiau ar y ddaear a oedd yn ymestyn y cyfnod cymeradwyo ymlaen llaw ar gyfer y math hwn o ddatblygiad i 42 diwrnod.

8. Mae adroddiad y Grwp Annibynnol Arbenigol ar Ffonau Symudol (GAAFFA/IEGMP) (adroddiad Stewart) yn awgrymu nad yw ymgynghori â'r cyhoedd yn gweithio'n foddhaol dan y trefniadau cymeradwyo ymlaen llaw, er gwaetha'r gwelliannau sydd wedi eu gwneud yng nghyswllt mastiau ar y ddaear. Mae hefyd yn awgrymu mai diffyg ymgynghori â'r cyhoedd sydd wrth wraidd llawer o'r cwynion gan bobl sy'n honni bod codi gorsafoedd sefydlog yn golygu eu bod yn colli mwynder. Mae'n awgrymu bod llawer yn teimlo bod y trefniadau cynllunio presennol yn eu cau allan ac yn eu hamddifadu o'u hawliau. Gall y rhwystredigaeth y mae hyn yn ei achosi hefyd gael effaith negyddol ar iechyd a lles pobl. Oherwydd hyn, argymhellodd y Gr^wp bod angen newid y trefniadau cynllunio.

b. Cwmpas y cynigion

9. Mae adroddiad Stewart yn gwneud nifer o argymhellion dan y pennawd “Materion Cynllunio”. Mae Rhan 6 yn egluro beth y bwriedir ei wneud o ganlyniad i’r argymhellion hyn.

10. Dyma brif argymhelliad yr adroddiad yng nghyswllt cynllunio:

“dylid diddymu hawliau datblygu a ganiateir ar gyfer codi pob gorsaf sefydlog, gan gynnwys y rhai hynny sydd â mastiau dan 15m, a dylai lleoliad pob gorsaf sefydlog newydd fod yn ddarostyngedig i’r broses gynllunio arferol”.

11. Fel y crybwyllwyd uchod, ymatebodd Ysgrifennydd y Cynulliad ar yr Amgylchedd trwy dderbyn y dylai pob mast telathrebu newydd fod yn ddarostyngedig i reolaeth gynllunio lawn ac addawodd ymgynghori’n helaeth yngl^yn ag union gwmpas a manylion y trefniadau newydd. Addawodd y Cynulliad hefyd y byddai’n ymgynghori yngl^yn â chyfarwyddyd perthynol gan gynnwys ystyriaeth o bryderon sy’n ymwneud ag iechyd.

12. Mae adroddiad Stewart yn diffinio “gorsaf sefydlog” fel:

“Cyfleustra sy’n darparu gwasanaeth trosglwyddo a derbyn i systemau radio. Gyda macrogelloedd, mae’r seilwaith yn cynnwys antenae sydd wedi eu gosod ar do – neu fast – a blwch neu gynhwysydd ar gyfer y cyfarpar. Mae microgelloedd a phicogelloedd yn llai, a gellir gosod yr antenae a chyfarpar arall mewn un uned”.

13. Mae’r adroddiad yn diffinio macrogelloedd, microgelloedd a phicogelloedd fel a ganlyn:

"*Macrogelloedd* sy’n darparu’r prif strwythur ar gyfer rhwydwaith yr orsaf sefydlog. Mae gorsafoedd sefydlog ar gyfer macrogelloedd yn rhyddhau degau o wattiau o drydan ac maent yn cyfathrebu â ffonau hyd at tua 35 cilometr (22 milltir) i ffwrdd.

Defnyddir *microgelloedd* i lenwi bylchau a gwella’r prif rwydwaith, yn enwedig lle mae nifer y galwadau’n uchel. Maent wedi eu gosod mewn llefydd fel meysydd awyr, gorsafoedd rheilffordd a chanolfannau siopa. Mae’r gorsafoedd sefydlog ar gyfer microgelloedd yn rhyddhau llai o drydan na’r rhai ar gyfer macrogelloedd ac mae eu cyrhaeddiad wedi ei gyfyngu i ychydig gannoedd o fetrau.

Mae gorsafoedd sefydlog *picogell* yn rhyddhau llai o drydan na gorsafoedd sefydlog microgelloedd (ychydig wattiau) ac maent wedi eu lleoli fel arfer y tu mewn i adeiladau.”

14. Er bod yr argymhelliad yn cyfeirio at ddiddymu hawliau datblygu a ganiateir ar gyfer pob gorsaf sefydlog, nid yw pob gorsaf sefydlog yn rhan o gwmpas gwaith y system gynllunio – er enghraifft, picogelloedd y tu mewn i adeiladau a microgelloedd nad ydynt yn effeithio mewn gwirionedd ar ymddangosiad allanol yr adeilad. Ceir eglurhad manylach isod. Oherwydd yr anawsterau ymarferol, roedd ymateb y Cynulliad yn cyfeirio at bob mast telathrebu.

15. Bwriad y broses gynllunio yw rheoli a hwyluso datblygiad. Eglurir ystyr datblygiad yn Neddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990. Gyda rhai eithriadau, mae ‘datblygiad’ yn golygu gwneud gwaith adeiladu, gwaith peirianyddol, cloddio neu waith arall mewn, ar, dros neu o dan dir, neu wneud unrhyw newid o bwys i’r defnydd a wneir o unrhyw adeiladau neu dir arall.

16. Mae **picogelloedd**, fel y mae Stewart yn nodi’n glir, wedi eu lleoli fel arfer y tu mewn i adeiladau. Nid yw gwaith sy’n ymwneud â chynnal, gwella neu addasu unrhyw adeilad, ac sy’n effeithio ar du mewn yr adeilad yn unig, yn gydnaws ag ystyr datblygiad. Deuwn i’r canlyniad, felly, nad oes rheolaeth gynllunio dros osod, addasu neu adnewyddu picogelloedd sydd wedi eu lleoli y tu mewn i adeiladau ac, o ganlyniad, nid yw’r cwestiwn o ddiddymu hawliau datblygu a ganiateir yn codi. Os ydynt wedi eu lleoli y tu allan i’r adeilad ymdrinnir â hwy yn un modd â microgelloedd.

17. Gall **microgelloedd** fod ar ochr allan adeiladau ac o ganlyniad gallant fod yn gydnaws â’r diffiniad o ddatblygiad. Er hyn, nid yw gwaith sy’n ymwneud â chynnal, gwella neu addasu unrhyw adeilad, ac nad yw’n cael effaith wirioneddol ar ymddangosiad allanol yr adeilad, yn gydnaws ag ystyr datblygiad. O ganlyniad bydd y cwestiwn a fydd gwaith arfaethedig mewn perthynas â microgelloedd yn ddarostyngedig i reolaeth gynllunio yn dibynnu ar y cwestiwn a fyddai’r gwaith yn cael effaith wirioneddol ar ymddangosiad allanol yr adeilad. Mae Rhan 2ch y papur hwn yn ystyried sut y gellid delio gyda microgelloedd sy’n cael effaith wirioneddol ar ymddangosiad allanol yr adeilad dan Ran 24 y Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir.

18. Bydd gorsafoedd sefydlog **macrocell** fel arfer yn gydnaws â’r diffiniad o ddatblygiad. O safbwynt peirianyddol, a bod yn fanwl gywir, gorsafoedd sefydlog yw’r cyfarpar electronig sydd yn yr ystafell beiriannau. Er hyn, mae wedi dod yn arferol disgrifio’r peirianwaith yn ei gyfanrwydd, gan gynnwys antennae a mast, fel yr orsaf sefydlog. Mae’r ddeddfwriaeth gynllunio bresennol yn cynnwys trefniadau ar wahân i reoli mastiau, antennae a blychau cyfarpar radio.

19. Er bod adroddiad Stewart yn ymwneud â thechnoleg ffonau symudol yn unig, mae angen i ni ystyried a ddylem ddefnyddio trefniadau diwygiedig ar gyfer pob math o ddatblygiad telathrebu y mae Rhan 24 y Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir yn berthnasol, fel bod yr un rheolau'n berthnasol i bawb o safbwynt cynllunio. Er enghraifft, byddai'n bosibl mewn egwyddor diddymu hawliau datblygu a ganiateir ar gyfer cwmnïau ffonau symudol trwyddedig, a chadw'r trefniadau presennol ar gyfer mathau eraill o ddatblygiadau telathrebu. Ond gallai hyn gael ei ystyried yn annheg ac yn ddryslyd, a byddai'n anodd ei gyfiawnhau i'r cyhoedd. Gellir dadlau bod rhywun y mae mast yn cael ei godi yn agos at ei eiddo yn poeni nid yn gymaint am bwrpas y mast, ond yn hytrach am yr effaith y gallai hyn ei gael ar ei amgylchedd uniongyrchol. *Mae'r Cynulliad o ganlyniad yn cynnig y dylai'r trefniadau sy'n cael eu nodi yn y papur hwn fod yr un mor berthnasol i weithredwyr ffonau symudol ag i weithredwyr cyfarpar telathrebu arall.*

c. Cynigion mewn ymateb i argymhelliad Gr^{wp} Stewart y dylid diddymu hawliau datblygu a ganiateir

Mastiau ar y ddaear

20. Mae Rhan 24 o'r Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir yn cynnwys trefniadau cymeradwyo ymlaen llaw (y trefniadau 42 diwrnod) ar gyfer datblygiad sy'n ymwneud ag:

“adeiladu, gosod, addasu neu adnewyddu mast (ac eithrio ar adeilad neu strwythur)”.

21. *Cynnigir newid y trefniadau hyn a'i gwneud yn ofynnol i ymgeiswyr gyflwyno cais am ganiatâd cynllunio (trwy ddiddymu hawliau datblygu a ganiateir).* Bydd hyn yn galluogi Awdurdodau Cynllunio Lleol i ddelio gydag adeiladu a gosod unrhyw fastiau telathrebu ar y ddaear yn yr un modd â datblygiadau cyffredinol ac yn amodol ar yr un broses ymgynghorol. Bydd felly'n rhoi mwy o amser i Awdurdodau Cynllunio Lleol roi ystyriaeth lawn i sylwadau a phryderon trigolion lleol ac eraill y bydd y mast arfaethedig yn effeithio arnynt. Bydd felly'n helpu i ymdrin â phryderon Stewart yngl^{yn} ag allgáu a cholli hawliau.

22. Fodd bynnag, bydd yn golygu y bydd gweithredwyr yn gorfod aros am fwy o amser cyn i benderfyniad gael ei wneud, a gallai hyn olygu oedi cyn datblygu rhwydweithiau telathrebu. Yn wahanol i gymeradwyaeth ymlaen llaw, nid oes darpariaeth sy'n caniatáu i'r cynnig fynd rhagddo os nad oes penderfyniad wedi ei wneud erbyn y dyddiad penodedig. Os nad oes penderfyniad wedi ei wneud ar ôl 8 wythnos, gall yr ymgeisydd apelio ar y sail nad oes penderfyniad wedi ei wneud. Ystyrir y goblygiadau ariannol ar gyfer y diwydiant a'r Awdurdodau Cynllunio Lleol, ynghyd â chostau eraill, yn yr Asesiad o'r Effaith Reoleiddiol yn Rhan 5 o'r ddogfen ymgynghorol hon.

23. Mae addasu neu adnewyddu mast sydd heb fod dros 15m o uchder yn cael ei ganiatáu ar hyn o bryd, yn amodol ar gymeradwyaeth ymlaen llaw, cyn belled nad yw'r cyfryw waith addasu neu adnewyddu yn arwain at fast sydd dros 15m o uchder. Mewn achosion o'r fath, mae angen cais am ganiatâd cynllunio. Yn achos mastiau sydd dros 15m o uchder, caniateir addasu neu adnewyddu cyfarpar sydd wedi ei osod yn barod ac eithrio lle byddai'r gwaith addasu neu adnewyddu'n golygu bod y cyfarpar, heb gynnwys unrhyw antenae, yn uwch na'r peirianwaith gwreiddiol, a phryd hynny mae angen cais cynllunio. Er mwyn gwneud pethau'n syml ac yn gyson, mae'n gwneud synnwyr ein bod yn cyflwyno trefniadau tebyg ar gyfer mastiau sydd dan 15m o uchder (h.y. byddai angen cais am ganiatâd cynllunio ar gyfer gwaith addasu neu adnewyddu ar unrhyw fast pe bai'r mast newydd yn uwch na'r un gwreiddiol).

24. Gallai hyn, fodd bynnag, fod â goblygiadau o safbwynt cyfleoedd i rannu mast lle mae'n bosibl y byddai angen mast mwy i ddal cyfarpar mwy nag un gweithredwr. Dewis arall, felly, fyddai caniatáu datblygiad o'r fath ac eithrio lle byddai'r gwaith addasu neu adnewyddu'n golygu bod y mast yn uwch na'r mast gwreiddiol, a phryd hynny, byddai'r datblygiad yn cael ei ganiatáu, yn amodol ar gymeradwyaeth ymlaen llaw. Gallai'r trefniadau hyn fod yn berthnasol i fast o unrhyw uchder (h.y. i'r mastiau presennol sydd dros neu o dan 15m). Fodd bynnag, byddai'n golygu y gallai datblygwr, er enghraifft, osod mast 20m yn lle mast 10m dan y trefniadau cymeradwyo ymlaen llaw, a hynny, o ganlyniad, heb gyflwyno cais am ganiatâd cynllunio.

Cwestiwn 1 – Ydych chi'n meddwl y dylid caniatáu gwaith i addasu neu adnewyddu mast sydd wedi ei osod ar y ddaear yn barod ac eithrio lle byddai'r gwaith addasu neu adnewyddu'n golygu bod y mast yn uwch na'r mast gwreiddiol? Os ydych, lle byddai mast yn uwch na'r mast gwreiddiol, a ddylai'r gwaith i'w addasu neu ei adnewyddu gael ei ganiatáu yn amodol ar gymeradwyaeth ymlaen llaw, ynteu a ddylai fod yn ofynnol i'r ymgeisydd gyflwyno cais am ganiatâd cynllunio?

Mastiau ar adeiladau a strwythurau eraill

25. Mae Rhan 24 o'r Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir yn cynnwys trefniadau cymeradwyo ymlaen llaw (y trefniadau 28 diwrnod) ar gyfer datblygiad sy'n ymwneud ag :

“adeiladu, gosod, addasu neu adnewyddu mast ar adeilad neu strwythur”.

26. Nid oedd Stewart yn gwahaniaethu rhwng mastiau ar y ddaear a mastiau heb fod ar y ddaear. Roedd yr adroddiad yn dweud mai diffyg ymgynghori â'r cyhoedd sydd wrth wraidd llawer o'r cwynion gan bobl sy'n honni bod codi gorsafoedd sefydlog yn golygu eu bod yn colli mwynder, ac o ganlyniad roedd o'r farn fod y sefyllfa bresennol yn annerbyniol. Nid yw'r trefniadau presennol sy'n ymwneud â chymeradwyaeth

ymlaen llaw ar gyfer mastiau ar adeiladau yn cynnwys unrhyw ofynion statudol i ymgynghori â'r cyhoedd, er bod gweithredwyr yn cael eu hannog i drafod eu cynigion â'r gymuned leol. Mae llawer o Awdurdodau Cynllunio Lleol yn teimlo nad yw'r cyfnod o 28 diwrnod yn ddigon o amser i ymgynghori'n llawn â'r cyhoedd. Gellid dadlau, felly, ei bod yr un mor bwysig ei gwneud yn ofynnol i ymgeiswyr gyflwyno cais am ganiatâd cynllunio ar gyfer mastiau ar adeiladau a strwythurau eraill er mwyn sicrhau digon o amser i ymgynghori'n iawn. Byddai dulliau unffurf o ddelio gyda mastiau, beth bynnag eu maint neu eu lleoliad, hefyd yn gwneud y trefniadau cynllunio'n haws i'w deall. ***Cynigir, felly, y dylai adeiladu a gosod unrhyw fast telathrebu ar adeilad, neu strwythur arall, fod yn amodol ar gais am ganiatâd cynllunio.***

27. Os diddymir hawliau datblygu a ganiateir ar gyfer adeiladu a gosod mastiau ar adeiladau a strwythurau eraill, cyfyd y cwestiwn a ddylid eu cadw ar gyfer addasu neu adnewyddu cyfarpar o'r fath.

28. Ar hyn o bryd, os gosodir mast newydd sydd dros 15m o uchder yn lle mast sy'n bodoli'n barod, mae angen cais am ganiatâd cynllunio. Lle bo mast sydd heb fod dros 15 o uchder yn cael ei osod yn lle mast sy'n bodoli'n barod, gellir ei ganiatáu yn amodol ar gymeradwyaeth ymlaen llaw, neu mae'n bosibl y bydd angen cais am ganiatâd cynllunio. Mae hyn yn dibynnu ar ei uchder mewn perthynas ag uchder yr adeilad. Un ffordd o ystyried gwaith i addasu neu adnewyddu mastiau sy'n bodoli'n barod fyddai cyflwyno trefniant tebyg i'r un ar gyfer mastiau ar y ddaear. Byddai hyn yn golygu y byddai gwaith i addasu neu adnewyddu mast sydd eisoes wedi ei osod ar adeilad, neu strwythur arall, yn cael ei ganiatáu ac eithrio lle byddai'r gwaith addasu neu adnewyddu'n golygu bod y mast, heb gynnwys unrhyw antenae, yn uwch na'r mast gwreiddiol.

Cwestiwn 2- Ydych chi'n meddwl y dylid caniatáu gwaith i addasu neu adnewyddu mast ar adeilad neu strwythur arall ac eithrio lle byddai'r gwaith addasu neu adnewyddu'n golygu bod y mast yn uwch na'r mast gwreiddiol? Os ydych, lle byddai mast yn uwch na'r mast gwreiddiol, a ddylid caniatáu'r gwaith addasu neu adnewyddu yn amodol ar gymeradwyaeth ymlaen llaw, ynteu a ddylai fod yn ofynnol i'r ymgeisydd gyflwyno cais am ganiatâd cynllunio?

ch. Unrhyw newidiadau o ganlyniad i'r uchod

29. Os byddwn yn newid ein rheoliadau cynllunio ar gyfer mastiau, mae'n bosibl y bydd angen gwneud newidiadau ôl-ddilydol ar gyfer gwaith datblygu sy'n cael ei wneud ar y cyd â'r gwaith o osod, addasu neu adnewyddu mast.

30. Ar hyn o bryd, mae'r gwaith o adeiladu, gosod, addasu neu adnewyddu blwch cyfarpar radio sydd â'i gyfaint yn fwy na 2.5 metr giwbaidd, a datblygiad sy'n gysylltiedig â blwch cyfarpar radio, yn ddarostyngedig i'r trefniadau 28 diwrnod ar gyfer cymeradwyaeth ymlaen llaw. Fodd bynnag, os yw'n cael

ei wneud ar y cyd â'r gwaith o adeiladu, gosod, addasu neu adnewyddu mast ar y ddaear, mae'n ddarostyngedig i'r un trefniadau â mast ar y ddaear, sef y trefniadau 42 diwrnod ar gyfer cymeradwyaeth ymlaen llaw.

31. Trwy newid y gofynion cynllunio ar gyfer mastiau, credwn y byddai'n gwneud synnwyr i ddatblygiad sy'n cael ei wneud ar y cyd fod yn ddarostyngedig i'r un gofynion cynllunio. Er enghraifft, os oes angen caniatâd cynllunio ar gyfer mast newydd ar y ddaear, dylai hefyd fod yn ofynnol i gael caniatâd cynllunio ar gyfer y blwch cyfarpar radio cysylltiedig. Byddai hyn yn sicrhau bod yr un trefniadau'n cael eu defnyddio ar gyfer datblygiad sy'n cael ei wneud yr un pryd. Fel arall, mae'n bosibl y gofynnid i Awdurdodau Cynllunio Lleol roi cymeradwyaeth ymlaen llaw i flwch cyfarpar radio cyn rhoi caniatâd cynllunio ar gyfer y mast cysylltiedig.

Cwestiwn 3 – Ydych chi'n medwl y dylai gwaith adeiladu, gosod, addasu neu adnewyddu blwch cyfarpar radio sydd â'i gyfaint yn fwy na 2.5 metr giwbaid, a datblygiad sy'n gysylltiedig â blwch cyfarpar radio, pan fo'n cael ei wneud yr un pryd â'r gwaith o adeiladu, gosod, addasu neu adnewyddu mast, fod yn ddarostyngedig i'r un gofynion cynllunio â'r mast?

Cwestiwn 4 – Ydych chi'n meddwl y byddai angen unrhyw newidiadau eraill o ganlyniad i newidiadau i'n rheoliadau cynllunio ar gyfer mastiau?

32. Yn gynharach yn y papur hwn, awgrymasom y gallai microgelloedd weithiau fod yn gydnaws â'r diffiniad o ddatblygiad. Byddai hyn yn dibynnu a fyddai'r gwaith yn cael effaith wirioneddol ar ymddangosiad allanol yr adeilad. Lle byddai'r gwaith yn gydnaws ag ystyr datblygiad mae'n bosibl y byddai'n ddoeth ystyried microgelloedd yn yr un modd ag antennae ar adeiladau a strwythurau eraill. Caniateir y rhain yn amodol ar nifer o gyfyngiadau sy'n ymwneud â'u uchder a'u lleoliad ar adeilad, a nifer y systemau antennae sydd ar yr adeilad yn barod. Byddai hyn yn sicrhau na chaniateir gosod microgelloedd sy'n cael effaith wirioneddol ar ymddangosiad allanol yr adeilad heb unrhyw reolyddion. Yr Awdurdodau Cynllunio Lleol fyddai'n gorfod ystyried a yw gosod microgell arbennig yn gydnaws â'r diffiniad o ddatblygiad mewn unrhyw achos arbennig, ac yn y pen draw, byddai'n fater i'r llysoedd benderfynu yn ei gylch.

Cwestiwn 5 – Ydych chi'n meddwl y dylid delio gyda'r gwaith o osod, addasu neu adnewyddu microgell sy'n cael effaith wirioneddol ar ymddangosiad allanol yr adeilad yn yr un modd ag antennae yn Rhan 24 o'r Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir?

d. Newidiadau eraill i Ran 24 y Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir

33. Tra rydym yn edrych ar Ran 24 o'r Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir, efallai y byddai'n werth ystyried a ddylem wneud unrhyw newidiadau eraill er mwyn delio â meysydd sy'n peri pryder neu ddryswch. Os ydych yn teimlo y byddai unrhyw newidiadau eraill o fudd, mae croeso i chi dynnu sylw atynt mewn ymateb i'r broses ymgynghorol. Byddai'n dda o beth ym mhob achos pe gallech egluro'n glir pa broblem rydych yn ceisio ei datrys, rhoi rhyw syniad pa mor gyffredin yw'r broblem hon, ac amcangyfrif beth fyddai effaith unrhyw newid arfaethedig (o safbwynt cost ychwanegol ac ati).

Cwestiwn 6- Ydych chi am gynnig unrhyw newidiadau eraill i Ran 24 y Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir?

RHAN 3 – CRYNODEB O'R CWESTIYNAU

Cwestiwn 1 – Ydych chi'n meddwl y dylid caniatáu gwaith i addasu neu adnewyddu mast sydd wedi ei osod ar y ddaear yn barod ac eithrio lle byddai'r gwaith addasu neu adnewyddu'n golygu bod y mast yn uwch na'r mast gwreiddiol? Os ydych, lle byddai mast yn uwch na'r mast gwreiddiol, a ddylai'r gwaith i'w addasu neu ei adnewyddu gael ei ganiatáu yn amodol ar gymeradwyaeth ymlaen llaw, ynteu a ddylai fod yn ofynnol i'r ymgeisydd gyflwyno cais am ganiatâd cynllunio?

Cwestiwn 2 - Ydych chi'n meddwl y dylid caniatáu gwaith i addasu neu adnewyddu mast ar adeilad neu strwythur arall ac eithrio lle byddai'r gwaith addasu neu adnewyddu'n golygu bod y mast yn uwch na'r mast gwreiddiol? Os ydych, lle byddai mast yn uwch na'r mast gwreiddiol, a ddylid caniatáu'r gwaith addasu neu adnewyddu yn amodol ar gymeradwyaeth ymlaen llaw, ynteu a ddylai fod yn ofynnol i'r ymgeisydd gyflwyno cais am ganiatâd cynllunio?

Cwestiwn 3 – Ydych chi'n meddwl y dylai gwaith adeiladu, gosod, addasu neu adnewyddu blwch cyfarpar radio sydd â'i gyfaint yn fwy na 2.5 metr giwbaid, a datblygiad sy'n gysylltiedig â blwch cyfarpar radio, pan fo'n cael ei wneud yr un pryd â'r gwaith o adeiladu, gosod, addasu neu adnewyddu mast, fod yn ddarostyngedig i'r un gofynion cynllunio â'r mast?

Cwestiwn 4 – Ydych chi'n meddwl y byddai angen unrhyw newidiadau eraill o ganlyniad i newidiadau i'n rheoliadau cynllunio ar gyfer mastiau?

Cwestiwn 5 – Ydych chi'n meddwl y dylid delio gyda'r gwaith o osod, addasu neu adnewyddu microgell sy'n cael effaith wirioneddol ar ymddangosiad allanol yr adeilad yn yr un modd ag antennae yn Rhan 24 o'r Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir?

Cwestiwn 6 – Ydych chi am gynnig unrhyw newidiadau eraill i Ran 24 y Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir?

RHAN 4 – CYFARWYDDYD A CHYNGOR CYNLLUNIO DIWYGIEDIG DRAFFT

Cynhwysir polisiau cynllunio defnydd tir yng Nghymru yng Nghyfarwyddyd Cynllunio (Cymru): Polisi Cynllunio, Adolygiad Cyntaf (Ebrill 1999), ac fe'u hategir gan gyfres o Nodiadau Cyngor Technegol (Cymru). Cynhwysir cyngor yngl^yn â gweithdrefnau mewn cylchlythyrau. Dylai Awdurdodau Cynllunio Lleol eu hystyried wrth iddynt baratoi eu cynlluniau datblygu a gallant fod yn berthnasol i benderfyniadau mewn ceisiadau ac apeliadau cynllunio unigol.

Bydd angen adolygu/diweddaru'r cyfarwyddyd a'r cyngor cynllunio presennol ar gyfer datblygiadau telathrebu. Ceir dogfennau drafft ynghlwm y bwriedir iddynt gymryd lle (i) '8.8 Telathrebu' yng Nghyfarwyddyd Cynllunio (Cymru): Polisi Cynllunio, Adolygiad Cyntaf, a (ii) Nodyn Cyngor Technegol (Cymru)19, 'Telathrebu'.

Dogfennau Cyfeiriol

**(i) POLISI CYNLLUNIO DRAFFT -
'TELATHREBU'**

Polisi'r Cynulliad yw hwyluso'r gwaith o ddatblygu seilwaith telathrebu amrediad eang datblygedig trwy Gymru gan amharu cyn lleied ag sy'n bosibl ar yr amgylchedd. Mae'r Cynulliad hefyd yn gyfrifol am warchod iechyd y cyhoedd. Mae gan y Cynulliad bolisiau cenedlaethol cydnabyddedig er mwyn amddiffyn cefn gwlad ac ardaloedd trefol – yn enwedig y Parciau Cenedlaethol, Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol, Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig, yr Arfordir Treftadaeth ac ardaloedd sydd ag adeiladau o bwysigrwydd pensaernïol neu hanesyddol. Anogir awdurdodau cynllunio lleol i ymateb yn gadarnhaol i gynigion sy'n ymwneud â datblygiadau telathrebu, gan ystyried y cyngor ar warchod ardaloedd trefol a gwledig. Dylai awdurdodau ystyried unrhyw gyfyngiadau technegol sy'n gysylltiedig â'r lleoliad a'r datblygiad arfaethedig. Dylent hefyd gofio'r manteision amgylcheddol ehangach (er enghraifft, os yw systemau gwybodaeth i yrwyr yn sicrhau gwell defnydd o'r seilwaith ffyrdd presennol, neu os yw defnyddio technoleg telathrebu'n lleihau'r angen i deithio).

[Fersiwn Diwygiedig
Nodyn Cyngor Technegol
(Cymru) 19, 'Telathrebu']

Ni ddylai awdurdodau gwestiynu'r angen am y gwasanaeth y mae'r datblygiad arfaethedig i'w gefnogi, na cheisio atal cystadleuaeth rhwng gwahanol weithredwyr. Y nod ddylai cael awdurdodau a gweithredwyr i weithio gyda'i gilydd i ddod o hyd i'r atebion gorau ar gyfer gofynion datblygu. Mae'r Cynulliad yn rhoi pob anogaeth i drafodaethau cyn datblygu rhwng gweithredwyr, awdurdodau, pobl leol a chyrff eraill sydd â diddordeb.

Dylai cynlluniau datblygu nodi polisiau a chynigion ar gyfer lleoli datblygiadau telathrebu, neilltuo safleoedd ar gyfer datblygiadau mawr a chynnwys polisiau sy'n seiliedig ar feini prawf er mwyn rhoi cyfarwyddyd i ddatblygiadau telathrebu lle gellid cynnig safleoedd ar wahân i'r rhai a nodwyd yn y cynllun.

Dylai'r meini prawf fod yn ddigon hyblyg i dderbyn newidiadau technegol, a gallent fod yn ymwneud â lleoliad ac ymddangosiad cyfarpar, gan gynnwys lleoliad a gofynion tirlunio a fwriadwyd er mwyn lleihau'r effaith ar fwynder yn unol â'r gofynion gweithredol.

Gall ystyriaethau sy'n ymwneud ag iechyd a phryder y cyhoedd fod yn ystyriaethau perthnasol mewn egwyddor wrth benderfynu yngl^yn â cheisiadau am ganiatâd cynllunio a chymeradwyaeth ymlaen llaw. Y llysoedd yn y pen draw sydd â'r hawl i benderfynu a yw materion o'r fath yn berthnasol mewn achos arbennig. Y sawl sy'n gwneud penderfyniadau ddylai benderfynu pa mor bwysig yw ystyriaethau o'r fath mewn unrhyw achos arbennig.

Cyngor Bwrdeistref
Casnewydd v
Ysgrifennydd Gwladol
Cymru a Gwasanaethau
Amgylcheddol Browning
Ferris Cyf [1998]
Adroddiadau Cyfreithiol
Amgylcheddol yn 174 a
[1998] Cofnod Cyfraith
Cynllunio 377
Adroddiad y Gr^wp
Arbenigol Annibynnol ar
Ffonau Symudol (Stewart)

Wrth benderfynu pa mor bwysig yw ystyriaethau sy'n ymwneud ag iechyd a phryder y cyhoedd, cynghorir awdurdodau i ystyried adroddiad y Grŵp Arbenigol Annibynnol ar Ffonau Symudol (Adroddiad Grŵp Stewart) a'r cyfarwyddyd hwn. Mae'r Cynulliad o'r farn, na ddylai fod angen i awdurdod, wrth brosesu cais, roi mwy o ystyriaeth i effeithiau ar iechyd os yw datblygiad arfaethedig yn cydymffurfio â chanllawiau'r Comisiwn Rhyngwladol ar Ddiogelu rhag Ymbelydredd nad yw'n Ioneiddio sy'n cael eu nodi yn Argymhelliad Cyngor yr UE ar 12 Gorffennaf 1999 ac sy'n ymwneud â chyfyngu cysylltiad y cyhoedd â meysydd electromagnetig (fel sy'n cael ei argymhell gan y Grŵp ar sail rhagofalon). Disgwylir i bob gorsaf sefydlog newydd gydymffurfio â chanllawiau'r Comisiwn.

Roedd adroddiad y Grŵp yn awgrymu nifer o ragofalon penodol sydd wedi eu derbyn gan y Cynulliad. Nid yw'r adroddiad yn rhoi unrhyw sail i ragofalon sy'n ychwanegol at y rhai sydd wedi eu cynnig yn barod. Ym marn y Cynulliad, ni ddylai awdurdodau cynllunio lleol weithredu eu polisiau eu hunain mewn perthynas â rhagofalon e.e. gosod gwaharddiad neu ohiriad ar ddatblygiadau telathrebu newydd neu fynnu isafswm pellter rhwng datblygiadau telathrebu newydd a datblygiadau sy'n bodoli'n barod.

Mewn unrhyw ddatblygiad, gall ymyriad radio sylweddol na ellir ei leihau ar gyfarpar trydanol arall o unrhyw fath fod yn ystyriaeth berthnasol o safbwynt cynllunio.

Mae hawliau datblygu a ganiateir yn berthnasol i'r gwaith o osod rhai systemau telathrebu, a gall yr hawliau fod yn amodol ar gymeradwyaeth gan yr awdurdod cynllunio lleol ymlaen llaw i fanylion lleoliad ac ymddangosiad. Lle bo angen caniatâd adeilad rhestredig, mae pob datblygiad telathrebu'n ddarostyngedig i'r trefniadau statudol arferol. Lle bo angen cymeradwyo manylion neu sicrhau caniatâd cynllunio dylid ystyried y canlynol, yn fwyaf arbennig, ar gyfer systemau telathrebu sy'n gysylltiedig â cheisiadau cynllunio:

(i) i ba raddau y gellir rhannu mastiau radio a thelathrebu. Mae'r Cynulliad yn credu ei bod yn bwysig iawn ceisio sicrhau bod nifer y mastiau a'r safleoedd ar gyfer gosodiadau o'r fath lle bo'n ymarferol cyn lleied ag sy'n bosibl. Bydd rhannu mastiau'n helpu i gyflawni hyn, ynghyd â defnyddio adeiladau sy'n bodoli'n barod ar gyfer gosod antenae newydd; a

(ii) bod soseri'n ymdoddi i'w cefndir. Dylai eu lleoliad sicrhau, i'r graddau y mae hynny'n ymarferol, eu bod yn cael cyn lleied ag sy'n bosibl o effaith ar fwynder ac ymddangosiad allanol yr adeilad.

Ni ddylid gwrthod caniatâd cynllunio neu gymeradwyaeth i'r manylion ar y sail nad yw polisiau'n rhoi ystyriaeth ddigonol i dwf a nodweddion telathrebu modern.

Canslo

Dogfennau Cyfeiriol

Mae Adran 8.8 Telathrebu (paragraffau 8.8.1 – 8.8.7) yng Nghyfarwyddyd Cynllunio (Cymru): Polisi Cynllunio, Adolygiad Cyntaf (Ebrill 1999) yn cael ei chanslo.

NODYN CYNGOR TECHNEGOL DIWYGIEDIG DRAFFT (CYMRU), 19 'TELATHREBU'

CYNNWYS

CYFLWYNIAD

SYSTEMAU TELATHREBU

Telathrebu cyhoeddus
Darlledu teledu lloeren
Darlledu daearol
Derbyn signalau

YMYRIAD RADIO YN SGIL DATBLYGIAD ARFAETHEDIG

AGWEDDAU TELATHREBU MEWN DATBLYGIADAU
ERAILL

CANSLO

CYNLLUNIAU DATBLYGU

ATODIAD – CYFARWYDDYD AR WEITHDREFNAU
CYMERADWYO YMLAEN LLAW AR GYFER
DATBLYGIADAU TELATHREBU A GANIATEIR

RHEOLI DATBLYGIADAU

ANECs 1 – CRYNODEB O'R PRIF HAWLIAU DATBLYGU A
GANIATEIR

Mân ddatblygiadau telathrebu
Hawliau datblygu a ganiateir
Datblygiadau telathrebu mwy
Trafodaethau cyn datblygu
Rhannu mast a safle
Lleoliad a Dyluniad
Adeiladau Rhestredig a Chofebau
Rhestredig
Trefniadau clirio safle radio

ANECs 2 – RHEOLI YMYRIAD RADIO

YSTYRIAETHAU SY'N YMWNEUD AG IECHYD

Beth yw Meysydd Electromagnetig?
Effeithiau cysylltiad â meysydd
electromagnetig ar iechyd
Grŵp Arbenigol Annibynnol ar
Ffonau Symudol
Deddfwriaeth Iechyd a Diogelwch
Ystyried effeithiau ar iechyd a dirnadaeth y
cyhoedd o berygl

CYFLWYNIAD

1. Dylid darllen y Nodyn Cyngor Technegol (Cymru) hwn ochr yn ochr â'r [Polisi Cynllunio, 'Telathrebu']. Dylai awdurdodau cynllunio lleol yng Nghymru ystyried Nodiadau Cyngor Technegol a cylchlythyrau wrth baratoi cynlluniau datblygu. Gallant fod yn berthnasol i benderfyniadau ar geisiadau cynllunio unigol a byddant yn cael eu hystyried gan y Cynulliad a'i Arolygwyr wrth benderfynu ynghylch ceisiadau cynllunio sy'n cael eu galw i mewn ac apeliadau.
2. Mae'r dogfennau sy'n cael eu rhestru yn y golofn Dogfennau Cyfeiriol ar yr ochr yn cynnwys gwybodaeth a ddylai gael ei darllen ochr yn ochr â'r Nodyn Cyngor Technegol.
3. Mae'r cyngor hwn yn ystyried twf y diwydiant a thechnoleg, y galw cymdeithasol ac economaidd newydd am gyfathrebu, a pholisïau amgylcheddol y Cynulliad. Dylid darllen cyfeiriadau at delathrebu trwy'r ddogfen gan gymryd eu bod yn cynnwys pob math o gyfathrebu trwy geblau a gwifrau trydanol ac optegol a signalau radio (pa un ai'n signalau daearol neu'n signalau o loeren), cyhoeddus a phreifat fel ei gilydd oni nodir yn wahanol.

SYSTEMAU TELATHREBU

4. Mae'r paragraffau isod yn disgrifio'r prif systemau telathrebu a'r datblygiadau ffisegol sy'n gysylltiedig â hwy.

Telathrebu cyhoeddus

5. Adwaenir y gweithredwyr trwyddedig hynny sydd â'r hawliau a'r cyfrifoldebau a nodwyd yn y "Cod Telathrebu" fel gweithredwyr systemau'r cod ac maent yn defnyddio systemau amrywiol i ddarparu signalau i'r cwsmer.
6. Mae gan bob system, pa un a yw'n cael ei gweithredu dan y Cod Telathrebu ai peidio, wahanol fathau o antenae, anghenion lleoliad a nodweddion eraill, y mae angen i awdurdodau cynllunio eu hystyried wrth gyflawni eu cyfrifoldebau cynllunio a rheoli datblygiadau. Y prif systemau yw:

i. Cysylltiad Sefydlog

7. Mae systemau Cysylltiad Sefydlog yn gweithio trwy gysylltiadau cebl (gwifren gopr neu ffibr optegol), a signalau radio sy'n cael eu trosglwyddo trwy loerennau neu antenae llinell welediad.
8. Gall y prif rwydweithiau hefyd ddefnyddio cysylltiadau radio sefydlog yn ogystal â cheblau o dan y ddaear neu uwchben y ddaear. Mae angen darparu gorsafodd trosglwyddo radio ar gyfer y cysylltiadau radio hyn. Mae gorsaf fel arfer yn cynnwys adeilad bach ar gyfer y cyfarpar radio a th^wr sydd fel arfer hyd at 60 metr o uchder ar gyfer nifer o antenae.

Dogfennau Cyfeiriol

[Polisi Cynllunio Drafft,
'Telathrebu']

Deddf Telathrebu 1984,
Atodlen 2

Dogfennau Cyfeiriol

Gellir gosod antenae hefyd ar adeiladau neu strwythurau eraill. “Soseri” crynion yw antenae cysylltiad radio sefydlog, ac maent fel arfer yn mesur 0.3, 0.6 ac 1.2 metr ar draws.

9. Mae'n rhaid i'r cysylltiadau radio fod yn glir, a heb rwystrau fel bryniau, adeiladau, coed neu wrthrychau symudol mawr. Mae'r ffactorau hyn, ynghyd â chrymedd y ddaear a gwahanol amgylchiadau atmosfferig, yn effeithio ar ofynion antenae o safbwynt lleoliad ac uchder. Yn aml iawn, er mwyn trosglwyddo'n bell, neu osgoi rhwystrau, mae angen gorsafodded radio ailadrodd canolraddol. Mae arnynt angen o leiaf ddau antena, un i dderbyn y signal a'r llall i'w drosglwyddo; mae'n bosibl y bydd angen antenae eraill ar gyfer systemau cryfach neu ddefnydd wrth gefn.

10. Mae cysylltiadau radio trwy loeren hefyd yn fath o gyfathrebu cysylltiad sefydlog. Mae un antena'n pwyntio tuag at loeren sy'n cylchdroi uwchben y ddaear, neu, yn achos “gorsaf lloerennau ar y ddaear”, nifer o antenae sy'n pwyntio at nifer o loerennau.

11. Ni ddylid cymysgu rhwng yr antenae a ddefnyddir i drosglwyddo a derbyn signalau radio trwy loeren ac antenae teledu lloeren gan fod eu swyddogaeth yn bur wahanol er eu bod yn edrych yn debyg.

Mae darlledwyr teledu'n defnyddio cysylltiadau sefydlog i ddsbarthu rhaglenni a chysylltu â stiwdios. Enghraifft arall o'r system cysylltiad sefydlog yw'r rhwydwaith ceblau lleol, a all gyflenwi gwasanaeth gyda sawl sianel o ddeunydd teledu cenedlaethol a lleol, ffilmiau, gwybodaeth, data rhyngweithiol a theleffoni llais i danysgrifwyr. Gosodir y cebl o dan y ddaear ac mae angen gosod blychau cyswllt bach fel arfer bob hyn a hyn, tra defnyddir soser loeren fawr er mwyn derbyn lluniau teledu ar gyfer canolfan reoli teledu cêbl.

Mynediad Radio-Leoliad

13. Is-set o gysylltiadau sefydlog yw Mynediad Radio-Leoliad (RFA). Yn hytrach na chysylltu eiddo preswyl a masnachol â'r rhwydwaith dargyfeirio cyhoeddus trwy wifrau, fel ceblau copr, mae'n bosibl defnyddio radio. Gall gweithredwyr RFA ddarparu gwasanaethau cyfraddau data uchel yn ogystal â gwasanaethau llais syml. Mae nifer o weithredwyr yn bodoli'n barod a bydd y Llywodraeth yn gwerthu sbectrwm ar gyfer gwasanaethau amrediad eang sy'n cael eu darparu trwy RFA yn ddiweddarach eleni. Mae gweithredwyr RFA yn darparu cystadleuaeth ychwanegol bwysig yn y ddolen leol. Mae arnynt angen llinell welediad i'r eiddo sy'n cael ei wasanaethu.

ii. Cyfathrebu Symudol y Genhedlaeth Gyntaf (Analog)

14. Mae llai a llai o ddefnydd yn cael ei wneud o'r rhwydweithiau cellog analog gwreiddiol, fel y maent yn cael eu disodli gan y GSM (gweler isod). Nid yw'r cyfarwyddyd hwn felly'n ymdrin â hwy, gan y bydd y dechnoleg wedi ei disodli cyn bo hir.

iii. Cyfathrebu Symudol yr Ail Genhedlaeth (System Fyd-eang ar gyfer Cyfathrebu Symudol, GSM)

15. Systemau GSM Digidol Cellog yw'r genhedlaeth gyfredol ar gyfer rhwydweithiau symudol a gyflwynwyd yn y DG ar ddechrau'r 1990au. Maent yn darparu ar gyfer defnyddwyr ffonau symudol, mewn cerbydau neu yn rhywle arall, ac yn cyrraedd arwynebedd sy'n cynnwys dros 98% o boblogaeth y DG. Darperir y system gelloedd trwy rwydwaith o systemau safle radio, pob un yn gweithio mewn ardal arbennig (cell).

16. Mae'r systemau hyn yn cael eu harwain gan y galw; mae cynnydd yn y defnydd o ffonau symudol wedi golygu bod gweithredwyr yn ehangu eu rhwydweithiau'n barhaus er mwyn cwrdd â gofynion y cwsmer mewn perthynas â gwasanaeth ac ansawdd. Yr anghenion mwyaf ar gyfer safleoedd gorsafoedd sefydlog fel arfer yw ardaloedd adeiledig lle mae'r dwysedd mwyaf o ddefnyddwyr ffonau symudol ac o fewn milltir neu ddwy o'r prif ffyrdd, lle mae'r galw mwyaf am y rhwydwaith.

17. Mae maint pob cell wedi ei gynllunio gan weithredwyr y rhwydwaith. Mae'n cael ei bennu gan nifer o ffactorau, ond yn fwyaf arbennig gan nifer y tanysgrifwyr y disgwylir y bydd arnynt angen defnyddio'r system yn ystod y cyfnod brig. Mewn ardaloedd lle mae mwy o ddefnydd nag y gall y rhwydwaith ddygymod ag ef gellir ehangu'r ddarpariaeth naill ai trwy gyflwyno safleoedd newydd (macro neu ficrogelloedd), neu trwy rannu celloedd presennol, a thrwy hynny ddyblu'r ddarpariaeth. Er mwyn rhannu celloedd mae angen codi antenae ychwanegol ar safle'r orsaf sefydlog.

18. Mae lleoliad erialau trosglwyddo'n bwysig oherwydd bydd signalau o un gell yn ymyrryd ar gelloedd cyfagos sydd ar yr un amledd. Er mwyn osgoi manau dall o ganlyniad i adeiladau a bryniau, rhaid i antenae fel arfer gael eu gosod mewn lle uchel. Mewn ardaloedd trefol mae'n aml yn well gosod antenae ar adeiladau sy'n bodoli'n barod.

19. Mae gweithredwyr celloedd yn defnyddio math o antenae sydd â sawl polyn fertigol, tua 1-3m o hyd, ambell waith gydag adlewyrchyddion ynghlwm wrthynt. Mae'n bosibl hefyd y bydd angen gosod nifer o antenae microdon daearol bychain (0.3m-1.2m) ar y peirianwaith antenae cellog i ddarparu cysylltiadau o'r orsaf sefydlog i'r gyfnewidfa, er enghraifft. Mae cyfaint y blwch ar gyfer y cyfarpar cysylltiedig fel arfer rhwng 4 a 35 metr giwbaid.

Mae pedwar rhwydwaith cenedlaethol, dau'n gweithio ar 900 MHz a dau ar 1800MHz.

iv. Ffonau Symudol y Drydedd Genhedlaeth ("3G" neu "UMTS" System Delathrebu Symudol Fyd-eang)

21. Mae 3G yn disgrifio set o safonau digidol ar gyfer telathrebu symudol yn y dyfodol. Mae UMTS yn un o'r safonau 3G. Bydd y safonau hyn yn galluogi defnyddwyr systemau cyfathrebu symudol i ddefnyddio

Dogfennau Cyfeiriol

gwell gwasanaethau trwy gyfraddau data uwch na GSM. Yn Ebrill 2000 gwerthodd y Llywodraeth bum trwydded newydd i weithredwyr cyfathrebu symudol y drydedd genhedlaeth. Bydd pob gweithredwr yn cael trwydded i weithredu rhwydwaith 3G cenedlaethol. Mae trwydded pob gweithredwr 3G yn nodi ei bod yn ofynnol iddynt ddatblygu rhwydwaith sy'n darparu ar gyfer 80% o'r boblogaeth erbyn 2007.

22. Pedwar o'r gweithredwyr 3G yw gweithredwyr GSM y DG a disgwylir y byddant yn gallu aildefnyddio'u seilwaith presennol mewn sawl achos ar gyfer rhai o ofynion eu rhwydwaith newydd 3G. Mae angen i'r pumed gweithredwr ddechrau o'r dechrau gyda'i rwydwaith 3G. Mae'n bosibl y disgwylir iddynt ddefnyddio strwythurau sy'n bodoli'n barod (gan gynnwys y rhai hynny sy'n eiddo i weithredwyr eraill a sefydliadau rheoli safleoedd radio) ond mae'n debyg hefyd y bydd angen iddynt ddatblygu cryn dipyn o safleoedd newydd.

Darlledu Teledu Lloeren

23. Ym maes darlledu, gwelwyd twf sylweddol yn yr amrediad a'r defnydd a wneir o deledu lloeren. Ar hyn o bryd mae un darparwr gwasanaeth mawr yn y Deyrnas Gyfunol. Mae llawer o ddarlledwyr eraill yn trosglwyddo signalau o'r DG i wledydd eraill yn Ewrop. Mae signalau teledu'n cael eu hanelu'n syth-i'r-cartref o'r lloeren i antenae derbyn unigol, neu soseri lloeren fel y mae'r rhai mwyaf adnabyddus yn cael eu hadwaen. Mae'n rhaid i antenae fod yn llinell welediad uniongyrchol y lloeren, a bron bob amser mae'n rhaid iddynt gael eu gosod yn yr awyr agored. Mae'r lloerennau ar gyfer y gwahanol wasanaethau mewn safleoedd cylchdroi gwahanol, ac mae'n rhaid iddynt gael eu derbyn gan antenae ar wahân, oni ddefnyddir antenae y gellir eu llywio neu antenae arbenigol eraill.

24. Bydd lleoliad soser lloeren ar adeilad felly'n dibynnu ar gyfeiriad y lloeren. Bydd maint y soser yn dibynnu ar y dechnoleg a ddefnyddir, cryfder y signal a'r posibilrwydd o ymyriad gan drosglwyddiadau o loerennau eraill a allai fod wedi eu lleoli gerllaw. Mewn sawl achos, gellir defnyddio soseri 60cm neu lai, ond mae'n bosibl y bydd angen soseri mwy, 80 neu 90cm, yn rhannau mwy gorllewinol a gogleddol y wlad ac ar gyfer gwasanaethau teledu lloeren arbennig, fel y rhai hynny sy'n cael eu darlledu o wledydd Ewropeaidd eraill. Mae'n bosibl y bydd angen soser fwy hefyd lle mae'n cyflenwi rhaglenni i fwy nag un teledu. Mae datblygiadau newydd mewn technoleg antenae yn cyflwyno mathau newydd o antenae gyda gwahanol nodweddion gweledol i'r farchnad.

25. Mae antenae ar gyfer derbyn signalau darlledu lloeren digidol at ei gilydd yn llawer llai ac yn fwy disylw na'u rhagflaenwyr analog.

Darlledu Daearyl

26. Mae darlledu daearol digidol yn defnyddio erialau teledu sydd ar doeau tai yn barod er mwyn derbyn signalau i gartrefi.

Derbyn Signalau

Dogfennau Cyfeiriol

27. Mae trwyddedigion sy'n darparu gwasanaeth darlledu a gwasanaethau telathrebu eraill yn dibynnu ar y cyfan ar signal radio da i'w derbynyddion bwriedig. Er enghraifft, er mwyn cael derbyniad teledu da mae angen llinell welediad glir o'r trosglwyddydd i'r erial dderbyn, yn yr ardal y bwriedir i'r trosglwyddydd ddarparu gwasanaeth. Er na all y darlledwyr warantu derbyniad da i bawb, mae amodau eu trwydded yn ei gwneud yn ofynnol iddynt ddarparu gwasanaeth o ansawdd da; mae'n rhaid iddynt sicrhau a chynnal signal boddhaol ym mhob ardal ar gyfer derbyniad ar gyfarpar sy'n cael eu hargymell (gweler Anecs 2). Gall codi adeiladau newydd neu strwythurau eraill, fel tyrbinau gwynt, amharu ar wasanaeth darlledu a gwasanaethau telathrebu eraill, a gall y posibilrwydd o ymyriad o'r fath fod yn ystyriaeth berthnasol o safbwynt cynllunio (gweler paragraff 76 isod).

CYNLLUNIAU DATBLYGU

28. Dylai cynlluniau datblygu ddarparu ar gyfer datblygiadau telathrebu trwy ystyried gofynion strategol rhwydweithiau telathrebu. Dylai polisiâu cynlluniau datblygu ystyried:

- agweddau polisi cyffredinol y Cynulliad tuag at gynllunio ar gyfer datblygiadau telathrebu, sy'n cael eu nodi yn [Polisi Cynllunio, 'Telathrebu'];
- gofynion Deddf Telathrebu 1984;
- y cyfyngiadau sy'n deillio o natur y rhwydwaith telathrebu a'r dechnoleg;
- canlyniadau ymgynghori cynnar rhwng awdurdodau cynllunio a gweithredwyr telathrebu fel bod modd ystyried gofynion rhwydweithiau telathrebu a phennu trywydd a graddoli datblygiadau rhwydwaith; a
- yr angen i warchod yr amgylcheddau gorau a mwyaf sensitif.

29. Gall cynlluniau datblygu neilltuo safleoedd arbennig ar gyfer datblygiadau telathrebu mawr fel mastiau tal er mwyn annog rhannu safleoedd a chynnwys polisiâu ar:

- leoliad ac ymddangosiad allanol cyfarpar, gan gynnwys unrhyw ofynion sy'n gysylltiedig â lleoliad a thirlunio a fwriadwyd er mwyn lleihau effaith cyfarpar o'r fath ar fwynder, heb fod yn rhwystr i effeithlonrwydd gweithredol;
- yr amgylchiadau y gall awdurdodau cynllunio lleol:

Dogfennau Cyfeiriol

- i. benderfynu bod angen cymeradwyaeth ymlaen llaw ar gyfer manylion y lleoliad ac ymddangosiad rhai datblygiadau telathrebu (gweler paragraff 35 isod);
- ii. ymyrryd er mwyn ceisio ail-leoli antena sydd wedi ei osod dan hawliau datblygu a ganiateir, er mwyn lleihau'r effaith y mae'n ei gael ar ymddangosiad allanol adeilad (gweler paragraff 34 isod).

30. Gall y cyfiawnhad rhesymegol sy'n gysylltiedig â'r polisiau hyn gynnwys meini prawf sy'n cael eu defnyddio er mwyn delio gyda rhai datblygiadau telathrebu fel *de minimis*.

RHEOLI DATBLYGIAD**Mân Ddatblygiadau Telathrebu**

31. Mae'n bosibl na fydd rhai mân weithgareddau neu newid i ddefnydd tir yn cael eu hystyried yn ddatblygiadau sydd angen caniatâd cynllunio. Er enghraifft, mae'n bosibl y bydd nifer o'r systemau antenae llai'n dod dan yr egwyddor arferol o *de minimis*; neu mae'n bosibl nad ydynt yn cael effaith wirioneddol ar ymddangosiad allanol yr adeilad y maent yn cael eu gosod arno, ac o ganlyniad, nad ydynt yn gydnaws â'r diffiniad cyfreithiol o ddatblygiad. Mae'r rhan fwyaf o erialau teledu traddodiadol a'u gosodiadau neu eu polion wedi cael eu trin fel hyn ers blynyddoedd, a dylid dal i ddefnyddio'r dull hwn wrth ystyried cyfarpar telathrebu bach yn gyffredinol (pwy bynnag sy'n eu gosod).

Hawliau Datblygu a Ganiateir

32. Mae llawer o'r mân ddatblygiadau telathrebu yn ddatblygiadau a ganiateir (gweler Anecs 1 am fanylion). Fodd bynnag, mae'n bosibl bod amgylchiadau lle gallai ymarfer hawl datblygu a ganiateir gael effaith ddifrifol ar fwynder. Lle bo awdurdod cynllunio lleol yn credu bod angen diddymu'r hawl, gall roi Cyfarwyddyd.

Gorchymyn Cynllunio
Gwlad a Thref (Datblygu
Cyffredinol a Ganiateir)
1995 (GPDO) Rhif
1995/418, fel y'i
newidiwyd; GPDO, Erthygl
4

33. Ni ddylid diddymu hawliau datblygu a ganiateir onid oes bygythiad gwirioneddol a phenodol i'r ardal y mae'r datblygiad i gael ei wneud ynddi. Bydd cyfarwyddiadau sy'n cael eu gwneud yng nghyswllt antenae lloeren ar dai annedd yn dod i rym ar unwaith ond yn dod i ben ar ôl chwe mis o'r dyddiad y cawsant eu gwneud, oni bai eu bod wedi eu gwrthod neu eu cymeradwyo gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru (y Cynulliad). Bydd ar gyfarwyddyd sy'n cael ei wneud yng nghyswllt cyfarpar gweithredwyr systemau'r cod a datblygiadau telathrebu eraill angen cymeradwyaeth lawn y Cynulliad. Ni fydd cyfarwyddiadau cyffredinol sy'n anelu at bennu rheolyddion cynllunio llawn ar gyfer amrediad eang o ddatblygiadau telathrebu yn cael eu cymeradwyo fel arfer. Ond lle bo'n ymddangos bod lleoliad gwledig neu drefol arbennig yn debygol o ddenu datblygiadau

GPDO, Erthygl 5(4)

GPDO, Erthygl 5(1)

Dogfennau Cyfeiriol

telathrebu ymwithiol neu amhriodol a fyddai'n fygythiad difrifol i fwynder, bydd y Cynulliad yn dangos cydymdeimlad wrth ystyried cyfarwyddiadau a gyflwynir i gael eu cymeradwyo.

34. Mae cyfleoedd hefyd i awdurdod cynllunio lleol ymyrryd, lle bo'n briodol, ym manylion rhai datblygiadau a ganiateir, heb fynd cyn belled â diddymu'r hawl ei hun. Yn gyntaf, un o amodau'r hawl datblygu a ganiateir i osod antenna ar adeilad yw bod yr antenna'n cael ei osod, i'r graddau y mae hynny'n ymarferol, mewn modd sy'n lleihau'r effaith y mae'n ei gael ar ymddangosiad allanol yr adeilad y mae'n cael ei osod arno. Os yw'r awdurdod cynllunio lleol o'r farn nad yw gofynion technegol a gofynion diogelwch wedi eu hystyried wrth osod yr antenna (er enghraifft, yn achos antenna teledu lloeren, gofynion llinell welediad ac ansawdd llun), gall roi hysbysiad torri amodau a'i gwneud yn ofynnol i'r antenna gael ei ail-leoli. Y rhesymau dros hysbysiad o'r fath fyddai nad yw'r ymgeisydd wedi cydymffurfio ag amod yr hawl datblygu a ganiateir ac o ganlyniad nad yw'r datblygiad ei hun yn meddu ar hawliau datblygu a ganiateir. Nid yw'r cyfyngiad hwn ar yr hawl datblygu a ganiateir yn caniatáu i'r awdurdod cynllunio lleol ddiddymu'r hawl i osod yr antenna, dim ond er mwyn rheoli manylion y gosodiad; o ganlyniad, mewn unrhyw ymyriad o'r fath, dylai'r awdurdod awgrymu lle byddai'n well ganddo weld yr antenae'n cael eu gosod er mwyn lleihau eu heffaith.

35. Yn ail, mae'n rhaid i weithredwr system y cod wneud cais i'r awdurdod cynllunio, cyn gosod rhai cyfarpar telathrebu dan hawliau datblygu a ganiateir, er mwyn i'r awdurdod benderfynu a oes angen iddo gymeradwyo manylion sy'n ymwneud â lleoliad ac ymddangosiad y datblygiad. Bydd cais o'r fath yn caniatáu i'r awdurdod cynllunio lleol ystyried lleoliad ac ymddangosiad y datblygiad arfaethedig. Ceir cyfarwyddyd ynghylch gweithrediad y trefniadau ar gyfer cymeradwyaeth ymlaen llaw yn Atodiad A. Bydd cynnwys polisiâu clir mewn cynlluniau datblygu yn helpu awdurdodau i wneud penderfyniadau cyflym ar sail ffeithiau wrth ystyried y ceisiadau hyn.

Datblygiadau Telathrebu Mwy

36. Mewn achosion lle mae angen ceisiadau cynllunio llawn ar gyfer datblygiadau telathrebu, gall amddiffyn rhag niwed gweledol a'r goblygiadau o safbwynt datblygu rhwydwaith yn y dyfodol arwain at wrthdaro ymddangosiadol gyda pholisïau cynllunio lleol a chenedlaethol sydd wedi eu sefydlu. Yn aml iawn mae angen i fastiau ac antenae fod o uchder arbennig, dyweder 20m, er mwyn i signalau allu pasio heibio i goed ac adeiladwaith trefol. Mae'n bosibl felly y bydd ar ddatblygiadau telathrebu angen lleoliadau arbennig er mwyn gweithio'n iawn. Ond mae'n bosibl mai'r lleoliadau hyn yw'r union lleoliadau amlwg sy'n cynnig her i bolisïau o safbwynt gwarchod tirweddau arbennig a sicrhau ansawdd mewn ardaloedd trefol.

37. Mae angen i awdurdodau cynllunio fod yn effro i anghenion arbennig a phroblemau technegol datblygiadau telathrebu. Dylid penderfynu yngl^yn â phob cais yn unol â'r cynllun datblygu onid yw ystyriaethau

perthnasol yn nodi'n wahanol. Mae ystyriaethau perthnasol yn cynnwys pwysigrwydd y datblygiad arfaethedig fel rhan o rwydwaith cenedlaethol. Mewn sawl achos, mae'r polisiâu presennol wedi eu llunio yng nghydestun adeiladau confensiynol a defnydd tir, ac mae'n bosibl nad ydynt yn addas i ddelio gyda chyfarpar telathrebu neu anghenion gweithredol eraill.

Trafodaethau Cyn Datblygu

38. Un o amodau trwyddedau telathrebu yw bod y gweithredwr y tro cyntaf y mae'n rhoi hysbysiad o gynnig datblygu i awdurdod cynllunio lleol, yn rhoi manylion ysgrifenedig i'r awdurdod am y gwaith datblygu y mae'n gobeithio ei wneud yn ardal yr awdurdod. Mae'r Cynulliad yn annog gweithredwyr ac awdurdodau cynllunio lleol i ymgynghori â'i gilydd yn fanwl ar bob cyfrif cyn gwneud unrhyw gais i osod cyfarpar telathrebu i'r awdurdod cynllunio lleol. Bydd hyn yn gyfle i drafod cyfyngiadau technegol ac amgylcheddol ac i edrych ar bosibiliadau eraill, yn enwedig o safbwynt lleoliad ac ymddangosiad y datblygiad. Dylai trafodaethau ar gynnig datblygu penodol fod wedi eu gosod yng nghydestun strategaeth y gweithredwr ar gyfer datblygiadau telathrebu yn yr ardal. Gall trafodaethau cyn gwneud cais fod yn ddefnyddiol trwy feithrin cysylltiad â chyrff eraill sydd â diddordeb mewn datblygiad arfaethedig, fel grwpiau preswyl, cynghorau cymuned neu gyrff mwynderau. Mae'n bwysig iawn bod gweithredwyr a'r awdurdod cynllunio lleol yn trafod gyda rhieni ac ysgolion os oes gorsafodded sefydlog i'w gosod mewn ysgolion neu'n agos at ysgolion neu lefydd sensitif eraill cyn cyflwyno'r ceisiadau er mwyn delio gydag agweddau arbennig sy'n peri pryder. Lle bwriedir ymgymryd â datblygiad telathrebu sy'n debygol o effeithio ar ardaloedd dynodedig, dylai Cyngor Cefn Gwlad Cymru neu Cadw fod yn rhan o'r trafodaethau. Gall trafodaethau o'r fath nodi gwrthdaro posibl mewn diddordeb yn gynnar. Yn aml iawn gellir osgoi ymchwiliadau cyhoeddus costus ac oedi trwy gytuno, er enghraifft ar newidiadau cymharol fychan mewn strategaethau llinell a'r dewis o safle. Anogir awdurdodau cynllunio lleol ar bob cyfrif i sicrhau bod staff sy'n delio gyda pholisi telathrebu a rheoli datblygu yn gyfarwydd â'r dechnoleg, ac i ystyried dynodi swyddog sy'n arbenigo mewn telathrebu.

39. Mae'n bosibl y gall awdurdodau leihau nifer y problemau cynllunio yng nghyswllt datblygiadau telathrebu sy'n wynebu ymgeiswyr a'r gymuned trwy helpu ymgeiswyr i nodi safleoedd sy'n bodoli'n barod a safleoedd posibl, trwy sicrhau bod safleoedd addas sy'n eiddo i'r awdurdod lleol ar gael i ddefnyddwyr a thrwy annog eraill i wneud yr un fath gyda'u heiddo hwy.

Rhannu Mastiau a Safleoedd

40. Mae'n rhesymol i awdurdodau lleol ddisgwyl i ymgeiswyr sy'n gwneud cais am fastiau newydd ddangos tystiolaeth eu bod wedi edrych ar y posibilrwydd o osod antenae ar adeilad, mast neu strwythur arall sy'n bodoli'n barod. Mae amodau yn nhrwyddedau gweithredwyr y cod yn nodi y dylai ymgeiswyr edrych ar y posibilrwydd o rannu safle radio sy'n bodoli'n barod. Dylid cyflwyno'r dystiolaeth hon gyda'r cais cynllunio i'r

Dogfennau Cyfeiriol

awdurdod cynllunio lleol.

41. Os nad yw'r dystiolaeth yngl^yn ag ystyried safleoedd eraill posibl o'r fath yn cael ei hystyried yn foddhaol, mae'n bosibl y gellid cyfiawnhau i'r awdurdod cynllunio, neu'r Cynulliad gydag apêl, wrthod rhoi caniatâd cynllunio ar gyfer y datblygiad. Mewn amgylchiadau o'r fath, dylai'r awdurdod lleol roi rhesymau clir pam ei fod yn teimlo nad yw'r dystiolaeth sydd ger ei fron yn foddhaol. Yr awdurdod cynllunio lleol, yn y lle cyntaf, sydd i benderfynu a yw'r wybodaeth a ddarparwyd yn y cyswllt hwn yn foddhaol. Er hyn, dylai awdurdod ystyried y cyfyngiadau technegol ar ddatblygiad rhwydwaith cyn gwneud unrhyw benderfyniad yngl^yn â'r cais a gyflwynwyd iddo.

42. Wrth ystyried safleoedd eraill posibl, dylai awdurdod ystyried yr effaith y gallai datblygiad ar y safleoedd hyn ei gael ar yr amgylchedd lleol. Bydd hyn yn arbennig o bwysig lle byddai defnyddio safle arall yn golygu ailddatblygu mast sy'n bodoli'n barod er mwyn ei ddefnyddio ar y cyd. Mewn rhai amgylchiadau gallai rhannu'r defnydd o fast sy'n bodoli'n barod olygu bod angen gwneud y mast yn uwch, ac o ganlyniad ei wneud yn fwy amlwg. Gan ddibynnu ar nodweddion y lleoliad, gallai rhannu safle fod yn fwy priodol na rhannu mast. Gallai ail osodiad wedi ei leoli gydag ochr y prif osodiad neu y tu ôl iddo, er enghraifft, gynnig ateb mwy buddiol o safbwynt cynllunio ac ystyriaethau amgylcheddol. Bydd angen i awdurdodau lleol ystyried yr effaith derfynol y byddai nifer o fastiau'n rhannu safle'n ei gael ar yr amgylchedd. Mewn achosion eraill, gallai ystyriaethau technegol a phwyntiau sy'n ymwneud â dyluniad awgrymu safle newydd. Dylai awdurdodau cynllunio lleol a gweithredwyr chwilio gyda'i gilydd am yr atebion gorau o safbwynt yr amgylchedd a'r rhwydwaith gan ystyried pob achos yn ôl ei haeddiant.

43. Lle cytunir y byddai'n ddymunol rhannu mast neu safle arbennig yn y dyfodol, bydd awdurdodau'n dymuno bodloni eu hunain bod lle ar y safle ar gyfer unrhyw gyfarpar ychwanegol y byddai eu hangen.

44. Lle bo'r awdurdod cynllunio lleol yn ystyried, oherwydd rhesymau sy'n ymwneud â mwynder gweledol, y byddai'n brafach pe bai'r mastiau sydd i'w datblygu mewn ardal yn cael eu cyfyngu i un safle, mae'n bosibl y bydd yr awdurdod am drafod gyda'r gweithredwyr a'r trefeddiannwr perthnasol pa mor ymarferol fyddai gwneud ymrwymiad cynllunio er mwyn darparu amod cyfrwymol y gellir ei orfodi yn nodi y byddai'r mast ar gael i'w rannu. Dylai unrhyw drafodaethau o'r fath ystyried y cyfyngiadau technegol a gweithredol ar ddefnyddio safle arbennig gan weithredwr.

45. Mewn unrhyw achos lle mae anghydfod yngl^yn â rhannu mast neu safle sy'n bodoli'n barod, gall y naill ochr neu'r llall ofyn i'r Prif Gyfarwyddwr Telathrebu ddatrys y mater. Os yw'r Prif Gyfarwyddwr o'r farn bod hynny'n briodol, gall orchymyn i'r gweithredwyr cyfathrebu perthnasol rannu. Nid yw'r hawliau sydd yn y Rheoliadau, fodd bynnag, yn ymwneud â thrydydd parti, fel perchennog tir, yn gwrthod caniatáu defnyddio mast ar y cyd.

Deddf Cynllunio Gwlad a Thref, Adran 106

Rheoliadau Telathrebu (Cydgysylltiad) 1997
Datganiad 6 Tachwedd 1998
i'r Prif Gyfarwyddwr
Telathrebu ar gael ar
www.oftel.gov.uk/competition/mast1198.htm neu gan yr
Uned Ymchwil a

Dogfennau Cyfeiriol
 Gwybodaeth, OFTEL, 50
 Ludgate Hill, Llundain,
 EC4M 7JJ (ffôn 020
 86348761)

46. Dylai awdurdodau cynllunio lleol fod wedi ffurfio barn yn gynharach, yn enwedig wrth iddynt baratoi cynllun datblygu, yngl^yn â safleoedd yn eu hardal a allai fod yn addas ar gyfer datblygiadau telathrebu. Gallai'r rhain gynnwys mastiau, adeiladau a strwythurau eraill sy'n bodoli'n barod y gellid gosod antenae arnynt a safleoedd lle gallai mastiau newydd fod yn dderbyniol. Anogir awdurdodau ar bob cyfrif i gadw rhestr o fastiau a strwythurau eraill y gellid gosod cyfarpar ynghlwm wrthynt ac i sicrhau bod y cyhoedd yn gallu cael gafael ar ddarn o gronfa ddata genedlaethol (gweler paragraff 47). Bydd rhestr o'r fath yn helpu gweithredwyr wrth iddynt ystyried safleoedd posibl ar gyfer antenae yn ardal yr awdurdod lleol. Os bydd gweithredwr yn gwneud cais sy'n ymwneud â lleoliad nad yw ar y rhestr safleoedd, mae'n rhesymol i'r awdurdod ddisgwyl i'r ymgeisydd ddangos na fyddai unrhyw safle sydd ar y rhestr yn ddewis arall ymarferol yn lle'r lleoliad sy'n cael ei gynnig.

47. Er mwyn manteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd i rannu mastiau a safleoedd, bydd awdurdodau cynllunio lleol yn cael cymorth cronfa ddata er mwyn helpu i rannu mastiau. Mae'r gronfa ddata hon yn caniatáu i gyfranwyr rannu gwybodaeth yngl^yn â lleoliad safleoedd mastiau sy'n bodoli'n barod.

Cronfa ddata sy'n cael ei rheoli gan Occupiers Property Databank (rhan o Investment Property Databank Limited)

Lleoliad a Dyluniad

48. Gall pryderon sy'n ymwneud â lleoliad a dyluniad ymwneud yn fwyaf arbennig â'r math o fast a'r effaith y byddai'n ei gael – yn enwedig os yw'n cael ei leoli mewn ardal ddynodedig. Bydd ei uchder, datblygiadau ategol a'r posibiladau ar gyfer tirlunio a sgrinio hefyd yn ystyriaethau pwysig. Ond mae gan lawer o antenae anghenion arbennig o safbwynt lleoliad oherwydd bod ganddynt bellter trosglwyddo cyfyngedig neu gan fod arnynt angen llinell welediad. Dylai awdurdodau roi ystyriaeth lawn i'r anghenion hyn. Gall cyfyngiadau llym mewn un ardal, fel cyfyngiadau ar uchder mastiau, annog problemau ymyriad a hefyd achosi problemau cyfatebol mewn ardal gyfagos, fel yr angen i osod mast uwch, neu godi mwy o fastiau nag y byddai eu hangen fel arall er mwyn sicrhau llinell welediad. Bydd angen i awdurdodau sicrhau bod yr holl wybodaeth cynllunio berthnasol o'u blaenau, gan gynnwys manylion am unrhyw gynigion perthynol ar gyfer mastiau a sut y mae'r cynnig yn gysylltiedig â'r rhwydwaith, er mwyn rhoi ystyriaeth briodol i geisiadau.

49. Dylai awdurdodau cynllunio lleol sicrhau eu bod yn deall y cyfyngiadau y mae'r gweithredwr yn eu hwynebu, pa un ai oherwydd natur y dechnoleg neu'r gofynion cyfreithiol i ddarparu gwasanaeth. Dylai gweithredwyr fod yn barod i egluro cyfyngiadau technolegol a chyfreithiol, ac i drafod dichonoldeb safleoedd eraill.

50. Wrth geisio penderfynu beth fyddai orau ar gyfer safle unigol, dylai

Dogfennau Cyfeiriol

awdurdodau a gweithredwyr ystyried defnyddio dyluniad cydnaws er mwyn lleihau'r effaith y byddai'r datblygiad yn ei gael ar yr amgylchedd. Gan ddibynnu ar y lleoliad, gallai mast un gweithredwr, sydd wedi ei ddylunio'n briodol, fod yn llai ymwithiol yn yr amgylchedd nag un sy'n cael ei rannu.

51. Mae nifer o wahanol ddyluniadau ar gael ar hyn o bryd. Mae'r rhain yn cynnwys mastiau sydd wedi eu dylunio i edrych fel dodrefn stryd, ac ailddatblygu neu adfer eiddo sy'n bodoli'n barod ar gyfer cyfarpar telathrebu. Anogir y diwydiant telathrebu i ddal ati i ddatblygu dyluniadau blaengar, nid yn unig o safbwynt strwythur mastiau ac antenae ond hefyd o ran y deunyddiau a'u lliw. Mae'n bosibl y byddai awdurdodau'n hoffi trafod gwahanol ddewisiadau ar gyfer dyluniad gyda gweithredwyr mewn perthynas â chynnig datblygu arbennig. Dylid cofio ei bod yn bosibl nad yw rhai dyluniadau'n addas ar gyfer rhannu yn y dyfodol. Lle cytunir bod safle'n addas ar gyfer rhannu mast yn y dyfodol, mae'n bosibl y byddai'n briodol gosod mast sydd wedi ei ddylunio'n benodol er mwyn hwyluso'r gwaith o'i ailddatblygu ar gyfer ei rannu.

52. Wrth ystyried dyluniad datblygiad unigol, yn enwedig unrhyw ddatblygiad mast, dylid rhoi ystyriaeth ofalus i sgrinio a phlannu. Dylid sicrhau bod terfynau'r safle yn ddigon mawr ar gyfer y gwaith tirlunio sydd ei angen.

53. Yn achos antenae teledu lloeren, sydd wedi cael hawliau datblygu a ganiateir, ni ddylai polisïau'r cynllun datblygu rwystro deiliaid tai, yn uniongyrchol nac yn anuniongyrchol, rhag derbyn lluniau teledu lloeren. Fodd bynnag, gall awdurdodau cynllunio lleol ddarparu cyfarwyddyd i ddeiliaid tai, pobl sy'n prynu a gwerthu a gosodwyr proffesiynol yngl^yn â lleoliad a lliw soseri teledu lloeren. Mae'n bwysig bod y soser yn ymdoddi i'w chefnidir; dylid sicrhau wrth ei gosod, i'r graddau y mae hynny'n ymarferol, ei bod yn cael cyn lleied o effaith ag sy'n bosibl ar fwynder ac ar ymddangosiad allanol yr adeilad (gweler paragraff 34). Mae gosod soseri yn agos at ffenestri a drysau tai cyfagos yn debygol o arwain at gwynion a dylid osgoi hyn yn gyffredinol. O safbwynt bloc o fflatiau, gall gosod systemau sy'n cael eu rhannu helpu i osgoi'r effaith y byddai toreth o soseri ar waliau a thoeau'n debygol o'i gael fel arall.

GPDO, Atodlen 2, Rhan 1

Householders Planning
Guide for the installation of
Satellite Television Dishes,
Adran yr Amgylchedd,
Trafnidiaeth a'r
Rhanbarthau/Y Swyddfa
Gymreig, 1998

GPDO, Atodlen 2, Rhan 25

54. Ychydig iawn o broblemau cynllunio posibl sy'n codi fel arfer o safbwynt maint ac effaith weledol dros ardal helaeth gyda cheisiadau am ganiatâd cynllunio i osod mastiau sy'n cael eu defnyddio'n aml gan bobl sy'n defnyddio radio amatur, cwmnïau tacsï radio a defnyddwyr eraill preifat a masnachol. Mae angen i fastiau o'r fath fod yn ddigon mawr i fod yn dechnegol effeithlon ac mae angen eu lleoli cyn belled ag sy'n bosibl oddi wrth antenae eraill, er mwyn lleihau'r posibilrwydd o ymyriad. Fodd bynnag, ni fyddant yn ddigon mawr fel arfer i gael effaith ddifrifol ar fwynder lleol. Ni fydd cymaint o bosibiliadau fel arfer i ymgeiswyr o'r fath ddefnyddio safleoedd eraill neu rannu safleoedd, ac yn aml iawn bydd angen lleoli mastiau ar eiddo'r unigolion.

Adeiladau Rhestredig a Chofebion Rhestredig

55. Mae pob datblygiad telathrebu yn ddarostyngedig i'r trefniadau statudol arferol ar gyfer caniatâd adeilad rhestredig. Ni chynigir unrhyw eithriadau i'r gofynion arferol sy'n ymwneud â chael caniatâd o'r fath cyn gwneud gwaith sy'n effeithio ar adeilad rhestredig. Cynghorir unrhyw weithredwr sy'n bwriadu gwneud gwaith sy'n debygol o effeithio ar gymeriad neu ymddangosiad adeilad rhestredig i gysylltu â'r awdurdod cynllunio lleol i edrych beth yw'r sefyllfa statudol. Yn yr un modd, mae angen caniatâd cofeb rhestredig gan Cadw ar gyfer unrhyw waith i henebion rhestredig, neu ar safle henebion rhestredig.

Dogfennau Cyfeiriol

Deddf Cynllunio (Adeiladau Cofrestredig ac Ardaloedd Cadwraeth) 1990, adrannau 7 ac 8

Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 61/96, 'Cynllunio a'r Amgylchedd Hanesyddol: Adeiladau Hanesyddol ac Ardaloedd Cadwraeth'.

Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 60/96, 'Cynllunio a'r Amgylchedd Hanesyddol: Archeoleg'

Deddf Henebion ac Ardaloedd Archeolegol 1979, Adran 2

Trefniadau Clirio Safle Radio

56. Mae angen i bob gweithredwr cyfarpar trosglwyddo radio fynd trwy broses drwyddedu sy'n cynnwys, lle bo angen, rhoi'r safle(oedd) trosglwyddo trwy drefniadau clirio safle radio'r Asiantaeth Radiogyfathrebu. Pwrpas y trefniadau yw ystyried effaith sefydlu safleoedd radio newydd, neu addasiadau i safleoedd presennol, o safbwynt ymyriad radio posibl ar wasanaethau diogelwch a gwasanaethau hanfodol y Llywodraeth. Yn y rhan fwyaf o achosion, dechreuir y trefniadau clirio safle ar ôl i unrhyw ganiatâd cynllunio sydd ei angen gael ei roi. Nid yw'r ffaith bod safle heb ei glirio eto'n berthnasol wrth ystyried cais cynllunio.

YSTYRIAETHAU SY'N YMWNEUD AG IECHYD

Beth yw Meysydd Electromagnetig?

57. Mae ffonau symudol a'u gorsafoedd sefydlog yn trosglwyddo ac yn derbyn signalau gan ddefnyddio tonnau electromagnetig (y cyfeirir atynt hefyd fel ymbelydredd neu feysydd electromagnetig, EMFs, neu donnau radio). Mae meysydd electromagnetig o'n cwmpas ym mhobman. Maent yn digwydd yn naturiol, fel maes magnetig y ddaear sy'n achosi i nodwyddau cwmpawd bwyntio tua'r gogledd. Mae prosesau biolegol naturiol hefyd yn cynhyrchu meysydd trydanol a magnetig mewn anifeiliaid a phobl. Mae meysydd electromagnetig hefyd yn deillio o amrediad eang o ffynonellau sydd wedi eu creu gan ddyn a byddant yn bresennol lle bynnag y mae trydan. Mae ffynonellau meysydd electromagnetig sydd wedi eu creu gan ddyn yn cynnwys gwifrau a chyfarpar domestig (fel lampau, sychwyr gwallt a setiau teledu), unedau arddangos gweledol, ffonau symudol, trenau trydan

Dogfennau Cyfeiriol

a systemau diogelwch sy'n cael eu defnyddio mewn siopau.

58. Mae ffynonellau meysydd electromagnetig sydd wedi eu creu gan ddyn hefyd yn cynnwys llinellau trydan, trosglwyddyddion darlledu a gorsafoedd sefydlog telathrebu (sy'n cynnwys y rhai hynny sy'n cael eu defnyddio gan y gwasanaethau brys, a'r rhai hynny sy'n ffurfio rhan o rwydweithiau cyfathrebu symudol). Y ffynonellau hyn yw'r rhai y mae'r system gynllunio'n dod ar eu traws amlaf. Ffynonellau meysydd electromagnetig o'r fath hefyd, yn aml iawn, sy'n fwyaf tebygol o arwain at bryder yngl^yn ag effeithiau posibl ar iechyd ymhlith y cyhoedd.

59. Ymgynghorwyr statudol y Llywodraeth ar faterion radiolegol yw'r Bwrdd Cenedlaethol Diogelu Radiolegol. Mae'r Bwrdd yn darparu cyngor arbenigol ar oblygiadau iechyd meysydd electromagnetig, gan ddefnyddio'r ymchwil ddiweddaraf un drwy'r byd i gyd. Gall y Bwrdd hefyd gynnig cyngor i awdurdodau cynllunio lleol ac i'r cyhoedd, ac mae wedi cynhyrchu nifer o daflenni a llyfrynau eraill yn y maes hwn. Gellir cael mwy o wybodaeth ar safle'r Bwrdd ar y we neu trwy ffonio'r llinell ar gyfer ymholiadau'r cyhoedd.

www.nrpb.org.uk
01235 831600

Effeithiau Cysylltiad â meysydd electromagnetig ar Iechyd

60. Mae'r cyhoedd wedi dod yn fwyfwy ymwybodol o bresenoldeb meysydd electromagnetig yn yr amgylchedd. Ochr yn ochr â'r ymwybyddiaeth gynyddol hon mynegwyd pryder y gallai cysylltiad â meysydd electromagnetig gael effaith andwyol ar iechyd. Mae'n amlwg ei bod yn bwysig bod y cyhoedd yn cael eu gwarchod lle bynnag y mae effaith andwyol ar iechyd.

61. Mae effeithiau y sefydlwyd bod cysylltiad â thonnau radio o systemau ffonau symudol yn eu cael ar iechyd yn gysylltiedig a chynhesu meinweoedd. Mae'r Bwrdd Cenedlaethol Diogelu Radiolegol a'r Comisiwn Rhyngwladol ar Ddiogelu rhag Ymbelydredd nad yw'n Ioneiddio wedi cyhoeddi canllawiau ar gyfyngu cysylltiad â thonnau radio (gweler paragraff 69 isod).

62. Fodd bynnag, un pwynt arbennig sy'n peri pryder i'r cyhoedd yw a allai cysylltiad ag ychydig o feysydd electromagnetig achosi effeithiau eraill 'sydd heb eu sefydlu' ar iechyd, fel cur pen, methu cysgu, iselder, straen a hefyd effeithiau ar iechyd yn y tymor hir, fel canser.

Gr^wp Arbenigol Annibynnol ar Ffonau Symudol

63. Yn 1999, gofynnodd y Llywodraeth i'r Bwrdd Cenedlaethol Diogelu Radiolegol sefydlu'r Gr^wp Arbenigol Annibynnol ar Ffonau Symudol. Bu'r Gr^wp hwn yn ystyried pryderon yngl^yn ag effeithiau ar iechyd yn sgil defnyddio ffonau symudol, gorsafoedd sefydlog a throsglwyddyddion. Gwnaethpwyd asesiad trylwyr a chynhwysfawr ganddynt o'r ymchwil sydd ar gael ar hyn o bryd a chasglwyd amrediad eang o safbwyntiau. Cyhoeddodd y Gr^wp ei adroddiad (Adroddiad Stewart) ar 11 Mai 2000.

Adroddiad Stewart sydd i'w weld dan www.iegmp.org.uk

Dogfennau Cyfeiriol

64. Yn achos gorsafoedd sefydlog, mae'r adroddiad yn dod i'r casgliad bod "y dystiolaeth ar y cyfan yn dangos nad oes perygl cyffredinol i iechyd pobl sy'n byw yn ymyl gorsafoedd sefydlog, a hynny gan fod disgwyl i lefel y cysylltiad â meysydd electromagnetig fod yn llawer is na'r hyn sydd yn y canllawiau. Er hyn, mae'n bosibl y bydd effeithiau andwyol anuniongyrchol ar eu lles mewn rhai achosion". Maent hefyd yn dweud na ellir yn hyderus ddiystyru'r posibilrwydd o niwed a bod bylchau mewn gwybodaeth yn dangos bod angen gofal.

65. Argymhellodd y Grŵp Arbenigol Annibynnol y dylid cymryd rhagofalon, gan fabwysiadu cyfres o gamau penodol, sy'n ymwneud â defnyddio technoleg ffonau symudol hyd nes y bydd gennym wybodaeth fanylach, ar sylfaen wyddonol gadarn am unrhyw effeithiau ar iechyd.

66. Yn ei ymateb i adroddiad y Grŵp, nododd y Cynulliad ei fod yn derbyn argymhelliad y Grŵp ynglŷn â chymryd rhagofalon. Mae'r rhagofalon sy'n cael eu derbyn gan y Cynulliad wedi eu cyfyngu i'r argymhellion penodol yn adroddiad y Grŵp ac ymateb y Cynulliad iddynt. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Dylai'r meysydd electromagnetig sy'n cael eu gollwng o orsafoedd sefydlog ffonau symudol gydymffurfio â chanllawiau'r Comisiwn Rhyngwladol ar Ddiogelu rhag Ymbelydredd nad yw'n Ioneiddio ar gysylltiad y cyhoedd â meysydd electromagnetig fel sydd wedi ei nodi yn Argymhelliad Cyngor yr UE ar 12 Gorffennaf 1999 ar gyfyngu cysylltiad y cyhoedd â meysydd electromagnetig (0Hz i 300GHz). Mae'r rhan fwyaf o'r gorsafoedd sefydlog eisoes yn cydymffurfio â chanllawiau'r Comisiwn a bydd pob gorsaf sefydlog newydd yn cydymffurfio â hwy.
- Cronfa ddata genedlaethol i'w sefydlu gan y Llywodraeth yn rhoi manylion am bob gorsaf sefydlog a faint o feysydd electromagnetig sy'n cael eu rhyddhau ohonynt. Mae'r Llywodraeth wedi derbyn yr argymhelliad hwn ac mae wrthi'n dod â gwybodaeth am safleoedd gorsafoedd sefydlog a faint o feysydd electromagnetig sy'n cael eu rhyddhau ganddynt at ei gilydd i ffurfio un gronfa ddata sydd wedi ei chyd-drefnu. Y bwriad yw sicrhau bod gwybodaeth sy'n berthnasol i'r safle a faint o feysydd electromagnetig sy'n cael eu rhyddhau ohonynt ar gael i'r cyhoedd ac awdurdodau cynllunio lleol. Bydd y gronfa ddata'n ategu'r Occupiers Property Database a grybwyllwyd ym mharagraff 47 uchod.
- Dylid sefydlu archwiliad annibynnol o faint o feysydd electromagnetig sy'n cael eu rhyddhau er mwyn i'r cyhoedd deimlo'n ffyddiog nad yw gorsafoedd sefydlog yn rhyddhau mwy o donnau na'r canllawiau cymeradwyedig. Mae trefniadau'n cael eu trafod ar hyn o bryd gyda'r Asiantaeth

Dogfennau Cyfeiriol

Radiogyfathrebu. Rhoddir blaenoriaeth i ysgolion ac ardaloedd sensitif eraill.

- Mewn perthynas â gorsafoedd sefydlog macrogell, ni ddylai'r pelydr sydd â'r dwysedd uchaf syrthio ar unrhyw ran o dir nac adeiladau ysgol heb i'r ysgol a'r rhieni gytuno ar hynny. Lle bo rhieni a/neu ysgolion yn dymuno gwybod a yw'r pelydr sydd â'r dwysedd uchaf yn syrthio ar dir neu adeiladau ysgol, dylai'r ysgol gysylltu â gweithredwr yr orsaf sefydlog. Mae'r gweithredwyr wedi cytuno i ddarparu gwybodaeth i ysgolion yngl^yn â dwysedd ymbelydredd amledd radio. Pe bai'r ysgol neu'r rhieni'n mynegi cryn bryder, gallent ofyn i weithredwr y rhwydwaith addasu'r antenae.
- Dylid pennu parthau amlwg sydd i'w cadw'n glir o amgylch antenae pob gorsaf sefydlog er mwyn sicrhau nad yw'r cyhoedd yn dod i gysylltiad ag ymbelydredd amledd radio sy'n uwch na chanllawiau'r Comisiwn (mae'r parthau gwahardd hyn yn ymwneud ag arwynebedd yn union o flaen yr antenae ac ar uchder yr antena). Arwyddion rhybudd clir ar drosglwyddyddion microgell a phicogell er mwyn lleihau'r risg o gysylltiad heb fod angen ag ymbelydredd yn sgil eu hagog tra maent yn cael eu defnyddio.
- Dylai'r cwmnïau ffonau symudol a'r sector cyhoeddus ariannu rhaglen ymchwil sylweddol, yn cael ei goruchwylio gan banel sydd i'w weld yn un annibynnol. Mae'r Llywodraeth yn comisiynu rhaglen ymchwil gynhwysfawr â chyllideb o rai miliynau o bunnoedd.

Y Bwrdd Cenedlaethol Diogelu Radiolegol i adolygu mwy o ymchwil yn y maes hwn ac i gyflwyno adroddiad ar y cynnydd sydd wedi ei wneud ymhen tair blynedd neu pa bryd bynnag y ceir gwybodaeth newydd o bwys.

- Mae'r Cynulliad i baratoi taflen er mwyn darparu gwybodaeth a fydd yn galluogi'r defnyddiwr i wneud penderfyniadau yngl^yn â'r defnydd y mae ef a'i deulu'n ei wneud o dechnoleg ffonau symudol newydd.

Deddfwriaeth Iechyd a Diogelwch

67. Mae gan weithredwyr hefyd gyfrifoldebau dan y ddeddfwriaeth iechyd a diogelwch. Mae ganddynt gyfrifoldeb i asesu unrhyw risg i iechyd a diogelwch a allai godi, gan gynnwys asesiad o lefelau cysylltiad tebygol, ac i gymryd unrhyw gamau priodol sydd eu hangen er mwyn rhwystro'r cyhoedd rhag cael mynediad (e.e. trwy rwystrau addas wedi eu cloi a'u

Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974

Rheoliadau Rheoli Iechyd a

harwyddo er mwyn atal pobl). Dylai deddfwriaeth iechyd a diogelwch yn ymarferol sicrhau bod y cyhoedd yn cael eu gwarchod rhag yr effeithiau cydnabyddedig y gall cyfarpar telathrebu eu cael ar iechyd.

68. Ni ddylai awdurdodau cynllunio lleol geisio dyblygu trwy reolyddion y system gynllunio dan y trefniadau iechyd a diogelwch. Mae gorfodi'r deddfwriaeth iechyd a diogelwch yn y maes hwn yn fater i'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch. Os oes tystiolaeth neu bryder nad yw gweithredwr yn cyflawni ei gyfrifoldebau mewn achos arbennig bydd yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch yn mynnu bod y camau sydd eu hangen yn cael eu cymryd. Nid oes angen ymgynghori â'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch yngl^yn â cheisiadau cynllunio unigol (ac eithrio ar gyfer datblygiad sydd ger safleoedd lle mae cryn berygl).

69. Wrth asesu cydymffurfiant â'r deddfwriaeth iechyd a diogelwch mae'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch yn cyfeirio at ganllawiau atal a gynhyrchwyd gan y Bwrdd Cenedlaethol Diogelu Radiolegol. Bwriadwyd y rhain er mwyn sicrhau nad yw effeithiau cydnabyddedig ar iechyd yn digwydd. Fodd bynnag, fel y nodwyd ym mharagraff 66, mae'r Cynulliad wedi derbyn argymhelliad y Gr^wp y dylai gorsafoedd sefydlog, fel un o'r rhagofalon, gydymffurfio â chanllawiau'r Comisiwn Rhyngwladol ar gyfyngu cysylltiad â meysydd electromagnetig. Mae canllawiau'r Comisiwn ar gysylltiad y cyhoedd â meysydd electronig yn llymach na rhai'r Bwrdd Cenedlaethol Diogelu Radiolegol. Mae'n amlwg y bydd gweithredwyr, wrth gydymffurfio â chanllawiau'r Comisiwn yn cydymffurfio hefyd â gofynion y Bwrdd Cenedlaethol Diogelu Radiolegol.

70. Gellir cael cyngor penodol yngl^yn ag ymyriad ar ddyfeisiau meddygol gan yr Asiantaeth Dyfeisiau Meddygol.

YSTYRIED EFFEITHIAU AR IECHYD A DIRNADAETH Y CYHOEDD O BERYGL

71. Dylai pob ymgeisydd gynnwys datganiad gyda'i gais yn nodi y bydd y cyfarpar, pan fydd yn cael ei weithredu, yn cydymffurfio â chanllawiau'r Comisiwn. Yn unol ag argymhellion y Gr^wp dylai'r gweithredwr hefyd ddarparu datganiad ar gyfer pob safle i'r awdurdod lleol yn nodi eu lleoliad, uchder yr antenae, nodweddion tonfeddu ac amledd a manylion yngl^yn â'r trydan a fydd yn cael ei ryddhau.

72. Cynghorir awdurdodau lleol i beidio â dibynnu gormod ar ganfyddiadau prosiectau ymchwil unigol wrth benderfynu yngl^yn â cheisiadau ar gyfer cyfarpar telathrebu, neu yn ymyl cyfarpar telathrebu. Mae'r Gr^wp Arbenigol Annibynnol wedi ystyried yr holl ymchwil berthnasol fel rhan o'i adolygiad ac mae hyn wedi ei helpu i ffurfio'i gasgliadau a'i argymhellion. Gwaith y Bwrdd Cenedlaethol Diogelu Radiolegol yw ystyried a chynnig cyngor yngl^yn ag adroddiadau unigol fel

Dogfennau Cyfeiriol

rhan o'i rôl yn darparu cyngor ar faterion sy'n ymwneud â diogelu radiolegol. Dylai awdurdodau y mae aelodau o'r cyhoedd yn gofyn iddynt ystyried adroddiadau arbennig ystyried cyngor arbenigol y Bwrdd.

73. Gall awdurdodau dderbyn cwynion sy'n seiliedig ar iechyd am effaith honedig datblygiadau telathrebu arfaethedig ar werth eiddo. Nid yw'r system gynllunio'n gyfrifol am warchod buddiannau preifat un person rhag gweithgareddau un arall. Er y gallai ystyriaethau sydd o ddiddordeb i'r cyhoedd mewn ambell achos warchod buddiannau preifat, nid a fyddai datblygiad arbennig yn arwain at golled ariannol neu golled arall i berchenogion a deiliaid yr eiddo cyfagos yw'r cwestiwn perthnasol, ond a fyddai'r cynnig yn cael effaith andwyol ar yr ardal yn gyffredinol, ac ar fwynderau a ddylai gael eu hamddiffyn er lles y cyhoedd.

YMYRIAD RADIO O DDATBLYGIAD ARFAETHEDIG

74. Mae dau fath o ymyriad yn y bôn. Y math cyntaf yw ymyriad trydanol, sy'n cael ei achosi gan drosglwyddydd radio neu gan signalau nad oes eu heisiau sy'n cael eu rhyddhau gan gyfarpar trydanol arall. Mae gan yr Asiantaeth Radiogyfathrebu bwerau statudol i ddelio gyda'r math hwn o ymyriad. Dim ond os oes tystiolaeth bendant y bydd datblygiad yn achosi ymyriad trydanol sylweddol, ac nad oes dim byd ymarferol y gellir ei wneud i atal hynny, y bydd unrhyw gyfiawnhad fel arfer dros ystyried hyn wrth benderfynu yngl^yn â chais cynllunio.

Deddf Telegraffiaeth Ddi-wifr 1949

75. Yr ail fath yw ymyriad ffisegol. Mae tystiolaeth bendant bod strwythurau amlwg, mawr fel blociau tyrau, craeniau dociau, warysau neu ffermydd gwynt, yn gallu amharu cryn dipyn ar deledu a gwasanaethau telathrebu eraill oherwydd y rhwystr ffisegol neu gan eu bod yn adlewyrchu'r signalau nad oes eu heisiau. Bydd angen i awdurdodau cynllunio lleol fodloni eu hunain bod y posibilrwydd o ymyriad wedi ei ystyried yn ofalus wrth leoli a dylunio datblygiadau o'r fath, oherwydd y bydd yn anos, yn fwy costus ac ambell waith yn amhosibl cywiro'r camgymeriad ar ôl i'r gwaith gael ei wneud. Gellir ystyried rhai ffactorau ar adeg y cais cynllunio, yn enwedig uchder a lled pob un o wynebau'r strwythur, y deunydd a gorffeniad yr arwyneb allanol, ac i ba gyfeiriad y mae ochrau'r strwythur yn wynebu mewn perthynas ag unrhyw drosglwyddydd lleol. Os yw'n amlwg, oherwydd natur y datblygiad, y bydd ymyriad o'r fath ar dderbyn signal teledu yn broblem fawr, mae'n bosibl mai'r ateb fyddai i'r datblygwr osod system cebl neu drosglwyddo (ailadrodd) teledu. Fodd bynnag, mae'n bosibl na fydd modd cael ateb ymarferol bob tro. Yn yr achos hwn, lle ceir trosglwyddyddion darlledu, dylid ymgynghori'n drylwyr gyda'r awdurdodau darlledu cyn mabwysiadu dull gweithredu o'r fath.

Lle disgwylir posibilrwydd o ymyriad o'r naill fath neu'r llall, bydd angen cyd-drefnu â'r Asiantaeth Radiogyfathrebu a'r darlledwyr neu weithredwyr cysylltiad sefydlog er mwyn canfod a yw ateb peiranyddol i'r broblem yn ymarferol. Mewn achosion o'r fath, dylid cysylltu â hwy cyn gynted ag sy'n bosibl yn ystod y broses gynllunio ac ystyried eu cyngor. Lle mae problemau o'r fath yn debygol, gall awdurdodau cynllunio lleol roi caniatâd

Dogfennau Cyfeiriol

cynllunio gydag amod y bydd y datblygwr, cyn i'r gwaith datblygu ddechrau, yn sicrhau y bydd ansawdd unrhyw dderbyniad y bydd y datblygiad yn effeithio arno yn cael ei adfer (Gweler Anecs 2 am fwy o fanylion yngl^yn ag ymyriad radio).

AGWEDDAU TELATHREBU MEWN DATBLYGIADAU ERAILL

77. Wrth ystyried ceisiadau cynllunio ar gyfer mathau eraill o ddatblygiadau, bydd awdurdodau cynllunio'n awyddus i ystyried materion telathrebu. Dylent annog darpar ddatblygwyr tai newydd, swyddfeydd a stadau diwydiannol i ystyried gyda phob gweithredwr telathrebu perthnasol sut y bydd anghenion telathrebu'r deiliaid yn cael eu diwallu. Dylai datblygwyr ddarparu digon o bibellau er mwyn gosod ceblau telathrebu (ac ar gyfer gwasanaethau eraill lle bo'n briodol) yn y dechreuad o dan y ddaear ac yn strwythur yr adeilad, er mwyn cwrdd â'r galw y gellir ei ragweld am wasanaethau cystadleuol sy'n debygol o gael eu darparu i'r stadau hynny. Bydd hyn yn help i leihau'r amhariad a'r costau os oes angen gwneud darpariaeth yn nes ymlaen, ac yn lleihau'r angen am gyfarpar telathrebu uwchben y ddaear. Dylai darparu cyfarpar o'r fath ar gyfer y deiliaid, fel systemau prif antennae neu antennae sy'n cael eu rhannu, fel arfer fod yn ddarostyngedig i ymgynghori a chydweithio manwl rhwng y datblygwr a'r gweithredwyr telathrebu.

78. Yn gyffredinol, mae'n well lleoli ceblau newydd o dan y ddaear neu ar arwyneb allanol adeiladau, ond gall y dull dosbarthu sy'n cael ei ddefnyddio'n barod yn yr ardal fod yn ffactor perthnasol. Mae trwyddedau gweithredwyr systemau'r cod yn cynnwys darpariaethau penodol ar gyfer gosod cyfarpar o dan y ddaear (ac eithrio llinellau gwasanaeth), ac ar gyfer yr angen i weithio mewn cysylltiad agos â'r datblygwr a'r cyfleustodau eraill wrth wasanaethu datblygiad newydd fel bod modd darparu pibellau tanddaearol ar gyfer nifer o fentrau yn ystod y cyfnod datblygu, neu unrhyw bibellau addas sy'n cael eu defnyddio'n barod.

79. Yn y gorffennol mae rhai awdurdodau cynllunio lleol wedi bod yn defnyddio'u pwerau weithiau i osod amodau sy'n nodi y dylai'r holl geblau a gwifrau sydd i wasanaethu stad newydd gael eu gosod o dan y ddaear yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae'n bosibl na fydd modd i ddeiliaid tir yn y dyfodol sicrhau bod gwifrau'n cael eu gosod o dan y ddaear yn y dyfodol (bydd hyn yn fater i'r gweithredwr) a hyd yn oed os yw hyn yn bosibl, gallai olygu costau sylweddol i'r deiliaid. Mae'n bosibl na ellid gorfodi amodau o'r fath ac mae'n bosibl hefyd nad ydynt yn rhesymol. Mae'n well felly annog datblygwyr i osod pibellau addas yn y dechreuad fel rhan o'r datblygiad. Bydd gweithredwyr telathrebu fel arfer yn awyddus i'w defnyddio, os ydynt ar gael ac os ydynt yn addas i'w dibenion.

Cylchlythyr y Swyddfa
Gymreig 35/95, 'Defnyddio
Amodau wrth roi Caniatâd
Cynllunio'.

CANSLO

80. Mae Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 29/99, 'Cynllunio ar gyfer Telathrebu', a Nodyn Cyngor Technegol (Cymru) 19, 'Teleathrebu', Awst 1998, yn cael eu canslo.

Dogfennau Cyfeiriol

**ATODIAD – CYFARWYDDYD YNGL^YN Â THREFNIADAU CYMERADWYO YMLAEN LLAW
AR GYFER DATBLYGIADAU TELATHREBU A GANIATEIR**

[I'w gwblhau ar ôl ymgynghori]

ANECs 1 – CRYNODEB O'R PRIF HAWLIAU DATBLYGU A GANIATEIR

[I'w gwblhau ar ôl ymgynghori].

ANECs 2 – RHEOLI YMYRIAD RADIO

1. Mae telerau'r ddeddfwriaeth delegraffiaeth ddi-wifr yn ei gwneud yn ofynnol i bob un sy'n defnyddio cyfarpar radio osgoi creu ymyriad radio heb fod angen i ddefnyddwyr radio eraill, gan gynnwys setiau teledu mewn tai, ac mae'n rhaid i'w cyfarpar fod wedi ei ddylunio er mwyn lleihau ymyriad. Mae Rheoliadau Ewropeaidd hefyd sy'n ymwneud â chydawnsedd ac imiwnedd dyfeisiau trydanol i ymyriad electromagnetig. (Mae'r manylion diweddaraf yngl^yn â'r rheoliadau cyfredol i'w gweld yn safle'r Asiantaeth Radiogyfathrebu ar y we dan www.radio.gov.uk). Yn y rhan fwyaf o sefyllfaoedd, felly, nid yw cwestiynau sy'n ymwneud ag ymyriad posibl yn berthnasol wrth benderfynu yngl^yn â cheisiadau cynllunio ar gyfer mastiau neu antenae sydd eu hangen ar gyfer trosglwyddydd. Bydd rheolyddion eraill ar gael fel arfer i ddelio gyda phroblemau ymyriad radio.
2. Fodd bynnag, gall ymyriad sylweddol ddigwydd er gwaetha'r rheolyddion hyn. Er enghraifft, mae'n bosibl mai ffynhonnell yr ymyriad yw math o gyfarpar nad yw cwmpas y rheoliadau hyn yn ei gyffwrdd; neu mae'n bosibl bod ffactorau sy'n ymwneud yn benodol â safle sy'n arwain at ymyriad, er bod y datblygwr yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth. Yn ychwanegol at hyn, gall ymyriad gael ei achosi gan yr adeilad ei hun, o bosibl oherwydd ei fod yn rhwystr ffisegol i signalau neu'n eu hadlewyrchu, gan achosi "rithio". Ni ellir delio gyda'r math hwn o ymyriad dan y ddeddfwriaeth radio. Bydd y cwestiwn a yw ymyriad o'r fath yn ddigon drwg i fod yn ystyriaeth gynllunio berthnasol, a faint o bwyslais y dylid ei roi iddo, yn fater o ffaith a graddau ym mhob achos unigol a dylai'r awdurdod cynllunio lleol ffurfio barn yng ngoleuni'r amgylchiadau unigol.
3. Os yw'r gwaith datblygu heb ddechrau eto, ond bod ymyriad posibl yn achosi pryder gwirioneddol yn lleol, mae'n bosibl y byddai'r naill ochr neu'r llall yn awyddus i ofyn am gymorth arbenigwyr er mwyn asesu tebygolrwydd a maint ymyriad, ond ni ddylai awdurdodau chwilio am broblemau o'r fath er mwyn gwneud archwiliad beirniadol heb fod angen.
4. Nid yw'n debygol y gellid cyfiawnhau gwrthod caniatâd cynllunio ar sail ymyriad radio o drosglwyddydd neu gyfarpar ar wahân i radio yn unig ac eithrio mewn achosion eithafol. Ambell waith gallai fod yn briodol rhoi caniatâd cynllunio er mwyn caniatáu cyfnod gweithredu prawf, ond ni ddylid mabwysiadu hyn wrth gwrs onid oes tystiolaeth o ymyriad sylweddol, a dim ond fel dewis arall yn lle gwrthod. Ar ddiwedd y prawf gellir gwneud y penderfyniad terfynol. Fodd bynnag, ar gyfer gwasanaethau darlledu a thelathrebu cenedlaethol ni fyddai caniatâd cynllunio dros dro fel arfer yn cael ei ystyried yn dderbyniol gan y gweithredwyr. Lle bo ceisiadau sy'n cael eu gwrthod dim ond neu'n bennaf ar sail ymyriad yn dod i apêl, bydd y Cynulliad yn disgwyl i awdurdodau cynllunio baratoi manylion llawn yn nodi'r dystiolaeth o ymyriad, neu'r ymyriad tebygol, a thystiolaeth nad oes unrhyw atebion rhesymol a fyddai'n foddhaol.
5. Ni fydd amod cynllunio cyffredinol sy'n nodi na ddylai unrhyw ymyriad ddigwydd fel arfer yn briodol nac yn rhesymol. Gellir rheoli rhai mathau o ymyriad dan y ddeddfwriaeth ar radio ac fel arfer bydd yn well dibynnu ar y ddeddfwriaeth honno mewn achos o'r fath yn hytrach na defnyddio amodau cynllunio. Yn ychwanegol at hyn mae angen ystyried gallu'r cyfarpar sy'n cael ei effeithio i wrthsefyll signalau nad oes eu heisiau. Os nad yw'r cyfarpar yn gallu gwrthsefyll y signalau hyn yn foddhaol, gallai ymyriad ddigwydd heb fod unrhyw fai ar y ffynhonnell.
6. Os yw'r gosodiad sy'n achosi ymyriad mewn grym yn barod, (e.e. mewn achosion lle gwneir cais i gadw mast sy'n bodoli'n barod yn dilyn caniatâd cynllunio sydd wedi ei gyfyngu gan amser, neu os yw'r datblygiad gwreiddiol wedi ei wneud heb ganiatâd a bod yr awdurdod cynllunio lleol yn ystyried camau gorfodi), bydd yn gymharol hawdd canfod a ellir ac a ddylid cywiro'r ymyriad, pa un a yw'n fater ar gyfer rheolaeth trwyddedu radio ac, os nad yw, a oes angen atebion i'r broblem dan reolyddion cynllunio. Gallai trosglwyddiadau prawf ddangos graddfa debygol unrhyw broblem, er y gellid cydnabod nad yw

trosglwyddiadau prawf bob amser yn rhoi darlun manwl gywir o amgylchiadau'r gosodiad terfynol nac yn mynd ymlaen am ddigon o amser fel bod amgylchiadau andwyol achlysurol yn codi.

7. Mewn achosion lle mae ymyriad o drosglwyddydd neu gyfarpar ar wahân i radio wedi digwydd, dylai'r achwynwyr gysylltu yn gyntaf â'u peiriannydd gwasanaeth, contractwr erial, cyflenwr neu werthwr y cyfarpar. Gwyddom o brofiad fod gan y cyfarpar sy'n cael ei effeithio, yn y rhan fwyaf o achosion, ddigon o imiwnedd i ymyriad neu bod rhywbeth o'i le ar y ffordd y mae wedi ei osod. Gellir lliniaru ymyriad o'r fath yn aml trwy gamau technegol addas er mwyn gwella imiwnedd y cyfarpar sy'n cael ei effeithio i signalau nad oes eu heisiau.

8. Gall achwynwyr hefyd gysylltu â'r Asiantaeth Radiogyfathrebu, Asiantaeth Weithredol yr Adran Masnach a Diwydiant, sy'n gyfrifol am orfodi'r ddeddfwriaeth ar ymyriad radio. Mae'r Asiantaeth yn codi tâl am archwilio cyfarpar y mae ymyriad yn effeithio arno, ond ni chodir tâl am ymchwilio ffynonellau ymyriad penodol.

9. Mae'r Asiantaeth yn cynhyrchu canllaw rhad ac am ddim i ddeiliaid tai sy'n dioddef ymyriad ar deledu neu radio. Gellir cael copi ohono trwy ffonio 020 7211 0211 a gofyn am y llyfrgell, neu trwy gysylltu â safle'r Asiantaeth ar y we (www.radio.gov.uk). Gall busnesau sy'n dioddef ymyriad radio gysylltu â swyddfa leol yr Asiantaeth.

10. Os oes amnoch angen cyngor, gallech gysylltu â'r cyfeiriadau isod:

The Association of Consulting Engineers, Alliance House, 12 Caxton Street, Llundain, SW1H 0QL

BBC, Engineering Information Department, White City, 201 Wood Lane, Llundain W12 7TS

ITC Engineering Information, Kings Worthy Court, Winchester, Hampshire SO237 7QA

Radio Authority, Holbrook House, 14 Great Queen Street, Holborn, Llundain WC2B 5DG

National Transcommunications Limited, Crawley Court, Winchester SO21 2QA

The Institution of Electrical Engineers, Savoy Place, Llundain WC2R 0BL

The Radiocommunications Agency, Wyndham House, 189 Marsh Wall, Llundain, E14 9SX.

Radio Society of Great Britain, Lambda House, Cranborne Road, Potters Bar, Hertfordshire EN6 3JW

RHAN 5 ASESIAID O'R EFFAITH REOLEIDDIOL INTERIM**GOFYNNIR AM SYLWADAU AR YR ASESIAID INTERIM HWN CYN EI GYNNWYS YN Y FERSIWN TERFYNOL. DRAFFT CYCHWYNNOL YW HWN A GALLAI EICH HELPU I LUNIO'CH CYFRANIADAU****Materion ac Amcanion**

Polisi'r Cynulliad ar ddatblygiadau telathrebu yw helpu i hwyluso lledaeniad seilwaith telathrebu amrediad eang datblygedig trwy Gymru, gan warchod yr amgylchedd yr un pryd. Mae'r fframwaith rheoli presennol wedi ei lunio gyda'r bwriad o gyflawni'r amcanion deublyg hyn. Mae gan awdurdodau cynllunio lleol gyfle i reoli lleoliad ac ymddangosiad rhai datblygiadau telathrebu naill ai wrth ystyried cais cynllunio llawn, neu wrth benderfynu yngl^yn â "chais am gymeradwyaeth ymlaen llaw" dan ran 24 Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygu Cyffredinol a Ganiateir) 1995. Mae profiad o'r fframwaith rheoli cyfredol, fodd bynnag, wedi nodi rhai diffygion yn y trefniadau presennol, sef:

- (i) Y trefniadau ar gyfer ymgynghori â'r cyhoedd yngl^yn â mastiau ar y ddaear sy'n ddarostyngedig i'r trefniadau ar gyfer cymeradwyaeth ymlaen llaw (Mater 1). Derbyniwyd llawer iawn o gwynion yn nodi nad yw'r trefniadau presennol yn ddigonol. Mae Adroddiad Stewart ar ffonau symudol ac iechyd yn awgrymu bod diffyg ymgynghori â'r cyhoedd yn un o'r prif ffactorau sydd wrth wraidd cwynion gan bobl sy'n dioddef amhariad ar fwynder pan godir gorsafoedd sefydlog. Mae hefyd yn awgrymu bod llawer yn teimlo bod y trefniadau sy'n cael eu gweithredu ar hyn o bryd yn eu cau allan ac yn tynnu eu hawliau oddi arnynt. Gall y rhwystredigaeth y mae hyn yn ei achosi gael effaith negyddol ar iechyd a lles pobl. Oherwydd hyn, argymhellodd Gr^wp Stewart y dylid cyflwyno newidiadau i'r modd y rheolir gorsafoedd sefydlog;
- (ii) Y trefniadau ar gyfer ymgynghori â'r cyhoedd yngl^yn â mastiau ar adeilad neu strwythur arall sy'n ddarostyngedig i'r trefniadau ar gyfer cymeradwyaeth ymlaen llaw (Mater 2). Mae argymhellion Gr^wp Stewart yn berthnasol i bob gorsaf sefydlog gan gynnwys y rhai hynny sydd ar adeiladau a strwythurau eraill. Gweler y rhesymau a roddwyd uchod; a
- (iii) Cymhlethdod y trefniadau presennol dan y Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir, yn enwedig ar gyfer y trefniadau cymeradwyaeth ymlaen llaw ar gyfer datblygiad ar wahân i fastiau telathrebu (yr ymdrinnir â hwy dan Faterion 1 a 2).

Asesu Risg

Nid yw asesiad o risg yn briodol. Mae'r newidiadau'n cael eu hawgrymu er mwyn gwella'r trefniadau ar gyfer ymgynghori â'r cyhoedd yn ystod y broses gynllunio yn hytrach nag ymdrin ag unrhyw risg benodol.

Dewisiadau

Nodwyd dau ddewis ar gyfer Mater 1:

diddymu hawliau datblygu a ganiateir ar gyfer gosod pob mast ar y ddaear (Dewis Un); a

diddymu hawliau datblygu a ganiateir ar gyfer gosod mastiau ar y ddaear a nodi bod angen cymeradwyaeth ymlaen llaw neu ganiatâd cynllunio er mwyn addasu neu adnewyddu pob mast sydd ar y ddaear lle bo'r uchder yn cael ei godi (Dewis Dau).

Nodwyd dau ddewis ar gyfer Mater 2:

diddymu hawliau datblygu a ganiateir ar gyfer gosod pob mast ar adeiladau neu strwythurau (Dewis Tri); a

diddymu hawliau datblygu a ganiateir ar gyfer gosod mastiau ar y ddaear a nodi bod angen cymeradwyaeth ymlaen llaw neu ganiatâd cynllunio er mwyn addasu neu adnewyddu pob mast ar adeilad neu strwythur lle mae'r uchder yn cael ei godi (Dewis Pedwar).

Materion sy'n ymwneud â thegwch i bawb

A yw'n deg gwrthod trefniadau ymgynghori digonol mewn perthynas â datblygiad telathrebu arfaethedig i unigolion sy'n cael eu heffeithio?

A yw'n deg gwneud i'r gweithredwr telathrebu wynebu oedi/costau ychwanegol?

Nodi manteision

Byddai newidiadau i'r trefniadau cynllunio presennol yn cael gwared ar sawl pwynt sy'n codi cynnen yn y trefniadau presennol.

Ar gyfer Mater 1:

- i. Byddai Dewis Un yn rhoi mwy o gyfle i'r cyhoedd gyflwyno sylwadau yngl^yn ag unrhyw fast y bwriedir ei godi ar y ddaear, ac yn rhoi mwy o amser i'r awdurdod cynllunio lleol ei ystyried.
- ii. Byddai Dewis Dau, fel (i), a byddai hefyd yn rhoi mwy o gyfle i'r cyhoedd gyflwyno sylwadau yngl^yn â gwaith addasu neu adnewyddu i bob mast ar y ddaear lle bo'r uchder yn cael ei godi.

Ar gyfer Mater 2:

- i. Byddai Dewis Tri yn rhoi mwy o gyfle i'r cyhoedd gyflwyno sylwadau yngl^yn ag unrhyw fast y bwriedir ei osod ar adeilad neu strwythur, ac yn rhoi mwy o amser i'r awdurdod cynllunio lleol ei ystyried.
- ii. Byddai Dewis Pedwar, fel (i), a byddai hefyd yn rhoi mwy o gyfle i'r cyhoedd gyflwyno sylwadau yngl^yn â gwaith addasu neu adnewyddu i bob mast ar adeilad neu strwythur lle bo'r uchder yn cael ei godi.

Mesur y manteision a'u gwerth

Ni ellir mesur manteision cysylltu â'r cyhoedd.

Sectorau busnes sy'n cael eu heffeithio

Pob gweithredwr sydd wedi cael pwerau'r Cod Telathrebu yn unol â'i drwydded. Disgwylid i'r cynigion effeithio'n bennaf ar y gweithredwyr hynny sydd â thrwydded i weithredu gwasanaeth ffôn symudol neu gyswllt sefydlog radio. Ar hyn o bryd mae pum gweithredwr cyfathrebu symudol cenedlaethol a saith gweithredwr mynediad sefydlog radio.

Costau cydymffurfio ar gyfer busnes "nodweddiadol"

a. Rheolaidd

Ar gyfer Mater 1:

- (i) Mae'r costau sy'n gysylltiedig â Dewis Un yn cynnwys y rhai hynny sy'n gysylltiedig â gwneud cais cynllunio. Yn unol â'r rheoliadau presennol, mae ffi o £35 yn daladwy ar gyfer cais am benderfyniad i roi cymeradwyaeth ymlaen llaw, tra mae ffi o £95 am bob 0.1 hectar o arwynebedd y safle (yn amodol ar uchafswm o £950) yn daladwy ar gyfer cais cynllunio. Mae'n bosibl y byddai mwy o gostau cysylltiedig. Byddai dewisiadau hefyd yn rhoi mwy o amser i'r awdurdod cynllunio lleol ystyried a ddylid rhoi caniatâd ai peidio. Gallai costau ychwanegol i ddiwydiant fod yn gysylltiedig â'r dewis hwn gan nad oes amserlen bendant ar gyfer penderfynu yngl^yn â chais cynllunio. Mae'r gost ar gyfer y dewis hwn oddeutu [Gofynnir i'r gweithredwyr ddarparu costau wedi eu dadansoddi fel a ganlyn:

Cost ffioedd ychwanegol.

Cost gweithlu ychwanegol.

Cost oedi cyn datblygu'r rhwydwaith (gan gynnwys sut y cyfrifwyd y swm)]

- (ii) Y costau ychwanegol dan Ddewis Dau fyddai'r costau sy'n gysylltiedig â gwneud cais cynllunio (gweler uchod), ynghyd â chostau ychwanegol mewn perthynas â cheisiadau am ganiatâd cynllunio er mwyn addasu neu adnewyddu mastiau lle mae'r uchder yn cael ei godi. [Gofynnir i'r gweithredwyr ddarparu costau wedi eu dadansoddi fel a ganlyn:

Cost ffioedd ychwanegol.

Cost gweithlu ychwanegol.

Cost oedi cyn datblygu'r rhwydwaith (gan gynnwys sut y cyfrifwyd y swm)]

- (i) Ar gyfer Mater 2:

Mae'r costau sy'n gysylltiedig â Dewis Tri yn cynnwys y rhai hynny sy'n gysylltiedig â gwneud cais cynllunio. Dan y rheoliadau presennol, mae ffi o £35 yn daladwy mewn perthynas â chais am benderfyniad i gymeradwyo ymlaen llaw, tra mae ffi o £95 am bob 0.1 hectar o arwynebedd safle (yn amodol ar uchafswm o £950) yn daladwy mewn perthynas â chais cynllunio. Mae'n bosibl y byddai mwy o gostau cysylltiedig. Byddai'r dewisiadau hefyd yn rhoi mwy o amser i'r awdurdod cynllunio lleol ystyried a yw am roi caniatâd ai peidio. Gallai'r

dewis hwn olygu costau ychwanegol i ddiwydiant gan nad oes amserlen bendant ar gyfer penderfynu yngl^yn â chais cynllunio. Mae'r gost ar gyfer y dewis hwn oddeutu [Gofynnir i'r gweithredwyr ddarparu costau wedi eu dadansoddi fel a ganlyn:

Cost ffioedd ychwanegol.

Cost gweithlu ychwanegol.

Cost oedi cyn datblygu'r rhwydwaith (gan gynnwys sut y cyfrifwyd y swm)]

- (ii) Y costau ychwanegol a fyddai'n gysylltiedig â Dewis Pedwar fyddai'r rhai sy'n gysylltiedig â gwneud cais cynllunio (gweler (i) uchod), ynghyd â chostau ychwanegol mewn perthynas â cheisiadau am ganiatâd cynllunio i addasu neu adnewyddu mastiau lle mae'r uchder yn cael ei godi. [Gofynnir i'r gweithredwyr ddarparu'r costau wedi eu dadansoddi fel a ganlyn:

Cost ffioedd ychwanegol.

Cost gweithlu ychwanegol.

Cost oedi cyn datblygu'r rhwydwaith (gan gynnwys sut y cyfrifwyd y swm)]

- b. Costau nad ydynt yn ailddigwydd

Dim

- c. Cyfanswm y costau cydymffurfio

Ddim yn hysbys ar hyn o bryd – gofynnir am wybodaeth fel rhan o'r ymarfer ymgynghorol hwn.

Yr Effaith ar Fusnesau Bach

Rydym yn ymgynghori â Chyswllt Busnes Cymru Cyf. Gwahoddir sylwadau hefyd gan Gydffederasiwn Diwydiant Prydain a Ffederasiwn y Busnesau Bach.

Costau eraill

Mae'r Adran Masnach a Diwydiant wedi amcangyfrif y byddai elw defnyddwyr gwasanaethau'r drydedd genhedlaeth (3G) oddeutu £100m y flwyddyn yn llai ar gyfartaledd dros gyfnod o 10 mlynedd ar brisiau 2000 o ganlyniad i oedi am un mis cyn gweithredu gwasanaethau 3G. Amcangyfrifir elw'r defnyddwyr trwy ystyried faint o arian y byddai defnyddwyr yn barod i'w dalu am eu gwasanaethau llai'r swm y rhagwelir y byddant yn ei dalu. Gelwir y mesur hwn yn warged treulwyr.

Gyda **Mater 1**, gallai'r ddau ddewis arwain at sylwadau ychwanegol i awdurdodau cynllunio lleol eu hystyried wrth brosesu ceisiadau am fastiau daear. Byddai goblygiadau o safbwynt amser a gweithlu yn gysylltiedig â hyn.

Gallai'r ddau Ddewis olygu bod ceisiadau ychwanegol yn cael eu cyflwyno i'r awdurdodau cynllunio eu hystyried. Byddai goblygiadau yn gysylltiedig â hyn i'r gweithredwr o safbwynt amser a gweithlu, yn enwedig lle nad yw awdurdodau wedi cydymffurfio â'r cyfarwyddyd cyfredol.

Gallai Dewis Un olygu bod apeliadau ychwanegol yn cael eu cyflwyno i'r Cynulliad gan y gweithredwr pe na bai penderfyniad yn cael ei wneud yngl^yn â'r ceisiadau cyn diwedd y cyfnod o 8 wythnos. Byddai goblygiadau yn gysylltiedig â hyn o safbwynt amser a gweithlu i'r Arolygwyr Cynllunio.

Gyda **Mater 2**, gallai'r ddau ddewis olygu bod sylwadau ychwanegol i'r awdurdodau cynllunio lleol eu hystyried wrth brosesu ceisiadau ar gyfer mastiau ar adeiladau a strwythurau. Byddai goblygiadau yn gysylltiedig â hyn i'r gweithredwr o safbwynt amser a gweithlu.

Gallai'r ddau Ddewis olygu bod ceisiadau ychwanegol yn cael eu cyflwyno i'r awdurdodau cynllunio lleol eu hystyried. Byddai goblygiadau yn gysylltiedig â hyn i'r gweithredwr o safbwynt amser a gweithlu, yn enwedig lle nad yw awdurdodau wedi cydymffurfio â'r cyfarwyddyd cyfredol.

Gallai Dewis Tri arwain at fwy o apeliadau ychwanegol i'r Cynulliad gan y gweithredwr pe na bai penderfyniad wedi ei wneud yngl^yn â'r ceisiadau cyn diwedd y cyfnod o 8 wythnos. Byddai goblygiadau yn gysylltiedig â hyn o safbwynt amser a gweithlu i'r Arolygwyr Cynllunio.

Canlyniadau'r Ymgynghori

Datblygwyd llawer o'r cynigion yng nghyd-destun trafodaethau gyda chynrychiolwyr y diwydiant telathrebu a llywodraeth leol. Rydym yn gwahodd sylwadau yngl^yn â'r Asesiad o'r Effaith Reoleiddiol yn y papur ymgynghorol gan gynnwys yr asesiad o gostau a manteision, a'r effaith ar fusnesau. Byddwn yn adolygu'r Asesiad yng ngoleuni'r ymatebion a dderbyniwyd.

Mater 1		
	Dewis Un	Dewis Dau
Busnes	Costau Disgwyliedig – ffioedd cynllunio uwch a phosibilrwydd o oedi cyn datblygu.	Costau Disgwyliedig – ffioedd cynllunio uwch a phosibilrwydd o oedi cyn datblygu
Llywodraeth Leol	<p>Costau Disgwyliedig – angen mwy o adnoddau i ddelio gyda'r sylwadau a'r cyhoeddusrwydd ychwanegol.</p> <p>Manteision Disgwyliedig – mwy o amser i ystyried datblygiad.</p> <p>Mwy o hyder ymhlith y cyhoedd yngl^yn â'r penderfyniad terfynol.</p>	<p>Costau Disgwyliedig – angen mwy o adnoddau i ddelio gyda'r sylwadau a'r cyhoeddusrwydd ychwanegol.</p> <p>Manteision Disgwyliedig – mwy o amser i ystyried datblygiad.</p> <p>Mwy o hyder ymhlith y cyhoedd yngl^yn â'r penderfyniad terfynol.</p>
Dinasyddion	<p>Manteision Disgwyliedig – y cyhoedd yn sicr o gael cyfle i gyflwyno sylwadau yngl^yn â gosod mastiau daear.</p> <p>Costau Disgwyliedig – llai o fudd i ddefnyddwyr o ganlyniad i oedi cyn datblygu rhwydweithiau.</p>	<p>Manteision Disgwyliedig – y cyhoedd yn sicr o gael cyfle i gyflwyno sylwadau yngl^yn â gosod mastiau daear.</p> <p>Costau Disgwyliedig – llai o fudd i ddefnyddwyr o ganlyniad i oedi cyn datblygu rhwydweithiau.</p>

Mater 2		
	Dewis Tri	Dewis Pedwar
Busnes	Costau Disgwyliedig – ffioedd cynllunio uwch ac oedi posibl cyn datblygu.	Costau Disgwyliedig – ffioedd cynllunio uwch ac oedi posibl cyn datblygu.
Llywodraeth Leol	<p>Costau Disgwyliedig – angen mwy o adnoddau i ddelio gyda sylwadau a chyhoeddusrwydd ychwanegol.</p> <p>Manteision Disgwyliedig – mwy o amser i ystyried datblygiad.</p> <p>Mwy o hyder ymhlith y cyhoedd yngl^yn â'r penderfyniad terfynol.</p>	<p>Costau Disgwyliedig – angen mwy o adnoddau i ddelio gyda sylwadau a chyhoeddusrwydd ychwanegol.</p> <p>Manteision Disgwyliedig – mwy o amser i ystyried datblygiad.</p> <p>Mwy o hyder ymhlith y cyhoedd yngl^yn â'r penderfyniad terfynol.</p>
Dinasyddion	<p>Manteision Disgwyliedig – y cyhoedd yn sicr o gael cyfle i gyflwyno sylwadau yngl^yn â gosod mast ar adeilad neu strwythur.</p> <p>Costau Disgwyliedig – llai o fudd i ddefnyddwyr o ganlyniad i oedi cyn datblygu rhwydweithiau.</p>	<p>Manteision Disgwyliedig – y cyhoedd yn sicr o gael cyfle i gyflwyno sylwadau yngl^yn â gosod, addasu neu adnewyddu mast ar adeilad neu strwythur.</p> <p>Costau Disgwyliedig – llai o fudd i ddefnyddwyr o ganlyniad i oedi cyn datblygu rhwydweithiau.</p>

Gorfodaeth, Sancsiynau, Arolygu ac Adolygu

Byddai'r darpariaethau gorfodi presennol yn ymwneud â'r trefniadau newydd. Byddai unrhyw ddatblygiad nad yw'n cydymffurfio â gofynion y Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir ac sydd heb gael caniatâd cynllunio yn agored i gamau gorfodi gan yr awdurdod cynllunio lleol. Bydd y Cynulliad yn dal i adolygu sut mae'r trefniadau'n gweithio yn ôl y galw.

RHAN 6

Argymhellion eraill Gr^wp Stewart yngl^yn â gofynion cynllunio ar gyfer gorsafoedd sefydlog

1. Roedd Gr^wp Stewart yn argymhell, er mwyn bod yn ofalus, mai canllawiau'r Comisiwn Rhyngwladol ar Ddiogelu Ymbelydredd nad yw'n ïoneiddio sy'n ymwneud â chysylltiad y cyhoedd â meysydd electromagnetig ddylai gael eu mabwysiadu ar gyfer eu defnyddio yn y DG, yn hytrach na chanllawiau'r Bwrdd Cenedlaethol Diogelu Radiolegol (paragraff 1.27 yn yr adroddiad). Mae'r Llywodraeth a'r **Cynulliad** yn cytuno, yn unol â'r rhagofalon a argymhellwyd, y dylai'r meysydd electromagnetig sy'n gysylltiedig â gorsafoedd sefydlog ffonau symudol gydymffurfio â chanllawiau'r Comisiwn ar gyfer cysylltiad y cyhoedd â meysydd electromagnetig fel sy'n cael eu nodi yn Argymhelliad Cyngor yr UE dyddiedig 12 Gorffennaf 1999 ar gyfyngu cysylltiad y cyhoedd â meysydd electromagnetig (0 Hz i 300GHz). Mae'r rhan fwyaf o'r gorsafoedd sefydlog eisoes yn cydymffurfio â chanllawiau'r Comisiwn a bydd pob gorsaf sefydlog newydd yn cydymffurfio â hwy.

2. Argymhellodd Gr^wp Stewart y dylid datblygu patrwm o brotocolau, ar lefel Llywodraeth genedlaethol, ar y cyd â diwydiant a defnyddwyr, fel bod modd ei ddefnyddio fel sylfaen gwybodaeth i'r broses gynllunio, gan ei ddilyn yn gydwobodol ac yn agored cyn y rhoddir caniatâd i leoli gorsaf sefydlog newydd (paragraff 1.37). Argymhellodd y Gr^wp y dylai'r patrwm o brotocolau ymwneud â'r materion isod:

- rhaid i bob gweithredwr rhwydwaith cyfathrebu hysbysu'r awdurdod lleol yngl^yn â'r bwriad i sefydlu gorsafoedd sefydlog. Dylai hyn gynnwys gosodiadau ar gyfer macrogelloedd, microgelloedd a phicogelloedd.
- dylai'r awdurdod lleol gadw rhestr gyfredol o bob hysbysiad o'r fath gan sicrhau ei bod yn rhwydd i gael gafael arni er mwyn ymgynghori â'r cyhoedd.
- dylai'r gweithredwr roi datganiad i'r awdurdod lleol ar gyfer pob safle gan nodi ei leoliad, uchder yr antenae, nodweddion yr amledd a'r tonfeddau, a manylion yngl^yn â'r trydan sy'n cael ei ryddhau.
- dylai unrhyw newid i orsaf sefydlog sy'n bodoli'n barod sy'n golygu cynnydd yn ei maint, neu yng nghyfanswm y trydan sy'n cael ei ryddhau, fod yn ddarostyngedig i'r broses gynllunio arferol fel pe bai'n ddatblygiad newydd.

3. Bydd y gronfa ddata genedlaethol yn delio gyda'r ddau brotocol cyntaf. Bydd ein Nodyn Cyngor Technegol drafft diwygiedig yn cynnwys manylion am y wybodaeth y dylai gweithredwyr ei darparu i awdurdodau cynllunio lleol fel rhan o gais am ganiatâd cynllunio. Bydd hyn yn cynnwys y rhan fwyaf o'r wybodaeth a nodwyd dan y trydydd protocol, er nad **ydym yn si^wr pam y byddai angen i awdurdodau cynllunio lleol gael manylion yngl^yn â** nodweddion amledd a thonfeddau'r orsaf sefydlog. Nid ydym yn credu y byddai'n briodol gofyn i'r datblygwr gyflwyno cais cynllunio pe bai gorsaf sefydlog sy'n bodoli'n barod yn cynyddu cyfanswm y trydan sy'n cael ei ryddhau, fel sy'n cael ei argymhell gan y pedwerydd

protocol. Cyfrifoldeb y gweithredwr, nid yr awdurdod cynllunio lleol, yw sicrhau bod yr orsaf sefydlog yn dal i weithredu yn unol â chanllawiau'r Comisiwn.

4. Argymhellodd Gr^wp Stewart y dylid sefydlu'r patrwm cynllunio cyn pen 12 mis ar ôl cyhoeddi'r adroddiad hwn. Dylai nodi bod angen i'r cyhoedd fod yn gysylltiedig â'r gwaith, bod angen mewnbwn gan awdurdodau/byrddau iechyd a system ddogfennol glir ac agored y gall y cyhoedd ei harchwilio'n rhwydd (paragraff 1.38). Ym marn y **Cynulliad**, ni fyddai unrhyw bwrpas defnyddiol i ymgynghori ag awdurdodau/byrddau iechyd yngl^yn â cheisiadau unigol. Bydd ein cyfarwyddyd cynllunio diwygiedig yn cynnwys cyfarwyddyd cenedlaethol ar faterion iechyd gan gynnwys rôl canllawiau'r Comisiwn.

5. Argymhellodd Gr^wp Stewart y dylai'r Llywodraeth sefydlu cronfa ddata genedlaethol a fyddai'n cynnwys manylion am bob gorsaf sefydlog a'r meysydd electromagnetig sy'n cael eu rhyddhau ganddynt (paragraff 1.39). Mae'r Llywodraeth wedi derbyn yr argymhelliad hwn ac mae wrthi'n dod â gwybodaeth am safleoedd gorsafoedd sefydlog a'r meysydd electromagnetig sy'n cael eu rhyddhau ganddynt at ei gilydd i ffurfio un gronfa ddata sydd wedi ei chyd-drefnu. Y bwriad yw sicrhau y bydd gwybodaeth sy'n berthnasol i'r safle a lefelau meysydd electromagnetig sy'n cael eu rhyddhau ar gael i'r cyhoedd ac awdurdodau cynllunio lleol.

6. Argymhellodd Gr^wp Stewart y dylid gwneud archwiliad annibynnol, parhaus ar hap o bob gorsaf sylfaenol er mwyn sicrhau nad yw'r meysydd electromagnetig yn uwch na'r canllawiau y tu allan i'r parth gwahardd a nodwyd a bod y gorsafoedd sefydlog yn cydymffurfio â'r manylion cytunedig a roddwyd iddynt. Os gwelir bod y meysydd electromagnetig sy'n cael eu rhyddhau o orsafoedd sefydlog yn uwch na'r canllawiau, neu os yw'r nodweddion yn wahanol iawn i'r hyn a nodwyd, yna dylai'r orsaf sefydlog gael ei datgomisiynu hyd nes y dangosir ei bod yn cydymffurfio (paragraff 1.40). Argymhellodd Gr^wp Stewart hefyd y dylid rhoi sylw arbennig yn y dechrau i'r gwaith o archwilio gorsafoedd sefydlog ger ysgolion a safleoedd sensitif eraill (paragraff 1.41). Mae'r Llywodraeth wedi derbyn yr argymhelliad hwn. Bydd yn bwrw 'mlaen â'r gwaith o wneud archwiliad cenedlaethol o orsafoedd sefydlog, fel sy'n cael ei gynnig gan y Gr^wp, gan ddechrau gydag ysgolion fel blaenoriaeth. Mae'r gweithredwyr ffonau symudol wedi addo gwneud gwaith i gywiro'r sefyllfa ar unwaith os gwelir bod y lefelau cysylltiad â meysydd electromagnetig yn uwch na'r canllawiau mewn unrhyw orsaf sylfaenol.

7. Argymhellodd Gr^wp Stewart, mewn perthynas â gorsafoedd sefydlog macrogell sydd wedi eu lleoli ar dir ysgol, na ddylai'r pelydriad dwysaf ddisgyn ar unrhyw ran o dir neu adeiladau'r ysgol onid yw'r ysgol a'r rhieni wedi cytuno ar hynny. Dylai ystyriaethau tebyg fod yn berthnasol i orsafoedd sefydlog macrogell sydd wedi eu lleoli ger tir ysgol (paragraff 1.42). Lle bo rhieni a/neu ysgolion yn awyddus i wybod a yw'r pelydriad dwysaf yn disgyn ar dir neu adeiladau ysgol, dylai'r ysgol gysylltu â gweithredwr yr orsaf sefydlog. Mae'r gweithredwyr wedi cytuno i ddarparu gwybodaeth i ysgolion yngl^yn â dwysedd ymbelydredd amledd radio. Dylai hyn gynnwys eglurhad o'r ffordd y mae dwysedd yr ymbelydredd yn lleihau wrth fynd yn bellach oddi wrth yr antena. Pe bai'r ysgol neu'r rhieni'n bryderus iawn, gallent ofyn i weithredwr y rhwydwaith addasu'r antena.

8. Argymhellodd Gr^wp Stewart y dylai awdurdodau cynllunio, wrth wneud penderfyniadau yngl^yn â lleoliad gorsafoedd sefydlog fod â'r hawl i sicrhau y bydd y meysydd amledd radio y bydd y cyhoedd yn dod i gysylltiad â hwy yn cael eu cadw ar y lefel ymarferol isaf a fydd yn caniatáu i'r system delathrebu weithio'n effeithiol (paragraff 1.43). Byddai'r **Cynulliad** yn disgwyl i weithredwr rhwydwaith cyfathrebu symudol effeithlon sicrhau ei fod yn cydymffurfio â'r argymhelliad hwn yn barod. Fel y mae'n Nodyn Cyngor